

บทที่ 3

การใช้วรรณกรรมเพื่อเผยแพร่แนวความคิดและ อุดมการณ์ทางการเมืองของ " อัสวพาหุ "

จากสถานการณ์ทั้งภายในและนอกประเทศที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเผชิญอยู่นั้น ประกอบกับภูมิหลังส่วนพระองค์ซึ่งเป็นปัจจัยที่ " อัสวพาหุ " เลือกใช้วรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อไปสู่ประชาชน โดยวรรณกรรมดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้อย่างชัดเจน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 นอกจากนี้วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ยังมีข้อที่น่าสังเกตคือ จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในช่วงเวลานั้นทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพราะฉะนั้นเนื้อหาทางวรรณกรรมส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นบทความประเภทร้อยแก้ว โดยแทรกการแสดงความคิดเห็นไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง แนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในเนื้อหาของวรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ทั้งหมดนั้นนำไปสู่ความพยายามที่จะเผยแพร่แนวความคิดและอุดมการณ์ชาตินิยมของพระองค์ ซึ่งปลุกใจให้ประชาชนชาวไทยมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

แนวความคิดอุดมการณ์ชาตินิยมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่ได้รับการศึกษาจากประเทศตะวันตก และในช่วงระยะ 17 ปี ที่ประทับอยู่ในเมืองไทย ในฐานะพระบรมโอรสาธิราชนั้น ทรงมีเวลามากพอที่จะเปรียบเทียบสถานการณ์ในเมืองไทยกับประสบการณ์ที่ทรงได้รับมาจากประเทศอังกฤษ ในไม่ช้าก็ทรงเชื่อมั่นว่าโรคร้ายแรงที่สำคัญในสังคมไทย คือ การขาดเจตนาร่วมกันในกลุ่มประชาชน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงเชื่อว่า การปฏิรูปต่าง ๆ ที่รัชกาลที่ 5 ทรงกระทำไว้นั้น เป็นเพียงการปฏิรูปให้โครงสร้างทางด้านการปกครองดีขึ้นเท่านั้น แต่ไม่ได้แก้ปัญหาคขาดความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้อง

มีนโยบายที่จะทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมแน่นแฟ้นขึ้น โดยการใช้ลัทธิ
ชาตินิยม ¹

หลักการแห่งอุดมการณ์ชาตินิยมของรัชกาลที่ 6 แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ทรงเผชิญอยู่ได้อย่างชัดเจนที่สุด สิ่งแรกที่ทรงตอบได้คือ ความนิยมในลัทธิการปกครองอื่นที่มีใช้ราชาธิปไตย เป็นเรื่องของคนที่มิใช่ " ไทย " เพราะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับ " ชาตินิยม " ประเด็นต่อมาที่ทรงเน้นคือ " ความหมายของชาตินิยม " " รูปแบบของความเป็นไทย " และ " หน้าที่ของคนไทย " ทั้งหมดนี้เป็นเนื้อหาสำคัญที่ทรงปลูกฝังให้คนไทยต้องยึดมั่น . . . สื่อในการปลูกฝังออกมาในรูปของบทพระราชนิพนธ์ต่างๆ ทางหนังสือพิมพ์ และพระบรมราโชวาทพระราชทานแก่กลุ่มคนที่ทรงถือเป็นกลุ่ม เป้าหมายในการปลูกฝังซึ่งก็คือกลุ่มข้าราชการและหมู่ปัญญาชนในกรุงเทพฯ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ทรงมีความเชื่อมั่นว่าความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง จะจำกัดเฉพาะกลุ่มคนในกรุงเทพฯ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็น " ความเข้าใจผิด " ในระบบที่ตนปรารถนา เพราะฉะนั้นจึงเป็นภาระของพระองค์ที่จะทรงอธิบายและชี้ช่องทางที่ถูกต้องให้ ²

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพยายามกระตุ้น วิญญาณ หรือดวงใจของคนไทย (Esprit de Corps) ให้เกิดความสำนึกหรือตระหนักถึงความสำคัญและการดำรงอยู่ของชาติ และสถาบันต่าง ๆ ของชาติ โดยทรงนำเอาวิธีการของลัทธิชาตินิยม

¹ ยูพา ชุมจันทร์ " พระบรมราโชบายในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " จุลสารโครงการตำราสังคมและมนุษยศาสตร์ 3 (เมษายน - มิถุนายน 2519) , หน้า 27 .

² อัจฉราพร กมฺุทพิสมัย , " อุดมการณ์ชาตินิยมของผู้นำไทย , " เอกสารวิชาการ หมายเลข 29 เพื่อประกอบการสัมมนา สองศตวรรษรัตนโกสินทร์ : ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย 20 สิงหาคม 2525 . หน้า 30 (อัดสำเนา) .

มาใช้ คือ สร้างความรู้สึก หรืออารมณ์ร่วมกันของประชาชนให้มอบความจงรักภักดีให้แก่ชาติของตนเหนือสิ่งอื่นใด รวมทั้งมีความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระทางการเมือง ความมั่นคงปลอดภัย และเกียรติภูมิของชาติไว้³ โดยการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงกล่าวอ้างถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นั้น ทรงหยิบยืมมาจากการอ้างถึง " พระผู้เป็นเจ้าของพระมหากษัตริย์ และประเทศ " (God , King and Country) ของอังกฤษ พระองค์ทรงอธิบายสามสถาบันนี้ให้คนไทยเข้าใจ และตีความให้เหมาะสมตามพระราชประสงค์ของพระองค์⁴ วรรณกรรมของ " อัสวาทุ " จึงเป็นสื่อในการปลุกใจให้รักชาติ เพื่อตอบสนองการรักษาความมั่นคงของชาติ และแน่นอนที่สุดเป็นการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของพระองค์ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลกในรัชสมัยของพระองค์ด้วย

สำหรับความคิดในเรื่อง " ชาติ " นั้น ทรงเอาคำภาษาบาลี ซึ่งแปลว่าเกิดหรือกำเนิดมาใช้ ไม่ใช่คำอื่นเช่นคำว่า " ประเทศ " (ซึ่งมาจากคำในภาษาบาลี และสันสกฤตว่า เทศ) หรือ คำว่า " บ้านเกิดเมืองนอน " (ซึ่งเป็นคำภาษาไทย) คำว่า " ชาติ " นี้ หมายถึงประชาชน แต่คำว่า " ประเทศ " มีความหมายในแง่ของสิ่งไม่มีชีวิตที่ประกอบขึ้นมาเป็นประเทศ ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ว่าทรงเน้นถึงเรื่องความสัมพันธ์ของ บุคคลมากกว่าโครงสร้างอื่น ๆ ถ้าหากเปรียบเทียบคำว่า " บ้านเกิดเมืองนอน " มีกำเนิดที่ไม่แน่นอน และจมอยู่ในอดีต ส่วนคำว่า " ชาติ "

3 ดูรายละเอียด ความหมายของลัทธิชาตินิยมใน ขจัดภัย บุษย์พัฒน์ , " ลัทธิชาตินิยมกับประเทศไทย , " รัฐาภิรักษ์ 1 (มกราคม 2512) : 153 - 192 .

4 ยูพา ชุมจันทร์ , " พระบรมราชาธิบายในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " : 27 .

เป็นคำที่เพิ่งเกิดขึ้น และเกิดขึ้นมาด้วยความรู้สึกถึงภาระหน้าที่ คือเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2451 เมื่อรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสกลับจากยุโรปแล้ว เสด็จตรงไปยังเมืองจันทบูรก่อน เพราะเมืองนี้เพิ่งจะกลับคืนเข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจของไทยหลังจากที่ฝรั่งเศสได้ยึดเอาไป รัชกาลที่ 5 ทรงแสดงความยินดีต้อนรับประชาชนในเมืองจันทบูร จึงมีการใช้คำว่า " ชาติไทย " ขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยนี้เอง 5

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าได้แสดงถึงความหมายของคำว่า " รักชาติ " ว่า

" . . . ที่จริงคำว่ารักชาติหมายความว่ารักแผ่นดินที่เป็นปฏิรูป ประเทศดินที่อยู่สุขสำราญของคณะ , ไม่จำเพาะสำหรับตัวเรา เท่านั้น , ทั้งเป็นดินที่อยู่กันมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย , และจะเป็นที่อยู่ต่อไปของบุตรหลานของเราด้วยนั้นอย่าง ๑ ; อีกอย่าง ๑ คือ ความรักเพื่อนร่วมชาติ , ไม่จำเพาะเจาะจงตัวบุคคล ที่เป็นญาติมิตร, สักแต่ว่าใครเป็นผู้ที่ร่วมสัญชาติกันแล้วก็รัก ใครเหมือนญาติมิตรของเราสบายอยู่แล้ว ผู้อื่นจะเป็นอะไร ก็ช่างหัวมันเช่นนั้นนับว่าไม่รักชาติจริง " 6

5 ยูพา ชุมจันทร์ " พระบรมราโชบายในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว " : 29 - 30 .

6 ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ , บทปลุกใจ ร้อยประการ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (กรุงเทพฯ ๗ : โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์ 2530) , หน้า 29 . (มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดพิมพ์ในงานพระบรมราชานุสรณ์ พ.ศ. 2530)

และพระองค์ได้แสดงถึงวิธีที่จะแสดงความรักชาติไว้ดังนี้

1. เอื้อเพื่อแก่คนสัญชาติเดียวกัน, คือ ไม่ว่าจะอยู่แห่ง
หนตำบลใด, ถ้าเห็นว่าจะช่วยอนุเคราะห์ที่ได้แล้วต้อง
อนุเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน, เพื่อให้พ้นจากความ
ลำบาก, และต้องคิดทำประโยชน์ให้แก่ชนร่วมชาติมากที่สุด
ที่จะทำได้ . . .

2. ต้องไม่ประทุษร้ายต่อคนสัญชาติเดียวกัน, ถึงแม้ว่า
การที่ประทุษร้ายจะเป็นผลให้ประโยชน์แก่ตนเองก็ไม่ทำ,
และถึงแม้ว่าจะไม่มีพนักงานคอยตรวจตราห้ามปรามหรือ
จับกุม ก็ไม่ถือโอกาสอันนั้นเพื่อประทุษร้ายต่อชนร่วมชาติ

3. ต้องประพฤติตนเป็นพลเมืองดี, มีความเคารพต่อ
พระราชกำหนดกฎหมาย, ไม่ประพฤติสิ่งใดที่จะทำลาย
สาธารณสุขเลย ชาติไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก จะตั้งอยู่ได้ก็แต่
โดยมีความสงบราบคาบและมั่นคง . . .

4. ควรเต็มใจยอมเสียสละให้แก่ชาติ, สิ่งใดหรือผู้ใด
ที่เรามีความรักจริง ๆ แล้วเราก็ยอมเสียสละเพื่อทะนุถนอม,
เช่น ยอมสละทรัพย์เพื่อรักษาสมบัติหรือบำรุงเลี้ยงครอบครัว
เป็นต้น. เพราะฉะนั้นถ้าเรารักชาติจริงแล้วก็ต้องยอมเสีย
สละให้แก่ชาติบ้างเหมือนกัน . . . การสละเวลาและความ
สุขของตนเพื่อทำการให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองนั้น,
ถ้าตรงไปก็เห็นได้ว่าสำหรับ ประโยชน์ของเราเองโดยแท้,
เพราะถ้าบ้านเมืองเรามั่นคงและมั่งคั่งมีความเจริญ เราก็จะ
ได้รับผลคือความสุขและสบายยิ่งขึ้นด้วยเหมือนกัน . . .

5. ต้องรู้จักหวงและสงวนชาติ, สิ่งใดที่รักจริงแล้วก็
ต้องหวง, ถ้าไม่หวงก็แปลว่าไม่รักจริงเท่านั้น . ถ้าเรารักชาติ
ก็ต้องหวงชาติ, คือต้องไม่ยอมให้ใครทำลาย, ไม่ยอมให้
ใครแย่งดินที่ตั้งของชาติ. ใครรามารุกแดนของเรา เรา
ต้องต่อสู้ต้านทานจนสุดกำลัง, ถึงแม้จะต้องเสียเลือดเนื้อ

หรือชีวิตก็ต้องยอมเสีย เพื่อสงวนชาติไว้ให้เป็นมรดกแก่
บุตรหลานของเราสืบไปจงได้. 7

" ชาติที่มีอำนาจเต็มบริบูรณ์อยู่ มีอิสรภาพเต็มที่อยู่
ตั้งมั่นคงอยู่ก็นับว่าเป็นชาติที่มีสง่าราศีเป็นที่นับถือยำเกรง
แห่งชาติอื่น ๆ พระราชาธิบดี เป็นเครื่องหมายแห่ง
อำนาจโบราณ ท่านจึงกล่าวเป็นคำภายิตวา " พระราชา
เป็นเครื่องปรากฏของแว่นแคว้น " คือเป็นสง่าของเมือง
และชาติ . . . " 8

ตามแนวความคิดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความจงรักภักดีต่อ
ชาติ หมายถึงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ถ้าหากประชาชนคนใดไม่จงรักภักดีต่อพระ
มหากษัตริย์แล้ว ก็จะถือว่าคนนั้นไม่มีชาติ การจะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชาติไทยนั้นเป็น
สิ่งที่ง่ายและอาจมีปัญหาที่ต้องพิสูจน์ด้วย ตามทัศนะของพระองค์แล้ว บุคคลไม่สามารถ
จะคอยนั่งดูการสร้างชาติ ได้ แต่จะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามนโยบายของผู้นำของชาติโดย
ไม่ได้แย้ง พระองค์ทรงเชื่อว่าพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของประเทศ
เป็นอันดับแรก ถ้าหากย้อนกลับไปดูสถาบันพระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยพระร่วง จะเห็นถึง
การสร้างคามมั่นคงอันเป็นสิ่งจำเป็นในการ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้นมา
สถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นสถาบันสำคัญสถาบันหนึ่ง ที่คนไทยทุกคนจะต้องจงรักภักดี

7 เรื่องเดียวกัน .

8 ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ , บทปลุกใจ
ร้อยประการ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , หน้า 103 .

และพระองค์ทรงต้องการจะยกย่องเกียรติคุณความสามารถ ของพระมหากษัตริย์ว่าเป็นผู้นำ ของชาติ 9

ยิ่งกว่านั้นพระองค์ยังทรงมีความคิดว่าศาสนาพุทธสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมที่ คล่องตัว มากกว่าจะกำหนดความสัมพันธ์กันทางสังคม ฉะนั้นจึงทรงไม่พอใจที่คนบางคน เชื่อว่าศาสนาพุทธ สอนให้คนอยู่นิ่งเฉย พระองค์ปฏิเสธความคิดนี้อย่างสิ้นเชิงและแย้งว่า หัวใจที่สำคัญในคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนเราต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ดีก็ชั่ว ถ้าไม่ทำอะไรเลยก็จะไม่ได้รับอะไรเลยทั้งสองอย่าง 10

นอกจากนี้พระองค์ยังเห็นว่าผลดีของศาสนาพุทธจะเห็นได้ชัดในสนามรบคือ คนที่ เชื่อถือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจะไม่หนีการรบ เพราะมีความเชื่อในความเป็นธรรมและเป็นประโยชน์ในการที่จะไปรบ

" ศาสนาย่อมเป็นเครื่องทำให้คนมีความกล้าหาญ เพราะมีความมั่นอยู่ในศาสนาแล้วก็ไม่มีความกลัวภัยอันตรายใดๆ เพราะเหตุนี้ในอดีตกาลเมื่อจะกระทำศึกสงคราม ท่านจึงได้กล่าวชักจูงใจผู้ที่จะไปรบให้ตั้งใจต่อสู้ศัตรู เพื่อป้องกันพระบวรพุทธศาสนา ถ้าจะพลิกดูในพระราชพงษาวดารกรุงศรีอยุธยา ก็คงจะพบหลายแห่งที่กล่าวไว้เช่นนี้ การมีศาสนาทำให้ใจมั่นคงไม่เป็นคนขลาด นักรบของไทยเราจึงพอใจผูกพระและเครื่องรางต่าง ๆ อันได้ลงเลขยันต์ หัวข้อพระธรรมไว้กับตัว การที่ผูกพระแลเครื่องรางเช่นนี้

9 ยูพา ชุมจันทร์ , " พระบรมราชาไชยาในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " : 30 .

10 เรื่องเดียวกัน .

ก็เพื่อมิให้ลืมนึกว่าตนเป็นผู้มีศาสนา และถ้ารู้สึกว่าคุณภาพ
พระรัตนไตรยคุ้มครอบรักษายู่แล้วคงจะรอดพ้นภัยอันตราย
ไปได้ " 11

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงปลุกฝังแนวความคิดอุดมการณ์ชาตินิยมให้
แก่ประชาชน ด้วยวิธีการตั้งสมาคม สโมสรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งขึ้นมาเพื่อจุดมุ่งหมาย
ในเรื่องกีฬา การค้า หรือการค้นคว้าหาความรู้ ต่างก็มีผลดีต่อชาติทั้งสิ้น เพราะพระองค์
เห็นว่า การกระตุ้นคนเป็นกลุ่มๆ ในสมาคมต่างๆ จะสามารถทำได้ดีกว่าการกระตุ้นเป็น
รายบุคคล สมาคมต่างๆ ที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ จะเป็นกลุ่มที่ปลุกฝังให้สมาชิกปฏิบัติตน
ในทางที่ถูกที่ควร ¹² ตามแนวทางที่พระองค์มีพระราชประสงค์ เช่น การจัดตั้งกองเสือป่า *
เป็นต้น

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงขึ้นครองราชย์เพียง 6 เดือน
พระองค์ ก็จัดตั้งกองเสือป่าขึ้นในปี พ.ศ. 2454 นั่นเอง กองเสือป่านี้จัดขึ้นแบบกองทหาร
มีหลักการที่จะสอนวิธีปฏิบัติตนต่อผู้นำ การเชื่อฟังวินัยในยามสงบ ส่วนในยามสงคราม

11 ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, บทปลุกใจ
ร้อยประการ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, หน้า 182 .

12 ยูพา ชุมจันทร์, " พระบรมราโชบายในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, " : 30 .

* ดูเพิ่มเติมเรื่อง การปลุกฝังแนวความคิดชาตินิยม : ชาติ ศาสนา พระมหา
กษัตริย์ ใน ยูภาพร เจือจินดา " เสือป่า : โครงสร้างขององค์กรและบทบาททางการเมือง , "
หน้า 126 - 146 .

กองเสือป่าจะเป็นกำลังสำรองในกองทัพ หลังจากจัดตั้งกองเสือป่าแล้ว พระองค์ยังตั้ง กองลูกเสือตามแบบลูกเสือของบาเดน เพาเวลล์ ขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2457 ทรงจัดตั้ง ราชนาวิสมาคมขึ้น เพื่อเรียไรเงินมาซื้อเรือรบแบบทันสมัยให้กับกองทัพเรือ นอกจากนี้ยัง จัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ซึ่งจำกัดสมาชิกอยู่ในกลุ่มคน เพียงบางกลุ่ม เช่น จิตรลดาสมาคม ซึ่ง จุดมุ่งหมายเพื่อให้ฐานะของพระมหากษัตริย์มั่นคงยิ่งขึ้น จึงรวบรวมพลเรือน ทหาร และข้าราชการเข้ามาอยู่ใกล้ชิดพระองค์ เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แก่พระมหากษัตริย์อย่างไม่เป็น ทางการ ในปี พ.ศ. 2461 หลังจากที่ไทยส่งทหารเข้าร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร พระองค์ได้ก่อตั้งสมาคมกองทหารอาสาขึ้น และในปีเดียวกัน นั้น ได้ทรงตั้งดุสิตธานีขึ้นในพระราชวังจิตรลดา ภายในดุสิตธานีมีการออกหนังสือพิมพ์ มีธนาคาร โรงแรม และรัฐธรรมนูญ ซึ่งทรงร่างขึ้นมาทดลองใช้ในดุสิตธานีก่อน แล้ว จะนำรัฐธรรมนูญแบบนั้นมาใช้ในการปกครองประเทศ ¹³

สาเหตุสำคัญที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงดำเนินนโยบายปลูกฝัง ชาตินิยมขึ้นในหมู่ชาวไทยก็คือ บทบาทของชาวจีนภายในประเทศ และการเข้ามาแทรกแซง กิจการทางการเมืองจากประเทศจีน นอกจากนี้สาเหตุอื่นที่มีส่วนในการเร่งเร้าให้การสร้าง ความรู้สึกชาตินิยม ดำเนินไปอย่างคึกคักมากขึ้น ก็คือความคิดในเรื่องชาตินิยมซึ่งกลุ่มผู้นำ ของประเทศได้รับการศึกษามาจากต่างประเทศ ตลอดจนการเคลื่อนไหวก่อการเปลี่ยนแปลง การปกครองใน ร.ศ. 130 ดังนั้นนโยบายในสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมจึงเกิดขึ้นในทุกรูปแบบ

นอกจากการจัดตั้งกลุ่มสมาคม สโมสรต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว สื่อวรรณกรรมยัง ได้ถูกมาใช้ในการเผยแพร่อุดมการณ์ชาตินิยมอีกด้วย เพราะพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว ทรงเป็นทั้งองค์พระประมุขของชาติ และทรงเป็นกวีที่มีความสามารถในการ ประพันธ์วรรณกรรมทุกรูปแบบ วรรณกรรมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าซึ่งทรงใช้ พระนามแฝง " อิศวพาหุ " ทุกเรื่องจะแทรกแนวความคิดในเรื่องของการปลุกใจให้เกิด

¹³ ยูพา ชุมจันทร์ , " พระบรมราชาธิบายในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " : 29 .

ความรักชาติ ศาสนา และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์อย่างมั่นคง เพื่อต่อต้านอิทธิพลของชาวต่างชาติ และการเปลี่ยนแปลงสถาบันการเมืองอันไม่สอดคล้องกับประเพณีของไทย " อัสวาทุ " ได้พยายามชี้นำชาวไทยให้ย้อนไปในอดีต โดยให้ดูตัวอย่างบรรพบุรุษที่รักษาชาติไทย

ลัทธิเอาอย่าง " อัสวาทุ " เตือนสติให้คนไทยเกิดความรักชาติ และให้เอาอย่างบรรพบุรุษของไทย

" . . . เพราะฉะนั้น . . . ท่านต้องเตรียมตัวที่จะเสียสละ คือ สละความมักใหญ่ใฝ่สูงส่วนตัว ความอุษยาโกรธแค้นส่วนตัวเสียให้สิ้น แล้วและรวมกันจัดตั้งดวงจิตซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ขึ้นเป็นของพลีบันที่บูชาแห่งความรักชาติ ให้สมควรที่เราทั้งหลายได้มีชื่อว่าไทย อันเป็นนามซึ่งให้ความภูมิใจแก่เราทั้งหลาย . . . แต่ถ้าใจของท่านยังมีความปรารถนาที่จะเอาอย่างคนอื่นแล้ว ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านดูเยี่ยงอย่างแห่งบรรพบุรุษของเราทั้งหลายผู้เป็นวีรบุรุษที่ได้รวบรวมตั้งชาติและรักษาชาติของเรามาแล้วในระหว่าง ๒๐๐๐ ปี ขอให้ท่านเอาอย่างท่านเหล่านี้ " 14

เมืองไทยงตั้นเถิด " อัสวาทุ " ได้ปลุกเร้าให้คนไทยตื่นตัวในความเป็นชาติไทยทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของชาติไทย

14 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " ลัทธิเอาอย่าง " , ความเห็นของอัสวาทุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ ปี พ.ศ. 2458) , หน้า 17 .

" ในขั้นต้นจำเป็นที่เราจะต้องจดจำไว้ว่า พวกเราคนหนึ่ง เป็นส่วนหนึ่งแห่งชาติไทย และคนไทยอื่น ไม่ว่าบรรดาศักดิ์ ชั้นโคตรสกุลใดไม่เลือกกว่ามีความรู้ดีหรือไม่มีความรู้ ล้วน เป็นส่วนหนึ่ง ๆ แห่งชาติเดียวกับท่านเหมือนกัน เพราะ ฉะนั้นไม่ว่าประโยชน์สิ่งใดซึ่งท่านจะนำมาให้แก่คนไทยได้ ก็เท่ากับนำประโยชน์มาให้แก่ตัวท่านเอง " 15

โคลนติดล้อ " อัสวพาหุ " ได้ปลุกใจคนไทยให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย และให้มีความซื่อตรงและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

" สหายเอยจงเงยหน้า	และเบิกตาพินิจดู
เผยม่านพะพานอยู่	กำบังเนตรบ่เห็นไกล
เปิดม่านแลมองเถิด	จะเกิดความปราโมทย์ใจ
เห็นแคว้นและแดนไทย	ประเสริฐแสนดั่งแดนสรวง
หวังใจจะได้สม	เสวยรมยะแดดวง
เพ็ญอิสสรโปวง	ประชาเปรมเกษมसानต์
ซื่อตรงและจงรัก	ผดุงศักดิ์ภูบาล
เพื่อทรงดำรงนาน	อิสเรศประเทศสยาม " 16

15 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " เมืองไทยงตั้งถิ่นเกิด ในพวงยิวแห่ง บูรพทิศและเมืองไทยงตั้งถิ่นเกิด (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรี นายแพทย์ ม.ร.ว.ไกรธวัช ศรีธวัช ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2528) , หน้า 30 .

16 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " โคลนติดล้อ " ประมวลบทพระ ราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ (พระนคร : โรงพิมพ์ พระจันทร์ , 2494) , (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรี นายแพทย์ ม.ร.ว.ไกรธวัช ศรีธวัช ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2528) , หน้า 69 .

ความเป็นชาติโดยแท้จริง ในเรื่องนี้ " อัสวพาหุ " ได้ชี้ให้ประชาชนถึงความ เป็นชาติที่แท้จริง และการที่จะเรียกว่าเป็นไทยแท้ก็คือ มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

" ... การที่จะตัดสินว่าผู้ใดเป็นชาติใดโดยแท้จริงนั้น ต้อง พิจารณาว่าผู้นั้นมีความจงรักภักดีต่อใคร ? ถ้าเขาจงรัก ภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม เขาจึงจะเป็น ไทยแท้ ... " 17

วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " แทบทุกเรื่องล้วนสอดแทรกอุดมการณ์ชาตินิยม เพื่อปลุกใจให้คนไทยมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น อัสวภามิต หรือ พระ ราชนิพนธ์โคลงสุภามิต ซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิตตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2461 เป็นต้นมานั้น บทประพันธ์บางบทมีลักษณะเป็นการปลุกฝังค่านิยม และคุณธรรมที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมไว้ด้วย นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่อง ยุทธภย และ หนังสือ เนื่องด้วยการสงคราม ก็มีสาระปลุกใจคนไทยให้รู้จักการเตรียมพร้อมในสถานการณ์สงคราม ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และกระตุ้นให้ทุกคนในชาติมีความสามัคคี นอกจากนี้วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ในเรื่องอื่น ๆ ก็เป็นการปลุกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมแทบทั้งสิ้น รวมทั้ง วรรณกรรมเรื่องที่มีเนื้อหาในการต่อต้านชาวจีน

วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ซึ่งปลุกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมนี้ นอกจากมี ลักษณะเป็นการโน้มน้าวจิตใจชาวไทยให้รู้สึกสละสลวยตามแล้ว ยังเป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้ต่าง ๆ พร้อมกับการแทรกคติธรรมที่ควรยึดถือด้วย เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นการอบรมให้ชาวไทย มีความกล้าหาญ รู้จักเสียสละเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นการสร้างความ กลมเกลียวทางจิตใจ ให้เกิดความภาคภูมิใจชาติไทย และ มีการแข่งขันกันในการสร้างคุณ งามความดี นอกจากนี้วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ยังปลุกใจ ให้ชาวไทยเกิดความคิด ที่จะรักษาไว้ซึ่งภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนสถาบัน ชาติ ศาสนา และ

17 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " ความเป็นชาติโดยแท้จริง " , ความ เห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย ปี พ.ศ. 2458) , หน้า 47 .

พระมหากษัตริย์ที่มีมาแต่เดิม เพื่อเป็นการแสดงสัญลักษณ์ของชาติและเป็นจุดรวมของความจงรักภักดีของคนในชาติ พร้อม ๆ กับทำให้ชาวไทยมีความปรารถนาที่จะสร้างให้ชาติของตนเจริญยิ่งกว่าชาติอื่นๆ หรือมีความเจริญเท่าเทียมชาติอื่น

ตารางแสดงเหตุการณ์ทางการเมืองสำคัญๆ ที่เกิดขึ้น
และงานวรรณกรรมของ " อิศวพาหุ " ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น

พ.ศ.	เหตุการณ์	วรรณกรรม " อิศวพาหุ "
พ.ศ. 2437	อั้งยี่กำเริบในไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และก่อเหตุรุนแรงในสมัยรัชกาลที่ 5 สืบเนื่องมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ลัทธิชาตินิยมของคนจีนเป็นผลมาจากการปลุกกระตุ่นของผู้นำการปฏิวัติในจีน ได้แก่ ชุนยัคเซิน ซึ่งปฏิวัติสำเร็จในปี พ.ศ. 2437 เป็นต้นมา เป็นผลให้คนจีนผูกพันกับเมืองจีนอย่างลึกซึ้ง	
พ.ศ. 2446	ดร.ชุนยัคเซินเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ๑ เป็นครั้งแรก	
พ.ศ. 2451	ดร.ชุนยัคเซินเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ๑ เป็นครั้งที่สอง และได้ชักชวนให้คนจีนบริจาคทรัพย์สนับสนุนอุดมการณ์ของพรรคก๊กมินตั๋ง - การกระทำดังกล่าวเป็นการกระตุ่นความรู้สึกชาตินิยมจีนในหมู่ชาวจีนในเมืองไทยอย่างมาก	

พ.ศ.	เหตุการณ์	วรรณกรรม " อัสวาทหุ "
พ.ศ. 2453	- มีการตั้งสมาคมลับ หรือสมาคม บังหน้าต่างๆ ของชาวจีนเพื่อปฏิบัติงาน เกื้อหนุนพรรคก๊กมินตั๋ง - หนังสือพิมพ์จีนเข้ามามีบทบาทใน การเผยแพร่แนวความคิดทางการเมืองเพิ่ม ขึ้น ชาวจีนนัคหุคงานทั่วกรุงเทพใน เดือนมิถุนายน สร้างความเดือดร้อนเนื่อง จากชาวจีนไม่พอใจที่รัฐบาลเก็บภาษี รัชชูปการเพิ่มขึ้นอีกปีละ 6 บาท จากเดิม 3 บาท - พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า อยู่หัวเสด็จสวรรคต ในวันที่ 23 ตุลาคม - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่ หัวเสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบแทน	
พ.ศ. 2454	- ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์ได้เพียง 1 ปี 4 เดือน ได้เกิดกบฏ ร.ศ. 130 ขึ้น โดย วางแผนที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครอง ของประเทศ แต่กระทำการไม่สำเร็จ - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัวทรงจัดตั้งกองเสือป่า	

พ.ศ.	เหตุการณ์	วรรณกรรม " อัสวพาหุ "
พ.ศ. 2455	กระแสความคิดประชาธิปไตยและ สาธารณรัฐได้แพร่หลายทั่วโลก เกิดการ เปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศต่างๆ กระแสความคิดนี้เป็นที่แพร่หลายอย่าง มากในหมู่ปัญญาชนของไทย	อุตตระกูร
พ.ศ. 2456	กระแสความคิดประชาธิปไตยและ สาธารณรัฐเป็นที่แพร่หลาย	ความกระจัดกระจายแห่ง เมืองจีน
พ.ศ. 2457	- เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 - อิทธิพลของชาวตะวันตกเข้ามาแพร่ หลายในเมืองไทย - ประกาศใช้พระราชบัญญัติสมาคม เพื่อใช้ควบคุมการดำเนินงานของสโมสร และสมาคมต่าง ๆ ของชาวจีน ไม่ให้ เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง	ยุทธภัย ลัทธิเอาอย่าง หนังสือว่าด้วยการสงคราม พวกยิวแห่งบูรพทิศ
พ.ศ. 2458 - 2459	- สงครามโลกครั้งที่ 1 ขยายวงกว้าง มากขึ้น ไทยยังรักษาสภาพชาติเป็นกลาง ไว้ เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจทั่วโลก - ประชาชนสนใจในระบอบการปก- ครองแบบใหม่ - หนังสือพิมพ์จีนมีจำนวนมากขึ้นเพื่อ กระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมจีนอย่างแพร่ หลาย	เมืองไทยจึงตื่นเกิด ความเป็นชาติโดยแท้จริง โคลนติดล้อ ตัวอย่างนักพูด คนอังกฤษ ช่างพูดจนต้องติดคุกสอง- เดือน ! ไทยผสม ไทยผสม ! เปนคนที่ไม่- พึงปรารถนา ถูกบังคับให้เป็นจีน

พ.ศ.	เหตุการณ์	วรรณกรรม " อัสวพาหุ "
พ.ศ. 2460	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกาศสงครามเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร	วังต้องค์ใหม่ การภายในในเมืองจีน ทฤษฎีโดยอาชีวะ ปัญญาชนดุสิต (ชาว-อเมริกา) ไม่ชอบไทย ทำชั่วได้ดี (แดง-อุทสาหกรรมแห่งจีนระธรรม) จดหมาย ระวังผีพนัน ! กิจการของเบงกีย่อย ความเพิกเฉยต่อความ-ทุกขเวทนา รถสี่ล้อ มันคงกว่ารถ-สองล้อมิใช่หรือ ? มะพร้าวต้นดก ขอความเมตตา ความเห็นเอกชน " เมื่อ-อ่านความคับแค้นแห่ง-พลเมือง " การเลือกคนเข้ารับราชการ เจ้าลัทธิต คำที่ใช้แทนคำ " เอ็ดดิเตอร์ "

พ.ศ.	เหตุการณ์	วรรณกรรม " อัสวาทุ "
พ.ศ. 2461 เป็นต้นมา		อัสวาทิต
พ.ศ. 2468	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต	

จากตารางแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมของ " อัสวาทุ " ปรากฏครั้งแรกในปี พ.ศ. 2455 คือเรื่อง อุตตระกูร เป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชสมบัติได้ 2 ปี ซึ่งขณะนั้นกระแสความคิดในระบอบการปกครองรูปแบบใหม่ได้แพร่หลายอย่างมากในหมู่ปัญญาชนของไทย เนื่องจากได้เห็นตัวอย่างผลสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศต่าง ๆ เช่นการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศจีน วรรณกรรมเรื่องอุตตระกูร จึงมีเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงผลเสียของการปกครองระบอบสังคมนิยมซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับคนไทย นอกจากนี้ในช่วง พ.ศ. 2437 - 2454 ชาวจีนได้ก่อความวุ่นวายขึ้นในประเทศไทย ดร. ชุนยัดเซ็นได้เดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ๑ ถึง 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2446 และ พ.ศ. 2451 เป็นการกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมจีนในหมู่คนจีนในประเทศไทย วรรณกรรมของ " อัสวาทุ " ระหว่างปี พ.ศ. 2456 - 2457 เป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเสนอแนวความคิดในเรื่อง รูปแบบของการปกครอง และการเตรียมพร้อมในการเกิดสงครามรวมทั้งการระงับภัยจากชาวต่างชาติ เพราะขณะนั้นสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้เกิดขึ้น อิทธิพลของชาวตะวันตกโดยเฉพาะทางด้านวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ได้เข้ามาแพร่หลายในเมืองไทย จนกระทั่งช่วงระหว่าง พ.ศ. 2458 - 2459 สงครามโลกครั้งที่ 1 ได้ขยายวงกว้างมากขึ้น ส่งผลให้รูปแบบการปกครองแบบใหม่แพร่ขยายมากยิ่งขึ้น ความรู้สึกชาตินิยมจีนของคนจีนในประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และเป็นระยะเวลาที่วรรณกรรมของ " อัสวาทุ " เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกไม่พอใจชาวจีน ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความรู้สึกชาตินิยมขึ้นในหมู่คนไทย หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2461 เหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 เริ่มยุติ บ้านเมืองเริ่มสงบ

ประกอบกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพระประชวร วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " จึงมีปรากฏเพียงเรื่องเดียว คือ อัสวภายิต จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 2468

แนวความคิดอุดมการณ์ชาตินิยมที่ปรากฏในเนื้อหาของวรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " สามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. แนวความคิดและอุดมการณ์ในการต่อต้านชาวต่างชาติ มักจะเน้นในด้านการเตือนให้ตระหนักถึงภัยจากชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยชนตะวันตกและจีน ที่มาในรูปแบบต่างๆ ทั้งในด้านการรุกรานด้วยกำลังจากภายนอก และการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายในประเทศ พร้อมทั้งแนะนำหนทางป้องกันภัยไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินพระบรมราโชบาย ในการป้องกันประเทศ

2. แนวความคิด และอุดมการณ์ในการสร้างเจตนคติ เกี่ยวกับลัทธิการปกครอง " อัสวพาหุ " ได้ใช้พรสวรรค์ในด้านการประพันธ์เพื่อสร้างเจตนคติในด้านการปกครองแก่ประชาชน ให้เกิดความเลื่อมใสในระบอบราชาธิปไตยเช่นเดียวกับที่ทรงใช้เพื่อกิจการด้านอื่นๆ ได้ชี้ให้เห็นผลเสียของระบอบรัฐสภา ความบกพร่องของการปกครองแบบสาธารณรัฐ และแนวความคิดสังคมนิยมว่าเป็นสิ่งที่ขัดกับนิติธรรมของชาติไทย พร้อมทั้งทรงยกตัวอย่างให้เห็นถึงผลร้ายจากเหตุการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ที่ทำให้เกิดความวุ่นวายในต่างประเทศ

3. แนวความคิดและอุดมการณ์เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต โดยให้ความสำคัญต่อเรื่องความประพฤติของคนในชาติเป็นพิเศษ เพราะ " อัสวพาหุ " มีความคิดเห็นว่าชาติใดจะถือว่ามีความเจริญจะขึ้นอยู่กับปริมาณของประชากร แต่ขึ้นอยู่กับความประพฤติและนิสัยใจคอของคนในชาติ เป็นสำคัญ

4. แนวความคิด และอุดมการณ์ในการสร้างเจตนคติต่อการสงคราม และกลยุทธ์ในการรบเป็นการเตือนสติคนไทยให้เตรียมพร้อมเมื่อสงครามเกิดขึ้น จะเป็นคำแนะนำ ปลุกใจประชาชนในขณะที่บ้านเมืองกำลังเกิดสถานการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1

1. แนวความคิดและอุดมการณ์ในการต่อต้านชาวต่างชาติ

แนวความคิดและอุดมการณ์นี้เป็นการปลุกใจชาวไทยให้เห็นแก่ประโยชน์ของชาติให้สำนึกถึงภัยของชาวต่างชาติ " อัสวาทุ " มีความคิดว่า ไทยเราควรจะต้องเป็นประเทศที่พึ่งตนเอง เมื่อจะทำการสิ่งใดให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ ชาวต่างชาติอาจนำอันตรายมาสู่ชาติไทยให้เกิดความพินาสได้ " ประเทศสยามต้องหวังหากำลังจากชาวไทย อาวุธไทยต้องรักษาแดนไทย และชาติไทยที่จะหวังมั่นคงอยู่ต่อไปได้ ก็ต้องอาศัยกำลังความรู้สึกรักชาติอันแท้จริงแห่งบุคคลซึ่งเป็นไทยโดยเฉพาะ ถึงแม้ว่าเราอาจจะได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในการบำรุงความสมบูรณ์แห่งประเทศเราก็คดี เมื่อถึงเวลาฉุกเฉินเข้าแล้ว เราจะไปพึ่งอาศัยความอดหนุนแห่งเขานั้นย่อมเป็นความผิดอย่างร้ายแรง ซึ่งเราอาจนำมาซึ่งภัยอันตรายอันจะชักไปสู่ความพินาสได้ " 18

1.1 การต่อต้านชาวจีน

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ชาวต่างประเทศเริ่มมีอิทธิพลด้านเศรษฐกิจของไทยอย่างสูงสุดก็คือชาวจีน และเป็นสมัยที่ชาวไทยเริ่มเข้าใจผลร้ายจากการครอบงำทางเศรษฐกิจและการเมืองของชาวจีนมากขึ้น ซึ่งชาวไทยได้รับผลกระทบกระเทือนจากการนัดหยุดงานของชาวจีนในกรุงเทพฯ ฯ การก่อความวุ่นวายอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากประเทศจีนโดยการกระทำของชาวจีนในประเทศไทยในรูปของสมาคม สโมสรการค้า โรงเรียนจีน และหนังสือพิมพ์จีน สิ่งเหล่านี้ทำให้รัฐบาลไทยต้องแก้ปัญหาชาวจีนโดยการวางนโยบายตลอดจนการออกกฎหมายบังคับให้ชาวจีนปฏิบัติตามภายในกรอบที่รัฐบาลกำหนดไว้

ก่อนหน้าที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชสมบัติปรากฏว่ามีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยมีปัจจัยผลักดันจากประเทศจีนคือ ความยุ่งยากทางการเมือง และความอึดอัดขัดสนในการทำมาหากิน

ประกอบกับปัจจัยดังของประเทศไทยคือ โอกาสในการทำมาหากินและความอดทนของคนไทยต่อชาวต่างชาติ¹⁹ ชาวจีนได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในประเทศไทย แต่อยู่ในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงในภาคกลางมากที่สุด รองลงไปได้แก่ภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาทางมาเลเซีย ชาวจีนกลายเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดเรื่อยมา ในปีแรกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์ คือเมื่อ พ.ศ. 2453 มีชาวจีนประมาณ 1,200,000 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดประมาณ 8,305,000 คน²⁰ ชาวจีนเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองแก่ประเทศไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงตระหนักเป็นอย่างดีแต่ยังไม่ได้เสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว

ทางด้านเศรษฐกิจ ชาวจีนได้เข้ามามีบทบาทตั้งแต่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพค้าขาย และได้ขยายอิทธิพลเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นชาวจีนก็ได้ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาษีนายอากร ทำการเดินเรือและต่อเรือสำเภาให้แก่รัฐบาลไทย เมื่อพ่อค้าชาวตะวันตกพากันเดินเรือมาค้าขายกับประเทศไทยหลังจากการเปิดประเทศ โดยทำสนธิสัญญาเบาริง เมื่อ พ.ศ. 2398 ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ยังได้ทำหน้าที่เป็นนายหน้า และพ่อค้าคนกลางติดต่อซื้อขายสินค้าระหว่างชาวไทยกับชาวตะวันตกอีกด้วย ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงปรากฏว่าธุรกิจการค้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรสำคัญที่นำรายได้มาให้ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

¹⁹ บัณฑิต อ่อนคำ , " ขอดคิดบางประการเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทย , " วารสารธรรมศาสตร์ 4 (มิถุนายน - กันยายน 2517) : 91 . , อ้างถึงใน วรรณกรรมสุวรรณานนท์ " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย , " หน้า 76 - 77 .

²⁰ G. William Skinner , Chinese Society Thailand : An Analytical History (New York : Cornell University Press , 1962) P.69 . , อ้างถึงในวรรณกรรม สุวรรณานนท์ " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย , " หน้า 77 .

ได้แก่ การค้าข้าว ทำไร่อ้อย โรงสี โรงเลื่อย โรงน้ำตาล เหมืองแร่ ยางพารา การประมง ล้วนตกอยู่ในมือชาวจีนแทบทั้งสิ้น มีทั้งที่เป็นนายทุน เจ้าของกิจการ พ่อค้าคนกลาง ลูกจ้างและกฏี ตลอดจนการทำอาชีพปลีกย่อยอื่นๆ เช่น ลากรถ คนรับใช้ พ่อครัว พ่อค้า หาบแร่ ช่างไม้ ฯลฯ ชาวจีนเหล่านี้มีอยู่เป็นจำนวนมากที่ไม่มีความรู้สึกผูกพันต่อเมืองไทย มีการส่งเงินกลับไปยังเมืองแม่อยู่เป็นประจำ ปีหนึ่งๆ เป็นจำนวนไม่น้อย ในขณะที่คนไทยพอใจทำแต่การเกษตรกรรม และรับราชการเป็นขุนนาง เป็นเสมียน ซึ่งได้รายได้ได้น้อย รายได้ประจำพอมีใช้ไปวันหนึ่งๆ ไม่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจส่วนตัวและของประเทศชาติ ได้อย่างรวดเร็วเหมือนอาชีพด้านพาณิชยกรรม 21

ชาวจีนได้เข้ามากุมอำนาจทางเศรษฐกิจทั้งในชุมชนกรุงเทพฯ และในส่วนภูมิภาค โดยมีบทบาทในด้านการผลิตทรัพยากรด้านการเกษตร เช่น เป็นนายทุนให้ชาวนากู้เงินไปลงทุนทำนาในอัตราดอกเบี้ยสูงถึงร้อยละ 25 ถึง 100 เป็นคนกลางในการค้าขายกับชาวนา เป็นพ่อค้าขายข้าวสาร ตลอดจนเป็นพ่อค้าส่งสินค้าสำคัญไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีก 2 ประเภท คือ ดีบุกและยางพารา นอกจากนี้ชาวจีนยังผูกขาดการดำเนินกิจการและการประกอบธุรกิจอื่นๆ รวมทั้งเข้าไปแย่งอาชีพคนไทยอีกด้วย ได้แก่ การทำโรงเลื่อย การทำประมง อาชีพค้าขายอาหารบางประเภท อาชีพก่อสร้าง อาชีพบริการต่างๆ อาชีพทำไร่ 22

21 กรรภิรมย์ สุวรรณานนท์ , " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย , " หน้า 78 - 79 .

22 พวงร้อย กล่อมเกลี้ยง , " พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาเขตรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร พ.ศ. 2516) , หน้า 38 .

พลกุล อังกินันท์ 23 ได้สรุปบทบาทของชาวจีนในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งสืบเนื่องมาจนถึงรัชกาลที่ 6 ไว้ดังนี้ คือ การก่อความวุ่นวายของสมาคมลับอั้งยี่ , ความพยายามในการตั้งสโมสรการค้า , การเข้าเป็นคนในบังคับต่างประเทศ และการนัดหยุดงานในกรุงเทพฯ

การก่อความวุ่นวายของสมาคมลับอั้งยี่ ด้วยเหตุที่ชาวจีนอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมากนี้ ได้เกิดการรวมตัวเป็นสมาคม เพื่อดำเนินงานให้จีนอพยพเข้ามาใหม่ทำ จึงเกิดการตั้งสมาคมลับอั้งยี่ หรือ " ตัวเหี้ย " เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และมีจำนวนเพิ่มมากยิ่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ในสมัยรัชกาลที่ 6 การสมัครเป็นอั้งยี่ได้เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติในประเทศจีน และมีการจัดตั้งสมาคมลับในรูปสมาคมอั้งยี่ เช่น คณะสามแตรใน จังหวัดสมุทรสาคร มีการสนับสนุนพวกปฏิวัติพรรคก๊กมินตั๋ง นอกจากนี้ในสมาคมลับอั้งยี่มีการลงโทษกันเอง เป็นการก้าวก่ายอำนาจศาลบ้านเมือง และได้ชักนำบรรดาข้าราชการเข้าร่วม เพื่ออาศัยอิทธิพลก่อความวุ่นวายต่าง ๆ เช่น มีการขู่บังคับเอาทรัพย์สินของชาวจีนให้เสียค่าสมัคร หากใครไม่มีเงินเสียให้ ก็บังคับให้ผู้นั้นทำงานใช้เป็นค่าปรับได้ 24

ปัญหาของพวกอั้งยี่ที่มีต่อการปกครองของไทยก็คือ พวกอั้งยี่ชอบลักลอบตั้งบ่อนการพนัน ซึ่งเกิดเป็นแหล่งมั่วสุมของพวกผู้ร้าย มีการเรียกค่าคุ้มครองจากช่อง พวกจิวโรงขายฝิ่น มีการช่องสุมพวกตีชิงวิ่งราว และถือสิทธิ์ในการคุมท่าเรือขนส่งสินค้าที่มาจากต่างประเทศ 25

23 พลกุล อังกินันท์ , " บทบาทชาวจีนในประเทศไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว , " (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร พ.ศ. 2514) , หน้า 48 .

24 พวงร้อย กล่อมเอียง " พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาเขตรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " หน้า 323 - 324 .

25 เรื่องเดียวกัน , หน้า 24 .

ความพยายามในการตั้งสโมสรการค้า นอกจากการตั้งเป็นสมาคมลับอั้งยี่ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์ และรักษาผลประโยชน์ในกลุ่มของตนแล้ว ชาวจีนยังพยายามจัดตั้งสโมสรการค้าเพื่อให้เป็นสถาบันรักษาผลประโยชน์ในด้านการค้า และการพาณิชย์ของกลุ่มชาวจีน แทนสถานกงสุล มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2437²⁶ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2451 ชาวจีนได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง " สโมสรจีนกรุงเทพ ฯ " ซึ่งเป็นสาขาของตุงเหมิง หุย (Tung Meng Hui) ในประเทศจีน โดยมีการเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับการเมืองอีกด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2457 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสมาคมเพื่อใช้ควบคุมการดำเนินงานของสโมสร และสมาคมต่าง ๆ ไม่ให้เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยบังคับให้สโมสรและสมาคมในมณฑลกรุงเทพ ฯ รวมทั้งที่ได้ตั้งมาก่อนหน้านี้ จะต้องมาขอจดทะเบียนใหม่ ภายในเวลา 3 เดือน ก็ปรากฏว่าไม่มีการขอจัดตั้งสโมสร และสมาคมในช่วงนี้เลย²⁷ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าในสมัยรัชกาลที่ 6 จะยืนยันไม่ให้จัดตั้งสโมสรการค้าเพื่อป้องกันการเผยแพร่ลัทธิการเมืองโดยใช้การประชุมสโมสรเป็นเครื่องบังหน้า แต่ชาวจีนก็ยังพยายามรวมกลุ่ม กันอีกในรูปของการจัดห้องอ่านหนังสือ (จือปอเสี่ย) นอกจากนี้ชาวจีนจะใช้เป็นที่ประชุมพบปะกันในหมู่ชาวจีนด้วยกันแล้ว ก็ยังมีการเกี่ยวข้องกับการเมืองอีกด้วย²⁸

²⁶ G. William Skinner , Chinese Society Thailand ; An Analytical History . p 157 , อ้างถึงในธิดา วัฒนกุล " แนวความคิดทางการเมืองในบทธระราชานิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระ-มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " หน้า 92 .

²⁷ พวงร้อย กล่อมเอียง , " พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาเขตรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " หน้า 130 .

²⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า 134 .

การเข้าเป็นคนในบังคับต่างประเทศ มหาอำนาจตะวันตกพยายามใช้สิทธิสภาพนอกอาณาเขต เป็นเครื่องมือแสวงหาอำนาจเพื่อบีบบังคับประเทศไทย โดยชักชวนชาวจีนพื้นเมือง ตลอดจนลูกหลานจีนซึ่งเกิดในไทยไปเป็นคนในบังคับประเทศของตน โดยเฉพาะฝรั่งเศส²⁹ ชาวจีนจึงนิยมสมัครเข้าเป็นคนในบังคับฝรั่งเศสและชาติอื่น เพื่อหวังจะได้รับประโยชน์ในการเสียภาษีอากรในอัตราต่ำ และยังได้รับประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีก รวมทั้งการยกเว้นไม่ต้องขึ้นศาลไทยอีกด้วย เพราะ " การเป็นคนในบังคับต่างชาติทำให้ชาวจีนกล้าที่จะเล็งกฎหมายไทย " ³⁰

ปรากฏว่าชาวจีนในบังคับต่างประเทศ ซึ่งรวมไปถึงพวกอั้งยี่ที่ก่อการกำเริบด้วยคนเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนให้ก่อปัญหาให้กับไทย ดังเช่น ตั้งโรงบ่อนเถื่อน ผลิตสุราเถื่อน ขายของเถื่อน ตั้งโรงรับจำนำ เป็นต้น

การนัดหยุดงานในกรุงเทพฯ ชาวจีนสามารถกุมอำนาจในทางเศรษฐกิจไว้ได้ทั้งในการประกอบการค้า และการใช้แรงงาน ไทยต้องประสบปัญหาขาดแคลนเครื่องอุปโภค บริโภคและขาดแคลนแรงงานอย่างหนักเมื่อชาวจีนในกรุงเทพฯ ได้นัดหยุดงานในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2453 ชาวจีนร่วมกันประท้วงรัฐบาลไทย ไม่ยอมเปิดร้านขายของตามปกติ

²⁹ พวงร้อย กล่อมเอียง , " พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาจักร รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " หน้า 24 .

³⁰ เรื่องเดียวกัน , หน้า 26 .

ด้วยเหตุที่ไม่พอใจที่รัฐบาลเพิ่มภาษีรัชชูปการ ทำให้ชาวจีนต้องเสียเงินภาษีปีละ 6 บาท * เท่ากับชาวไทยและชาวต่างประเทศอื่น ๆ ³¹ โดยที่รัฐบาลต้องไขกำลังเข้าปราบปราม ชาวจีนจึงยอมเลิกการนัดหยุดงานได้

นอกจากปัญหาสังคมและเศรษฐกิจดังกล่าวแล้ว ชาวจีนยังได้ก่อปัญหาทางการเมืองขึ้นในดินแดนไทย โดยเฉพาะการนำความคิดประชาธิปไตยเข้ามาเผยแพร่ในสังคมไทย ซึ่งเป็นการสั่นสะเทือนเสถียรภาพของสถาบันกษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช กล่าวคือ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงศึกษาอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ ได้เกิดความเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้นในประเทศจีนขึ้นโดยพรรคก๊กมินตั๋งภายใต้การนำของ ดร. ซุนยัตเซ็น ลงมือทำการปฏิวัติล้มราชวงศ์แมนจูเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นประชาธิปไตย ระบบสาธารณรัฐ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2437 เป็นต้นมานับแต่นั้นมาผู้นำชาวจีนในประเทศจีนก็เริ่มมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินนโยบายเพื่อหาเสียงสนับสนุนจากชาวจีนโพ้นทะเลอันหมายถึง ชาวจีนในแผ่นดินไทยด้วย ³²

ดร. ซุนยัตเซ็น ได้เคยเดินทางมากรุงเทพฯ ถึง 2 ครั้ง ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2446 และเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม พ.ศ. 2451 เพื่อเข้ามา

* เดิมเก็บภาษีรัชชูปการ (เงินค่าธรรมเนียมค่าแรงมาประจำราชการ หรือเข้าเวร) สำหรับชาวจีนปีละ 3 บาท

³¹ วัลลภา บุรุษพัฒน์ , " ความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย " ชาวจีนในประเทศไทย (พระนคร : แพรวพิทยา 2517 ,) หน้า 33 .

³² ยูภาพร เจือจินดา " เสือป่า : โครงสร้างขององค์กรและบทบาททางการเมือง , " หน้า 37 .

ปลุกระดมชาวจีน ในประเทศไทยให้เกิดความรู้สึกจงรักภักดีต่อชาติจีน เข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ การเมือง สนับสนุนอุดมการณ์ของก๊กมินตั๋ง ชักชวนให้บริจจาคทรัพย์ ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพรรค ปรากฏว่าชาวจีนตื่นตัวกันมาก เป็นต้นว่า มีการเรียไรเงินส่งไปช่วยคณะปฏิวัติ มีการตั้งสมาคมลับ หรือสมาคมบังหน้าต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติงานเกื้อหนุนพรรคก๊กมินตั๋ง เช่น สโมสรจีน - กรุงเทพฯ ในพ.ศ. 2451 ซึ่งเป็นสโมสรการค้าของพวกจีนและในกรุงเทพฯ ฯ เป็นสโมสรแรกที่ตั้งขึ้นโดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาล และเป็นสาขาของสมาคมตุงเหมิงห้วย (Tung Meng Hui) ในประเทศจีน และมีการตั้งโรงเรียนจีนขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือปลุกฝังความรู้สึกชาตินิยมให้แก่เยาวชนจีนที่เกิดในเมืองไทย ด้วยโรงเรียนจีนแห่งแรกตั้งขึ้น คนเราต้องทำอะไรอย่างหนึ่งไม่คิดก็ชั่ว ถ้าไม่ทำอะไรเลยก็จะไม่ได้เข้ามามีบทบาท เผยแพร่ความคิดทางการเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลแมนจู เช่น หนังสือพิมพ์ดีหน่าจินโป (Phi num jih - pao) กับฝ่ายสนับสนุนคณะปฏิวัติของ ดร. ซุนยัตเซ็น ที่สำคัญ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ของเชียวซุดเส็งสินูญ-เรื่อง คือ ฮัวเซียมจินโป (Hua-hsin-jih-pao) นี้ ออกเป็นภาษาจีน และจีนโนสยามวารศัพท์ ออกเป็นภาษาไทย ³³ ผลสะท้อนจากการเดินทางเข้ามาปลุกระดมชาวจีนในดินแดนไทยของ ดร. ซุนยัตเซ็น ด้วยตนเองก็ดี จากการปลุกระดมทางหนังสือพิมพ์ก็ดี หรือจากการจัดตั้งโรงเรียนจีน ตลอดจนถึงการตั้งสมาคมต่างๆ ของชาวจีนก็ดี ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมและความตื่นตัวทางการเมืองขึ้นในหมู่ชาวจีนอย่างกว้างขวาง

ด้วยเหตุนี้เองทำให้พระองค์ทรงมองเห็นว่าปัญหาทางการเมืองที่เกิดจากชาวจีนเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง เพราะการเผยแพร่ความคิดประชาธิปไตยเข้ามาในเมืองไทย นอกจากจะเป็นการทำลายความมั่นคงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติแล้ว ยังเป็นการทำลาย

³³ กรรณิรมย์ สุวรรณานนท์ , " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย , " หน้า 81 - 82 .

ความมั่นคงทางการเมืองของพระองค์ในฐานะกษัตริย์
ราชอีกด้วย 34

ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิ

ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตระหนักถึงภัยของชาวจีน เป็นอย่างดี และทรงพยายามอย่างเต็มที่ในการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากชาวจีนในประเทศไทย ดังนั้น " สี่อรรถนิพนธ์ " ที่พระองค์ทรงถนัด จึงได้ถูกนำมาใช้ เพื่อปลุกใจคนไทยให้เกิดความรักชาติ รวมทั้งการเสนอแนวความคิด ให้ตระหนักถึงภัยของชาวจีน การวิจารณ์ชาวจีนอย่างรุนแรง ๑ นอกเหนือไปจากนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาชาวจีนที่ทรงกระทำในฐานะเป็นผู้ปกครองแผ่นดิน ขณะเดียวกันวรรณกรรมของ " อัสวาทหุ " ก็เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาชาวจีนไปพร้อมกันด้วย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ๑ ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมขึ้นต่อต้านชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวจีน ในช่วงพ.ศ. 2457 - 2459 หลังจาก พ.ศ. 2460 เป็นต้นมา ไม่ปรากฏว่า มีบทพระราชนิพนธ์ทำนองนี้เลย 35 โดยทรงใช้พระนามแฝง " อัสวาทหุ " เพื่อแทนพระองค์ ในการวิจารณ์ชาวจีน มีการใช้ถ้อยคำรุนแรง แสดงออกถึงความไม่นิยมชาวจีนอย่างเห็นได้ชัด พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์บทความและเรื่องต่าง ๆ ขึ้นโจมตีชาวจีนตลอดจนบุคคลในวงการบริหารของประเทจีน ซึ่งได้แทรกแซงมาถึงในกลุ่มชาวจีนในประเทศไทย บทพระราชนิพนธ์ของพระองค์ได้เสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจากชาวต่างประเทศกลุ่มนี้

34 ยูภาพร เจือจินดา " เสือป่า : โครงสร้างขององค์กรและบทบาททางการเมือง , " หน้า 41 .

35 พวงร้อย กล่อมเอียง , " พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาจักร , " หน้า 290 .

พร้อมกันนี้พระองค์ยังทรงเสนอการแก้ปัญหาเหล่านั้นไว้ด้วย ทั้งนี้การแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงใช้พระนามแฝง " อัสวาทุ " ในฐานะเป็นคนไทยคนหนึ่งที่มีความหวังดีต่อชาติบ้านเมือง และวรรณกรรมดังกล่าวจะนำไปลงในหนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ประเทศไทยประสบปัญหาจากภัยของชาวจีน วรรณกรรมของ " อัสวาทุ " ที่มีลักษณะของการต่อต้านชาวจีนอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่เรื่องต่อไปนี้

1. พวกยิวแห่งบูรพทิศ
2. เมืองไทยจงดั้นเถิด
3. ความเป็นชาติโดยแท้จริง
4. ตัวอย่างสำหรับนักพูด คนอังกฤษช่างพูดจนต้องติดคุกสองเดือน
5. ไทยผสม ! เป็นคนที่ไม่พึงปรารถนา
6. ไทยผสม
7. ถูกบังคับให้เปนจีน
8. วังต้องค์ใหม่
9. การอาบน้ำในเมืองจีน
10. ทูรยศโดยอาชีวะ
11. ปัญญาญาคูลี (ชาวอเมริกา)
12. ไม่ชอบไทย
13. (ทำชั่วได้ดี) แดงการณ์แห่งจีนะธรรม

พวกยิวแห่งบูรพทิศ ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2457 และทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษลงพิมพ์ในสยามออฟเซอร์เวอร์

จากการที่ " อัสวาทุ " ได้รับการศึกษาอบรมแบบตะวันตก จากประเทศอังกฤษมาเป็นเวลาถึง 9 ปี ทำให้ได้รับอิทธิพลความรู้สึกรีกคิดของชาวอังกฤษมาบ้าง ชาวอังกฤษบางพวกไม่พอใจพวกยิวที่เข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจของชาวอังกฤษ เช่นเดียวกับไทยประสบปัญหาจากพวกจีน เพราะชาวจีนเข้ามาคุมอำนาจทางเศรษฐกิจของไทยกิจการต่าง ๆ ล้วนตกอยู่ในมือชาวจีน อีกทั้งชาวจีนเป็นจำนวนมากเข้ามาเมืองไทยเพื่อกอบโกยเงินทอง และมีการส่งเงินกลับไปยังประเทศของตนเป็นประจำปีหนึ่งๆเป็นจำนวนไม่น้อย

จากเรื่อง พวกยิวแห่งบูรพทิศ " อัสวพาหุ " เสนอแนวความคิดว่า ชาวจีนเปรียบเสมือนเป็นยิวแห่งทวีปเอเชีย ลักษณะที่จีนเหมือนกับยิวก็คือชอบเข้าแทรกแซงในดินแดนทั่วไป กอบโกยผลประโยชน์จากดินแดนนั้นเพียงฝ่ายเดียว และมีความอวดดีถือว่าตนเป็นชาติที่เจริญสูงสุด ชาวจีนในประเทศไทยกล่าวประณามว่าชาติไทยเป็นชาติที่ป่าเถื่อน โดยเรียกไทยว่า " ฮวน " นอกจากนี้ชาวจีนยังใช้เล่ห์เหลี่ยมกอบโกยเงินทองจากชาวไทย ดังนั้นชาวไทยจึงควรระวังและรับหาทางแก้ไข

" ลักษณะที่สองซึ่งเห็นได้ในพวกยิวก็มีอยู่ในจีนโดยบริบูรณ์ คือ จีนเหมือนยิว เป็นชาติเก่าที่รุ่งเรืองมาแล้วก่อนเวลาที่บรรพบุรุษของเราได้แปลงเพศจากคนป่า ตั้งแต่โบราณกาลมา จีนได้รับคำสั่งสอนให้แบ่งมนุษย์ออกเป็นสองจำพวก กล่าวคือ จีนและฮวน (คนป่า) ตามความเห็นแห่งจีน ชาวยุโรปก็เป็นฮวน ไม่ผิดกับชาวเอเชียหรือคนดำ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าไม่จำเป็นจำเป็นต้องกล่าวว่าพวกจีนไม่ได้นึกฝันที่จะทำกิจการอันเกี่ยวข้องกับเราด้วยความสัจย์ซื่อตรงเลย เขาย่อมคิดเห็นว่าพวกเรามีอยู่สำหรับประโยชน์ที่เขาจะโกงและเอาเปรียบเท่านั้น . . . " 36

และถึงแม้ว่าในตอนต้นของเรื่อง พวกยิวแห่งบูรพทิศ " ข้าพเจ้า " อันหมายถึง " อัสวพาหุ " จะได้ออกตัวแสดงให้เห็นว่าตนเองไม่ได้เกลียดชังชาวจีนก็ตาม และการที่ " อัสวพาหุ " เสนอปัญหาของชาวจีนก็เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนทั่วไป

" ข้าพเจ้าต้องขอแสดงเสียแต่ต้นว่า ข้อความซึ่งข้าพเจ้าจะได้กล่าวต่อไปนี้เป็นความเห็นเฉพาะตัวตามที่ได้สังเกต และพิจารณาในเรื่องจีนทั้งในเมืองไทย และต่างประเทศ

36 พวกยิวแห่งบูรพทิศและเมืองไทยจึงตื่นเถิด ของอัสวพาหุ , หน้า 16 .

ความเห็นของข้าพเจ้าอาจจะไม่ตรงกับของท่านผู้ซึ่งได้พิจารณาในเรื่องเดียวกันก็เป็นได้ แต่ข้าพเจ้าหวังใจว่าท่านผู้อ่านทั้งหลายจะเชื่อข้าพเจ้าว่า ในการที่แสดงความคิดเห็นเรื่องนี้ ข้าพเจ้ามิได้มีความประสงค์มุ่งหมายชั่วส่วนตัวเลย ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องซึ่งเป็นปัญหาทั่วไปไม่ใช่ปัญหาเฉพาะตัวข้าพเจ้า (คือมุ่งประโยชน์แห่งสาธารณชน ไม่ใช่เฉพาะตัว) " 37

" อัสวาทุ " แสดงให้เห็นว่าการที่จีนจะทำการสิ่งใดก็เพื่อประโยชน์ของตนเองทั้งสิ้น เนื้อหาในวรรณกรรมมีการยกตัวอย่างกล่าวถึงการนัดหยุดงานของชาวจีน เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2453 เกิดเหตุการณ์ชาวจีนประท้วงรัฐบาลไทยด้วยไม่พอใจที่รัฐบาลเพิ่มภาษีรัชชูปการ

" ... ถ้าถึงเวลาที่จะต้องทำหน้าที่แห่งพลเมืองแล้ว จีนก็มักหลบหนีหลีกเลี่ยงตามแต่จะหลบได้ที่เดียว ท่านทั้งหลายคงจะยังระลึกถึงคราวที่จีนหยุดงานเมื่อ 4 - 5 ปีนี้ได้ การที่จีนหยุดงานคราวนั้น ก็เพื่อจะคัดค้านในการที่เขาต้องเสียเงินค่าราชการเสมอกับคนไทยข้อนี้ย่อมเป็นพยานแห่งถ้อยคำที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะกล่าวนั้นโดยชัดเจน สิ่งที่จีนต้องการนั้นก็ คือ ทางได้ที่เป็นประโยชน์แห่งพลเมืองเขาจะรับให้เต็มที่แต่ทางเสียที่ต้องทำเป็นหน้าที่แห่งพลเมืองนั้น เขาไม่เต็มใจเสียด้วย 38

37 เรื่องเดียวกัน , หน้า 1 .

38 เรื่องเดียวกัน , หน้า 15 .

เมืองไทยงตั้งันเถิด เป็นวรรณกรรมที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยเมื่อ พ.ศ. 2458

" อัสวพาหุ " ได้ชักจูงและปลุกใจชาวไทยให้เห็นแก่ประโยชน์ของชาติ ให้สำนึกในภัยของคนต่างชาติ โดยเฉพาะชาวจีน โดยพยายามให้ไทยเป็นประเทศที่พึ่งตนเองและเลี้ยงตนเองได้ในทุก ๆ ด้านให้มากที่สุด เพราะยามมีเรื่องเดือดร้อนชาวต่างประเทศอื่น ๆ ย่อมละทิ้งเราไป ชาวไทยจึงต้องพึ่งตนเองให้ได้ทั้งในด้านกสิกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม และพาณิชย์กรรม เพื่อจะได้เกิดผลดีต่อชาวไทยและชาติโดยส่วนรวม

" อัสวพาหุ " ได้กระตุ้นให้ประชาชนชาวไทยตื่นตัว อย่าหวังพึ่งชนต่างชาติ เช่นประเทศจีน และอย่าหลงคิดว่าเขาจะช่วยเหลือประเทศไทยในยามสงคราม " อัสวพาหุ " ได้เห็นภัยที่เกิดขึ้นกับประเทศอื่น เพราะฉะนั้นไทยเราต้องระวังภัยและเราชาวไทยต้องเตรียมพร้อมอยู่เสมอ

" " แม้หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบไว้พร้อมสรรพ " สุภาษิตนี้ถึงฟังดูจะจืดและสามัญก็จริง แต่เป็นสุภาษิตซึ่งมีความจริงแท้ผู้นั้น " จงเตรียมไว้ให้พร้อม " นี้เป็นภาษิตอันดี ซึ่งนายพลโท บาดลโปเวล ได้เลือกสรรมาใช้เป็นสุภาษิตของลูกเสืออังกฤษบ้าง ก็จะไม่เสียหายอะไร " 39

" อัสวพาหุ " ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะความคิดของชาวจีนโดยทั่วไปว่า

" . . . ในกรุงเทพ ฯ ก็ดี ในหัวเมืองมณฑลก็ดี ไม่ว่าจีนจะอยู่แห่งใด ๆ มีลักษณะอันหนึ่งซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นสามัญแก่

จีนทั่วไป กล่าวคือ **จีนทุกคนคิดที่จะกลับเมืองจีน** ข้อนี้
ข้าพเจ้า ทำให้ใคร ๆ ทั้งสิ้นปฏิเสธ " 40

แนวความคิดของ " อัสวาทู " ที่ได้จากเรื่องเมืองไทยงตั้งต้นเกิดก็คือ อย่าหลง
และหวังพึ่งพาชนต่างชาติโดยเฉพาะจีน ให้รู้จักเตรียมพร้อมเสมอ แม้ว่าจะยังไม่มีเหตุการณ์
ใดเกิดขึ้นก็ตาม ให้ชาวไทยพึ่งพาตนเอง อาชีพที่ตกอยู่ในมือชาวจีนชาวไทยก็ควรจะนำ
มาทำเอง ซึ่งเป็นการสนับสนุนพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

" อัสวาทู " ได้พยายามชักจูงคนไทยให้พยายามพึ่งตนเอง อย่าหวังแต่จะให้
คนจีนเป็นผู้ทำให้ โดยเฉพาะอาชีพที่ตกอยู่ในมือชาวจีนเช่นการหาบเร่ขายของ การค้า
งานหัตถกรรมต่าง ๆ ที่คนไทยเคยทำก็ควรจะทำเอง

" ด้วยเหตุที่เราเกียจคร้านและปล่อยตัวให้สนุกสนานไปตาม
เพลงของเรานั้นแหละ เราจึงค่อย ๆ เลื่อนลอยไปอยู่ในที่
ซึ่งต้องอาศัยผู้อื่น โดยทางนี้เราได้ยอมให้ตัวเราพึ่งพาจีน ทั้ง
นี้จะเป็นเพราะว่าเราเห็นจีนดีกว่าเราก็หาไม่ แต่เราเห็นว่าเขา
เป็นคนที่ทำความสะดวกให้แก่เรา เป็นคนเต็มใจและช่วยทำ
งานหนัก เพราะฉะนั้นจึงเป็นคนที่ช่วยไม่ให้เราจำเป็นต้อง
ออกแรงมาก ซึ่งเขาขอแลกเปลี่ยนกับค่าจ้างอันเล็กน้อย
เท่านั้น ความเกียจคร้านของเรานี้มีผลเป็นอย่างไรบ้าง
ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างมาให้ท่านเห็นเพียงสามข้อ

การหาบเร่ขายของ ในเวลานี้อยู่ในมือจีนแทบทั้งสิ้น
เขาหาบของ ซึ่งแต่ก่อนคนไทยเราเคยหาบขายมีข้าวแกง
ขนม และน้ำอบ เป็นต้น

การจำหน่ายของกินต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ฯ เวลานี้อยู่ในมือจีนโดยมาก ในทางเสบียงอาหาร บางครัวเรือนที่ซื้อจากจีนทั้งสิ้นและเป็นที่น่าสมเพชยิ่งนัก ที่ได้เห็นความเดือดร้อนของเจ้าของบ้านเหล่านี้ ในเวลาที่เจ็ทหยุดงานในกรุงเทพฯ ฯ เมื่อครั้งก่อนข้าพเจ้าได้ยื่นแก่ตนเอง ที่บางคนกล่าวโดยจริงจั่งว่า ถ้าเจ็ทหยุดงานต่อไปอีกนานแล้วเราจะต้องอดตาย คำกล่าวเช่นนี้เป็นของเหลวไหลก็จริง แต่ก็เป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าบางคนต้องพึ่งพาอาศัยเงินมากเพียงใด แม้แต่ในทางอาหารมากิน อยู่ทุกวันนี้ก็ต้องเอาเงินเป็นที่พึ่ง

หัตถกรรมต่าง ๆ ซึ่งแต่ก่อนคนไทยเราเคยทำ เดี่ยวนี้กลายเป็นเงินทำแทบทั้งสิ้นแล้ว เช่นการก่อสร้าง การช่างไม้ เป็นต้น สิ่งที่เรายังคงอดอยู่ได้ว่าทำอยู่บ้างก็มี ทาสี เรือ และปุศิตาเท่านั้น

แม้แต่บ่าวในบ้านของเราก็เป็นจีน พวกเรามีก็คนแล้วที่ใช้บ่าวและพ่อครัวจีน 41

" อัสวาทุ " ได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของงานหัตถกรรมว่า ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ในการรักษา เงินไว้ภายในประเทศเท่านั้น แต่เมื่อถึงยามที่เราขาดแคลนสินค้าจากต่างประเทศ เราก็สามารถพึ่งตนเองได้จากงานหัตถกรรม

" ข้าพเจ้าขอชวนให้พวกชาวกรุงเทพฯ ฯ จำไว้ว่าถ้าไม่ทำงานแล้วท่านจะหาเงินไม่ได้ อีกประการหนึ่งท่านจะปรารถนาสิ่งซึ่งไม่มีนั้นไม่ได้ โดยเหตุฉะนั้นท่านต้องพยายามช่วย

ชาติของท่านบำรุงความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งมีอยู่แล้วให้รุ่งเรือง
ทวีขึ้น เพื่อให้เป็นเงินเป็นทองขึ้น และสงวนเงินซึ่งหาได้
ในประเทศนั้นให้มากที่สุดที่จะทำได้ ที่จะทำเช่นนี้ให้เป็น
ผลสำเร็จ ก็ต้องอุดหนุนหัตถกรรมในพื้นที่เมืองของเรา . . .
เมื่อเราเสียเงินซื้อของต่างประเทศ แม้แต่เล็กน้อยเท่าใดก็ดี
เงินนั้นก็ออกไปนอกประเทศ จึงเห็นได้ชัดว่ามีอยู่ทาง
เดียวที่จะรักษาเงินไว้ในประเทศเองได้ ก็คือซื้อสิ่งที่ทำใน
ประเทศ เราเองเท่านั้น

ข้าพเจ้าเห็นว่าการอุดหนุนหัตถกรรมในพื้นที่เมืองเราเอง
เช่นการทอผ้า และการทำไหมเป็นต้น เป็นหน้าที่ของเราทั้ง
หลายจะพึงกระทำ ไม่ใช่แต่เพื่อประโยชน์จะรักษาเงินไว้
ในประเทศเราอย่างเดียวเท่านั้น การที่อุดหนุนหัตถกรรมใน
พื้นที่เมืองเราเช่นนี้ ทำให้เป็นที่มั่นคงว่า ประเทศเรา
บริบูรณ์เลี้ยงตนเองได้ถึงแม้ว่าจะมีเหตุคับขันขึ้นแล้ว เราจะ
หวังสินค้าจากต่างประเทศไม่ได้แล้วเราก็จะไม่ต้องเดือดร้อน
เพราะขาดเสบียงอาหารอันเป็นของจำเป็น

ข้าพเจ้าขอแนะนำความเห็นซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นต่อผู้
ร่วมชาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย โดยหวังว่าพวกที่มีสติและ
ความคิดจะเห็นด้วยข้าพเจ้า และช่วยข้าพเจ้าทำลายความ
หลงอันให้ผลร้ายอยู่แก่ชาติไทย ท่านทั้งหลายจงไว้ธุระใน
การพูดแก่พวกหากินในทางพูดและพวกหนังสือพิมพ์เขาเถิด
ส่วนเรานั้น ควรคิดแล้วจงทำเท่านั้น. 42

จะเห็นได้ว่า " ข้าพเจ้า " หรือ " อัสวพาหุ " ซึ่งเป็นพระนามแฝงของพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ แต่ถึงกระนั้นก็ตามพระองค์ก็ได้ใช้สติในการเขียนวรรณกรรมของ
นักประพันธ์ แสดงความคิดเห็นในฐานะประชาชนคนหนึ่ง

" ชาวยุโรปก็ดี ญี่ปุ่นก็ดี อินเดียก็ดี ล้วนเป็นคนต่าง
ภาษาทั้งนั้นและชาวชาติที่ได้กล่าวมานี้ เขาก็ไม่ปฏิเสธ จึง
เหลืออยู่แต่จีนซึ่งมีผู้ปฏิเสธแทนว่า จะนับเงินเข้าในพวก
ต่างภาษานั้นไม่ได้ ผู้ที่ปฏิเสธนี้ได้พยายามที่จะกล่าวโทษ
ข้าพเจ้า โดยยกเอาการเมืองขึ้นมาพูด หว่าข้าพเจ้าคัด
ค้านพระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว " 43

จากเรื่อง เมืองไทยงตื้นเถิด จะเห็นได้ว่า " อัสวาทุ " พยายามชักจูงให้คน
ไทยประกอบอาชีพทางด้านหัตถกรรม ซึ่งเป็นการสนับสนุนแนวพระราชดำริของพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ที่ทรงสนับสนุนอาชีพในทางหัตถกรรมเช่นเดียวกับการเป็นเสมียน
หรือข้าราชการ

" . . . ว่าถึงการหาเลี้ยงชีพในทางหัตถกรรม เราผู้เป็นพระ
เจ้าแผ่นดินก็กล่าวยืนยันได้ว่า ไม่เป็นการเลวทรามกว่า
การเป็นเสมียน หรือข้าราชการดังที่คนเป็นอันมากยังสำคัญ
ผิดอยู่นั้นเลย คงจะได้รับความยกย่องชบเลี้ยงเช่นกัน คือ
ถ้าคนให้เป็นหลักฐานมั่นคงในทางค้าขายหรือศิลปการได้
แล้ว เราก็คงจะตั้งให้เป็นขุนน้ำขุนนางได้ไม่ผิดอะไรกับผู้
ที่รับราชการดังได้มีตัวอย่างปรากฏมาแล้วหลายราย . . ." 44

43 เรื่องเดียวกัน , หน้า 33 - 34 .

44 พระราชดำรัสตอบเสนาบดีกระทรวงธรรมการเมื่อเปิดการแสดงศิลปหัตถกรรม
ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2455 , อ้างถึงใน พระราช
ดำรัสรวม 100 ครั้ง , หน้า 36 .

และยังมีพระราชดำรัสชักชวนให้ประชาชนใช้ของที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ซึ่งพระราชดำรัสดังกล่าวก็มีความสอดคล้องกันกับวรรณกรรมเรื่อง เมืองไทยงตั้นเถิด ของ " อัสวาทุ "

" . . . เราอยากจะขอเพิ่มเติมอีกเพียงเล็กน้อยว่า ส่วนตัวเราเองที่จะช่วยนั้นก็เป็นคน ๆ เดียวถ้าจะใช้อำนาจแห่งรัฐบาลช่วยบันดาลให้คนไทยรู้สึกความจำเป็นที่จะช่วยตนเองก็เป็นการพันวิสัยที่จะทำได้ ต้องอาศัยพวกท่านทั้งหลายเหล่านี้ช่วยกันพูดจาชักชวนให้คนทั้งหลายแลเห็นความจำเป็นแห่งการที่จะต้องช่วยอุดหนุนกำลังของชาติเราเอง ถึงของที่เราทำได้นั้นจะยังสู้เขาไม่ได้หรือแพ่งไปสักนิด ถ้าเราตั้งใจช่วยกันอุดหนุนแล้วก็เป็นทางที่จะให้ของ ๆ เราดีขึ้นพอทันเทียมกับของเขาได้ ในเวลาปกติพวกเราย่อมแลเห็นได้ยากนักกว่าเหตุไรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องบำรุงวิชา หัตถกรรมและศิลปการของเราเองให้พอเพียงต่อเมื่อไรมีเหตุสำคัญซึ่งของใช้ของเราจะส่งมาจากต่างประเทศไม่ได้เมื่อนั้นแหละจึงเป็นเวลาที่เราต้องรู้สึกตัวและเสียใจตนเองว่าเราทั้งหลายได้รามีราทินเสียหมดแล้วช่วยตัวเองก็ไม่ได้เสียแล้ว ถึงเวลาที่คืบแค้นเข้าก็เอาตัวไม่รอดจะต้องถึงแกไม่มีผ้านุ่ง ต้องเที่ยววิ่งไปเหมือนอย่างสัตว์ที่อยู่ในป่า " 45

เนื้อหาใน เมืองไทยงตั้นเถิด มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของบ้านเมืองที่เกิดปัญหาจากชาวจีนสมัครเข้าเป็นคนในบังคับต่างประเทศกันมาก เพื่อหวังจะได้รับประโยชน์ ในการเสียภาษีและประโยชน์ในด้านอื่น ๆ รวมถึงการได้รับการยกเว้นไม่ต้องขึ้นศาลไทย ซึ่งก่อปัญหาให้กับประเทศไทยมาก

45 พระราชดำรัสตอบ เสนาบดีกระทรวงธรรมการในการแสดงศิลปหัตถกรรมและพาณิชยการ วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2457 , อ้างถึงใน พระราชดำรัสร้อยครั้ง , หน้า 88 .

" อัสวพาหุ " ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคนจีนนักพูด นักหนังสือพิมพ์ที่ยุยงชักชวนให้เกิดความแตกแยก และคนพวกนี้เป็นคนในบังคับต่างประเทศว่า

" ส่วนคนจำพวกที่โฆษณาตนว่าเป็นคนไทย แต่ซึ่งบรรดามิตรและพวกพ้องที่เข้าสมาคมนั้นล้วนเป็นจีน อีกทั้งแสดงรู้สึกเข้าข้างจีนทุกราวทุกสมัยที่จะแสดงได้เช่นนี้ ข้าพเจ้ายังมีความสงสัยในความตั้งใจของเขาอยู่ คนเราจำจะต้องเป็นไทยหรือเป็นจีนอย่างใดอย่างหนึ่ง จะเป็นทั้งสองอย่างในขณะเดียวกันนั้นไม่ได้ และคนที่ทำตัวว่าเป็นทั้งสองอย่างเช่นนี้ โดยมากมักจะเป็นอันไม่เป็นทั้งสองอย่าง คนชนิดนี้เปรียบเหมือนกิ้งก่าซึ่งเปลี่ยนสีให้เหมาะแก่พื้นที่ ในเวลาที่เข้ามาอยู่ในหมู่ไทยก็เป็นไทย ครั้นเข้าไปในพวกจีนก็เป็นจีน ทั้งคนประเภทนี้มีอยู่หลายคนที่อยู่ในบังคับฝรั่ง และคนจำพวกนี้แหละมักจะเป็นพวกนักพูดการเมือง อยู่ในหมู่พวกจีนครึ่งไทยครึ่ง ซึ่งตั้งตนว่าเป็นหัวหน้าในความคิดสมัยใหม่คือพวกนักพูดและพวกหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ ข้าพเจ้าได้เคยนึกอศรรรย์และเจ็บใจที่ได้ฟังคนไทยผู้ร่วมชาติของข้าพเจ้าบางคนนิยมความเห็นของคนจำพวกนี้ซึ่งควรจะรู้ได้ดีว่าเป็นไทยแต่ปากเท่านั้น เขาไม่รู้หรือว่าคนจำพวกนี้จะเป็นอะไรก็เป็นได้เพื่อความสะดวก ผู้ร่วมชาติของข้าพเจ้าไปเชื่อคนที่สามารถจะมีชาติได้ตั้ง 2 ชาติเป็นอย่างน้อยหรือบางทีก็ถึง 3 เช่นนี้ได้อย่างไรยกตัวอย่างเช่นคนที่อ้างว่าตัวเป็นไทยแต่อวดตัวว่าเป็นหัวหน้าในหมู่จีน ข้าได้ปรากฏว่าเป็นคนในบังคับของรัฐบาลฝรั่งเศสประเทศหนึ่งด้วยเช่นนี้จะเรียกว่าเขาเป็นคนอะไรแน่? ท่านจะเรียกได้ว่าเขาเป็นคนชาติใด ? . . . " 46

46 พวกยิวแห่งบูรพทิศและเมืองไทยงตั้งต้นเดิมของอัสวพาหุ , หน้า 36 .

ความเป็นชาติโดยแท้จริง ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยเมื่อ พ.ศ. 2458

แนวความคิดของ " อัสวาทู " ที่ได้จากเรื่อง ความเป็นชาติโดยแท้จริง ก็คือ การที่จะเรียกว่าชาติใดเป็นชาติโดยแท้จริงนั้น คือ การมีเอกราช การพูดจาโดยใช้ภาษาเดียวกัน ไม่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของชาติอื่น และใช้ภาษาของชาติอื่นแทน

" อัสวาทู " ได้ชี้ให้ประชาชนเห็นถึงความเป็นชาติโดยแท้จริงของชาวไทย ไม่มีสิ่งใดดีไปกว่าการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติโดยแท้จริง ไม่ขายตัวเอง ไม่เห็นภาษาอื่นดีกว่าภาษาประจำชาติของตน ให้มีน้ำใจที่จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อความ อุดรคของชาติบ้านเมือง

" อัสวาทู " ได้เสนอแนวความคิดว่า ผู้ใดที่มีความจงรักภักดีต่อ " พระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม " (ซึ่งโดยแท้จริงก็คือ " อัสวาทู " นั่นเอง) ผู้นั้นจึงจะเรียกได้ว่าเป็นคน ไทยแท้

" นอกจากนี้ก็มีหลักวางเกณฑ์ได้อีกสถานหนึ่ง คือการที่จะตัดสินว่าผู้ใดเป็นชาติใดโดยแท้จริงนั้น ต้องพิจารณาว่าผู้นั้นมีความจงรักภักดีต่อใคร ? ถ้าเขาจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม เขาจึงจะเป็นไทยแท้. " 47

ในเรื่อง ความเป็นชาติโดยแท้จริง " อัสวาทู " มีความเห็นเกี่ยวกับชาวจีนว่า

" คนโดยมากที่แลดูการแต่เผิน ๆ พอใจจะพูดว่า ถ้าเราไม่นับจีนเป็นคนไทยด้วยแล้วจะทำให้ชาติเราเล็กลงไปมาก แท้จริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะที่จีนมีอยู่เป็นจำนวนมากจน

47 ความเป็นชาติโดยแท้จริง ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวาทู (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทยปี 2458) , หน้า 47 .

หนานากี้เป็นแต่ในกรุงเทพ ฯ แห่งเดียว ในที่อื่น ๆ จีนมีอยู่กระจายๆ เท่านั้น จีนที่มีอยู่ในเมืองเรานี้ก็แบ่งได้เป็น 2 จำพวก คือพวกกุลิตี ซึ่งมีได้ตั้งใจที่จะคงอยู่ในสยาม กับพวกพ่อค้าหรือชาวไร่ชาวนาน ซึ่งตั้งใจฝังรกรากอยู่ในกรุงสยามที่เดียว พวกที่เป็นแต่คิดมาหางานทำพอได้ทุนกลับไปเมืองจีนนั้น พูดภาษาไทยไม่ได้และไม่พยายามที่จะเรียนภาษาไทยที่เดียว และนับว่าไม่มีอะไรที่ติดต่อกับไทยเราเลย ทั้งในค่านิยมความคิด เพราะฉะนั้นการที่จะนับจีนพวกนี้คนไทยก็ได้ แต่โดยเหี้ยมคาย่มากเต็มที่ . . . " 48

ตัวอย่างสำหรับนักพูด คนอังกฤษช่างพูดจะต้องติดคุกสองเดือน ! ลงตีพิมพ์
ในหนังสือพิมพ์ไทยเมื่อ พ.ศ. 2458

" อัสวาทู " ได้เสนอแนวความคิดเพื่อชักจูงให้ประชาชนเชื่อฟังรัฐบาล ต่อว่าหนังสือพิมพ์ บางฉบับที่ยุแหย่ให้เกิดความแตกแยก คังนั้นจึงเดือนสติชาวไทยให้รู้จักไตร่ตรองคว่ำสิ่งใด ควรฟังหรือไม่ควร โดยยกตัวอย่างข่าวจากหนังสือพิมพ์ " ไทมส์ " ของอังกฤษ ศาลเมืองเซฟฟิลด์ ที่ประเทศอังกฤษได้ลงโทษอัลฟองโซ แซมมัส เนื่องจากได้กล่าววาจาซึ่งทำให้เสียยุทธวินัยแห่งกองทัพกของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ เพราะฉะนั้นคนที่พูดอวดดี ตีเตียนรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ก็ควรจะดูเรื่องนี้เป็นตัวอย่าง

" อัสวาทู " ได้แสดงให้เห็นว่า พวกที่ตั้งตนเป็นหัวหน้าจีนได้พยายามที่จะชักจูงชาวจีนในประเทศไปในทางที่ผิด

". . . ในกรุงสยามและในกรุงเทพ ฯ ยิ่งกว่าแห่งอื่น มีชาวต่างชาติเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่มากเช่น พวกจีน เป็นต้น ซึ่งอาสาไรเหตุที่ไม่รู้ภาษาไทย จึงต้องจำเป็น

เสวระนาอยู่แต่ในหมู่ชนชาติเดียวกันเองเป็นอันมาก อันเป็นผลให้ไม่สามารถรู้ฟังความคิดเห็นของไทยเราผู้เป็นเจ้าของบ้าน มักเชื่อถือแต่ในถ้อยคำของผู้ที่สมมุติตนเป็นหัวหน้าในหมู่ชนชาตินั้น . ผู้ที่ตั้งตนเป็นหัวหน้าเช่น พวกหัวหน้าจีนแผ่นดิน ก็ฉวยโอกาสอันนั้น เพื่อกล่าวแนะนำด้วยหนังสือพิมพ์ ด้วยใบปลิว และด้วยวาจา ให้จีนบังเกิดมีความเข้าใจผิดไปต่างๆ ในทางที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตัวพวกหัวหน้าเอง แหละเป็นพื้น ... 49

ไทยผสม ! เป็นคนที่ไม่พึงปรารถนา ดีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ไทยปี พ.ศ. 2458 " อัสวาทุ " ได้เสนอแนวความคิดต่อต้านชาวจีนที่พยายามเรียกตนเองว่า " จีนโนสยาม " หรือ " สยามจีนางกูร " โดย " อัสวาทุ " คนที่มี 2 ชาตินี้ว่าเป็นพวก " ไทยผสม " ซึ่งบุคคลพวกนี้ " อัสวาทุ " ไม่ต้องการให้มีในชาติ

" ข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นบ้ำซังชาวต่างประเทศ. ข้าพเจ้าใคร่จะทำความสนิทสนมและดำเนินการติดต่อกับชาวต่างประเทศ ในฐานะที่เขาเป็นชาวต่างประเทศโดยตรง แต่ข้าพเจ้าไม่ชอบคนซึ่งข้าพเจ้าไม่สามารถจะทราบได้ ว่าเมื่อใดเป็นชาวต่างประเทศและเมื่อใดไม่เป็น! คนลักษณะนี้แหละได้แก่คนไทยผสมที่กล่าวมาในเรื่องนี้ และข้าพเจ้ามีความเสียใจจริงๆ ที่จะต้องกล่าวว่าบุคคลชนิดนี้เป็นคนที่ไม่พึงปรารถนาให้มีอยู่ในชาติอย่างของเรา. " 50

49 ตัวอย่างสำหรับนักพูด คนอังกฤษช่างพูดจนต้องติดคุกสองเดือน ! ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวาทุ , หน้า 65 - 66

50 ไทยผสม ! เป็นคนที่ไม่พึงปรารถนา ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวาทุ (กัดจากหนังสือพิมพ์ไทย ปีพ.ศ. 2458) อ้างแล้ว ... , หน้า 86 - 87

นอกจากนี้ " อัสวพาหุ " ก็ได้เตือนสติคนไทยให้เห็นภัยจากพวก " จีน โนสยาม "

" ... ข้าพเจ้าไม่ยอมรับสารภาพผิดในข้อนี้เลย เพราะความมุ่งหมายของข้าพเจ้ามีอยู่แต่เพียงจะเตือนสติไม่ให้เพื่อนไทยด้วยกันหลับตาหลงเชื่อคนจำพวกซึ่งเห็นว่าชื่อ " ไทย " อันเปนนามที่น่าภูมิใจนั้นไม่ดีพอสำหรับเขา กลับโอ้อวดโดยเปิดเผยแสดงตนว่าเป็นนกสองหัว โดยเรียกนามตนเองว่า " จีน โนสยาม " ... " 51

" อัสวพาหุ " ได้แสดงความคิดเห็นตอบโต้บรรดาหนังสือพิมพ์จีน ที่ " อัสวพาหุ " เรียกว่าเป็นปากของพวกไทยผสม

" ... คนไทยผสมยอมพยายามโดยเต็มที่ เพื่อให้คนไทยแท้หลงเชื่อว่าเขาก็เป็นพวกเรากัน 1 เหมือนกัน และครั้นทำให้พวกเราบางคนหลงเชื่อไม่สำเร็จ ก็เกิดขุ่นแค้นขึ้น ฝ่ายหนังสือพิมพ์ที่เป็นปากของเขาก็กล่าววาจาหยาบช้ำต่อเราบางคนมีนัย " อัสวพาหุ " ตัวสำคัญเป็นต้น ... " 52

และเห็นว่าบรรดาหนังสือพิมพ์ สมาคมของพวกชาวจีนในเมืองไทยล้วนมีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของเมืองจีน

51 ไทยผสม ! เป็นคนที่ไม่พึงปรารถนา ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทยปี พ.ศ. 2458) , หน้า 82 .

52 เรื่องเดียวกัน , หน้า 81 - 82 .

" . . . ในเวลานี้มีสโมสรและสมาคมของพวกจีนโนสยามซึ่งได้จดทะเบียนแล้วหลายรายและจดหมายเหตุรายวันก็มีอย่างน้อย 2 ฉบับ ซึ่งทำการเพื่อประโยชน์ของพวกจีนโนสยามออกทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาจีน. ส่วนข้อความในฉบับไทยและฉบับจีนนั้น คงจะมีแต่คนบดขยี้ที่สุดเท่านั้นเชื่อว่ากล่าวตรงกัน . . . ซึ่งหนังสือพิมพ์แพนจิ้นมีความมุ่งหมายจะเพาะขึ้นนั้น ล้วนแปรไปเพื่อประโยชน์ของเมืองจีนทั้งสิ้น . . . 53

อย่างไรก็ตาม " อัสวพาหุ " ก็ได้ให้คำแนะนำว่า พวกจีนโนสยามจะเป็นไทยได้ก็ต่อเมื่อ เขาจะจงรักภักดีต่อชาติไทย และกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของชาติไทย

" . . . ขอให้เขาตัดขาดซึ่งเชื้อไทยแห่งความรู้สึกและความนิยมในชาติจีนและในที่สุดซึ่งยิ่งกว่าสิ่งอื่น ขอให้เขาพร้อมอยู่เสมอไม่ว่าในกาลใด ๆ ที่จะยกประโยชน์แห่งเมืองไทยและชาติไทยขึ้นเหนือประโยชน์อื่น ๆ ทั้งสิ้น. เมื่อทั้งหลายได้ทำอย่างที่ว่ามานี้แล้วเมื่อใด เมื่อนั้นและไทยเราจึงสามารถรับเขาได้ด้วยความเต็มใจว่าเขาเป็นคน 1 ในพวกไทยเราโดยแท้ " 54

53 เรื่องเดียวกัน , หน้า 84 - 85 .

54 ไทยผสม ! เป็นคนที่ไม่พึงปรารถนา ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย ปีพ.ศ. 2458) , หน้า 88 .

ไทยผสม ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยปีพ.ศ. 2458

จากเรื่อง ไทยผสม " อัสวพาหุ " ได้แสดงความคิดเห็นต่อต้านพวกไทยผสมหรือจีนโนสยาม คล้ายกับเรื่องไทยผสม ! เป็นคนที่ไม่พึงปรารถนา ขณะเดียวกันก็ชักจูงคนไทยเชื้อสายจีนให้รักความเป็นไทย

" เพราะฉะนั้นในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอวิงวอนท่านผู้ที่เป็นคนไทยเชื้อจีนว่า อย่าหลงไหลในถ้อยคำของพวก " ไทยผสม " หรือ " จีนโนสยาม " ซึ่งแท้จริงในใจเป็นชาวต่างชาติกล่าวชักชวนให้ตัวท่านผู้เป็นไทยแท้ ๆ ไปเข้าเป็นพวกคั้งคาวกับเขา ท่านทั้งหลายถึงแม้ว่าบิดาหรือปู่จะเป็นจีนหรือ แยกฝรั่งอะไรก็ไม่สำคัญทั้งสิ้น สำคัญอยู่ที่ใจตัวท่านเองมีความรักดีในชาติใดแน่เท่านั้น ถ้าแม้ว่าท่านมั่นคงจงรักภักดีในชาติไทยอยู่แล้ว ต่อให้คนแสนปากพูดอย่างไรๆ ก็จะไม่เปลี่ยนตัวท่านให้หันไปจากชาติไทยไม่ได้ . . . ขอท่านจงเชื่อข้าพเจ้าผู้เป็นสหายร่วมชาติ " 55

ถูกบังคับให้เป็นจีน ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2458

" อัสวพาหุ " ได้แสดงความคิดเห็นที่คนจีนบังคับเด็กลูกจีนที่เกิดในเมืองไทยให้ไปโรงเรียนจีน ซึ่งสอนแต่ภาษาจีน โดยที่เด็กเหล่านั้นเกิดในเมืองไทยและพูดภาษาไทย " อัสวพาหุ " มีความเห็นว่าถ้าให้เด็กเหล่านั้นได้เลือกก็จะต้องเลือกเป็นคนไทย แต่มีจีนบางพวกพยายามที่จะให้เด็กเหล่านั้นเป็น " ไทยผสม " คือเป็นคนที่มี 2 ชาติ ก็เป็นไทยแต่ในนาม แต่ความจริงแล้วให้มีความจงรักภักดีต่อประเทศจีน

55 ไทยผสม ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย) , หน้า 92 - 93 .

" เด็กเหล่านี้ ถ้าปล่อยให้เลือกได้ตามใจใครจะสงสัย บ้างหรือว่าเขาจะเลือกเป็นอะไร ? เป็นไทยทั้งนั้น แต่ ผู้ใหญ่ของเขาต้องการให้เขาเป็นจีน และบังคับ ให้เขาเป็นจีน ดังนี้ท่านจะเห็นประการใด ? เมื่อความจริงเป็นอยู่เช่นนี้ ยังมีใครคิดเตียนข้าพเจ้าอีก หรือว่ากล่าวโทษจีนเกินไป ? คำที่ข้าพเจ้ากล่าวว่ามีพวกหัวหน้าจีนอยู่บางคน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการที่ทำให้จีนคงเป็นชาวต่างชาติอยู่ในเมืองไทย และเป็นผู้เกี่ยวข้องกัน ไม่ให้จีนกลายเป็นไทยไปได้นั้นจะว่า เป็นคำหาความเกินไปเถา ? เมื่อมีพยานอยู่อย่างชัดเจนว่า มีจีนบางพวกต้องการเพาะ " ไทยผสม " ขึ้นไว้ในเมืองเรา เช่นนี้ จะว่าข้าพเจ้าพูดไปเพราะเกลียดจีนเถา ? " 56

" . . . และถึงแม้จะมีผู้นำลามาให้ข้าพเจ้าและขอให้ช่วยพูด แทนพวกหัวหน้าจีนที่คิดแย่งแผ่นดินสยามไปเป็นจีน โดย บังคับให้เด็กลูกจีนที่ใจเป็นไทยไปเข้าโรงเรียนซึ่งสอนแต่ ภาษาจีนจนนั้น ก็ข้าพเจ้าเห็นจะรับสินจ้างหรือสินบน เช่นนั้น ไม่ได้ . . . ข้าพเจ้าไม่อยากจะพูดมากไปอีก แต่ในที่สุดนี้ ขอให้ท่านตรองดูเถิดว่าการบังคับเด็กที่ใจสมัครเป็นไทยให้ เป็นจีนเช่นกล่าวมานั้นเป็นของควรแลเถา ? . . . " 57

วังต้องค้ำใหม่ ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2458 - 2459

จากเรื่อง วังต้องค้ำใหม่ " อัสวพาหุ " ได้วิจารณ์บุคคลสำคัญในประเทศจีนขณะนั้น และกล่าวถึงลักษณะของบุคคลเหล่านี้ว่ามีอยู่ในวรรณคดีจีนเรื่อง " สามก๊ก "

56 ถูกบังคับให้เป็นจีน ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือ พิมพ์ไทย ปี พ.ศ. 2458 - 2459) , หน้า 7 - 8 .

57 เรื่องเดียวกัน , หน้า 9 - 10 .

" . . . เรื่องที่ข้าพเจ้าพอใจที่สุดก็คือเรื่อง " สามก๊ก " ในเรื่องนี้เรื่องเดียว ท่านจะได้พบคนทุกชนิดที่อ่านพบอยู่เสมอๆ ในหนังสือพิมพ์รายวันกล่าวคือ ขวนไซไซ , หลิวฮง , ชุนยัคเซ็น , ฮวงเสียง ท่านเหล่านี้มีอยู่แล้วทั้งนั้นใน " สามก๊ก " เป็นแต่มีชื่อต่างกันเท่านั้น เราจะเรียกว่าคนหนึ่งเป็นเล่าปี่ คนหนึ่งเป็นกวนอู อีกคนหนึ่งเป็นโจโฉ ฯลฯ ก็ได้ แต่ข้าพเจ้าจะไม่ชอบบ่งนามออกไปตรง ๆ ว่าใครคือใคร เพราะตามภายิตของท่านจินตกระวีเชกสเปียร์ท่านยอมว่า " การเปรียบเทียบเป็นของที่น่ารำคาญ . . . ด้วยเหตุว่าในหมู่มนุษย์มีประเพณีอันชอบกลอยู่อย่าง ๑ คือ แยกแยกกันปนก็ปนเหล่า . . . " 58

" อัสวพาหุ " มีทัศนคติต่อผู้ที่ถืออำนาจในเมืองจีนขณะนั้นว่า

". . . บรรดาบุคคลที่สามารถบันดาลความเปลี่ยนแปลงสำคัญให้เป็นไปในแผ่นดิน ซึ่งได้มีมาแล้วแต่ก่อน ล้วนเป็นคนบรมหน้าด้านทั้งสิ้น ถ้าท่านไม่เชื่อข้าพเจ้าแล้ว ขอให้เปิดหนังสือพงษาวดารของท่านเองดูเถิด ถ้าเราจะพิจารณาโดยนัยของหนังสือพิมพ์ซึ่งกล่าวแล้วนั้น บุคคลแทบทุกคนที่ได้มีฉายาว่า " มหา " ฤา " เป็นใหญ่ " ย่อมเป็นคนหน้าด้าน โดยนัยที่เขามีได้หาฤาหรือระลึกถึงความไฝสูงของคนใด ๆ อื่นนอกจากตัวของเขาเอง ในการที่จะบันดาลให้กิจการอันสำคัญนั้นได้เป็นไป " 59

58 วังต๋องกัใหม่ ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย ปี พ.ศ. 2458 - 2459) , หน้า 12 - 14 .

59 เรื่องเดียวกัน , หน้า 14 - 15 .

และมีความคิดเห็น โจมตีลัทธิการปกครองของ ดร. ชุนยัคเซ็นว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

" . . . ไม่มีใครที่ตั้งใจเป็นกลางจะหวังหรือเชื่อได้เลยว่า หมอชุนยัคเซ็น จะเป็นหัวหน้าแห่งชาติจีนดีกว่ายวน ท่าน หมอนั้นก็ได้ทดลองดูแล้วและ ไม่สำเร็จแล้วไม่ใช่ฤา ? สหายจีนของข้าพเจ้าผู้ ๑ ซึ่งแต่เดิมก็เป็นพวกชุนยัคเซ็น เหมือนกัน กล่าวไว้ในไม่ช้าเขาก็ได้รู้สึกถึงความฝืดตันถึง ริบปติคนนั้น เป็นอันเหลือหวังที่จะให้สำเร็จผลได้แล้ว ด้วย เหตุว่าเมื่อได้ขับไล่วงษ์ได้เซงออกไปสำเร็จแล้ว ชุนยัคเซ็นก็ ยังคงฝืนเรือยอยู่นั่นเอง . . . " 60

การภายในเมืองจีน ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยระหว่าง พ.ศ. 2458 - 2459
ในเรื่องนี้ " อัสวพาหุ " เสนอแนวความคิดวิจารณ์การปกครองในประเทศจีน

" กิจการในเมืองจีนเดี๋ยวนี้ ก็แปลว่าได้กลับคืนไป เป็นอย่างเดิมนั่นเอง คือเป็นอย่างเมื่อก่อน ความพยายาม อันหลงไหลเคราะห์ร้ายที่จะตั้งวิธีการปกครองอย่างใหม่ในเมืองจีนโดยอาศัยเสียงประชาชนเป็นใหญ่ ริบปติก็ได้ตั้ง ขึ้นและทดลองใช้แล้วและได้เห็นประจักษ์แล้วว่าไม่สำเร็จผล ดังคาดหมาย ความเป็นอิสระซึ่งหวังว่าจะได้เห็นก็กลายเป็น ความกระทำตามอำเภอใจบุคคลไม่มีที่ขีดขั้น สิ่งใดซึ่งตาม ตำราว่าเป็นของดีอย่างไม่มีปัญหาครั้นนำมาทำเข้าจริงจังก้ทำ สำเร็จผลได้ไม่ การเลือกผู้แทนราษฎรก็เท่ากับ เล่นละครตลกอย่างไม่ขัน การแผ่นดินอยู่ในเงื้อมมือหมุ่คน

60 วังต้องคำใหม่ ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ ไทยปี พ.ศ. 2458 - 2459), หน้า 22 - 23 .

ซึ่งแตกแยกจากกันเป็นก๊กเป็นเหล่า (ซึ่งเขาใช้ชื่อว่า " ตุง " บ้าง " หวู " บ้าง) ต่างวิวาทซึ่งกันและกัน ไม่มีใครได้นึกว่าจะทำอะไรนอกจากจะเพื่อปล้ำและบรรยายตำราอวดตึกแก และหมอซุนซัดเซิน นั้นเองแหละเป็นเจ้าตำราเอก และเป็นบรมนักรบอยู่ในขณะนั้น จนกระทั่ง ยวนไซไซ เขาหนวกหูต้องเชิญให้หลีกไป . . . แต่อย่างไรก็ดี ถ้าเมืองจีนซึ่งเป็นประเทศอันมีทุกข์ท่วมหัวนั้นอยู่ในความปกครองของราชาธิราชปานกลางองค์ ๑ คงจะได้รับผลดีกว่าจะคงอยู่ในอำนาจของหมู่ม้าว ซึ่งป่วนกัคประทัดประหารกันเองอยู่ไม่มีเวลาหยุดหย่อน และทิ้งให้ชาติจีนฉิบหาย ! . . .⁶¹

และ " อัสวพาหุ " ได้กล่าวถึงคนจีนว่า

". . . การที่จีนคบคิดกันทำร้ายนั้น เป็นกิจอย่างเดียวที่เขามีความสามารถพอที่จะทำได้ และใช้แต่เท่านั้น เป็นการประกอบอาชีพโดยปรกติของเขาด้วย ! . . .⁶²

ทฤษฎีโดยอาชีวะ ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2458 - 2459

" อัสวพาหุ " ได้วิจารณ์โจมตีกลุ่มชาวจีนบางกลุ่มที่ได้แทรกแซงเข้ามาในกลุ่มคนจีนในประเทศไทย และได้ยุแหย่ก่อความเดือดร้อนให้กับรัฐบาลไทย

⁶¹ การภายในเมืองจีน ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทยปี พ.ศ. 2458 - 2459), หน้า 29 - 30 .

⁶² เรื่องเดียวกัน , หน้า 40 .

" ในโลกนี้มีคนอยู่บางจำพวก ที่ทุยศโดยอาชีวะ คือ
หากิน โดยก่อการกำเริบหรืออุบายให้คนคิดการกำเริบต่อ
อำนาจปกครองอยู่มิได้ขาด คนชนิดนี้ มีอยู่ในประเทศ
ต่าง ๆ หลายแห่ง แต่ในชาติใดก็ไม่มีมากในชาติซึ่งเรา
เรียกรวมกันอยู่ว่าจีน . . . " 63

" อัสวพาหุ " ได้วิจารณ์ในเรื่องที่ ดร. ชุนยัคเซ็น เข้ามาในกรุงเทพฯ ฯ และมีกร
ชักชวนกันบริจาคทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพรรคก๊กมินตั๋ง ตลอดจนการที่
จีนในไทยได้เกิดความแตกแยกเป็นฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลแมนจู และฝ่ายสนับสนุนคณะ
ปฏิวัติของ ดร. ชุนยัคเซ็น

" . . . บางทีจะมีผู้ถามขึ้นบ้างว่า ก็จีนกับจีนเขาจะวิวาทกัน
เป็นกองการอะไรของ " นายอัสวพาหุ " ด้วยเล่า ?

ข้าพเจ้าจะขอตอบว่า ถ้าไปวิวาทกันแต่ในเมือง
จีนอย่ามาวิวาทกันให้รกหูและรำคาญใจไทยเราด้วยแล้วละก็
ข้าพเจ้าจะไม่ปรปักษ์เลย แต่นี่มาออกหนังสือพิมพ์คำกันใ
เมืองไทย และออกเป็นภาษาไทยด้วยคั้งนี้จะไม่ให้บ่น
บ้างละฤา ? ข้าพเจ้าไม่ใช่สับเหยี่จีนข้าพเจ้าจะได้ยอมนั้ง
ทนให้เจ๊กมาคำกันในบ้านของข้าพเจ้า

อีกประการหนึ่งเมื่อจะวิวาทกัน ทำไมต้องมาชักชวน
พวกจีนในเมืองไทยเราให้พลอยออกเงินด้วย ? จีนเข้ามา
เมืองไทยต้องเข้าใจว่าเขาหนีร้อนมาหาเย็นหนีความอดอยาก
มาหาข้าวกิน ยังจะตามเอาไปไฟไล้และควักเงินที่เขาหาได้
ด้วยน้ำพักน้ำแรงออกจากถุงของเขาไปถูสูญเสียเพื่ออาณา
ประโยชน์ของคนสันคิค ที่ทำงานอะไรไม่เป็นแล้วจึงต้อง

หากินทางเป็นหัวหน้าขบถเช่นนั้น สมควรอยู่แล้วหรือ ?
 ... อนิจจาเพื่อนจีนเอ๋ย ! ช่างไม่รู้จักทำกระดูกสันหลังแข็ง
 เสียบ้างเลยยอมให้ขมบาลกคคอกข่าเล่นตามใจ รัฐบาล
 ไทยและคนไทยพร้อมอยู่เสมอที่จะเป็นมิตรของเพื่อนจีนที่มา
 อาศัยในกรุงสยาม แต่เพื่อนจีนเชื่อถือไทยเราฤา ? เปล่า
 เลย ! มัวแต่หลงเชื่อถือหรือกลัวอำนาจของขมบาลผู้ที่ตั้งตน
 เองเป็นหัวหน้าของจีนรีดเลือดเนื้อไปกินจนอ้วน แล้วมี
 หน้าซำคอกยุงให้เพื่อนจีนสงสัยในโมติจริตของรัฐบาลไทย
 และพลเมืองไทยอยู่เสมอ . " 64

จากสาเหตุดังกล่าว " อัสวพาหุ " เห็นว่าเป็นผลเสียต่อรัฐบาลไทย

" ... แต่การที่มามีผู้ยุยงส่งเสริมการก่อกำเริบอยู่ในกรุงสยาม
 นี้ จะไม่มีผลร้ายกระทบถึงไทยบ้างเลยเทียวหรือ ?
 ข้าพเจ้าตอบว่ามี ? ... จะไม่ควรจัดว่าคิดร้ายต่อรัฐบาล
 ไทยบ้างหรืออย่างไร ? ... " 65

ปัญญานายคูลิย์ (ชาวอเมริกา) ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ไทยระหว่างปี พ.ศ
 2458 - 2459

" อัสวพาหุ " ได้แสดงถึงสาเหตุที่ตนเองมีแนวความคิดในเรื่องคนผสม โดยได้
 แนวคิดมาจากนายคูลิย์ในเรื่องคนผสมในประเทศอเมริกา ว่าด้วยลักษณะของคนผสม (ซึ่ง
 หมายถึงชาวจีนนั่นเอง) " อัสวพาหุ " มีความเห็นเช่นเดียวกันกับนายคูลิย์โดยเปรียบเทียบ
 เมืองไทย

64 ทฤษฎีโดยอาชีวะ ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ (ถัดจากหนังสือพิมพ์
 ไทย ปีพ.ศ. 2458 - 2459) , หน้า 45 .

65 เรื่องเดียวกัน , หน้า 47 .

" . . . เมื่อได้ความดังนี้แล้ว ข้าพเจ้าได้ไปยังเมืองเซน
 แพรนซิสโกและพักอยู่ในเมืองนั้น 3 - 4 วันและในระหว่าง
 นั้นได้มีโอกาสไปเที่ยวในเมืองตอนที่จีนอยู่ ในที่นี้มีคน
 ยัดเยียดกันอยู่เป็นหมู่ใหญ่ ซึ่งเมื่อได้พิจารณาดูแล้วก็
 เหมือนกับอยู่ในเมืองจีนทุกประการไม่คิดอะไรเลย เท่ากับ
 ไม่ได้ข้ามมหาสมุทรไปเลยทีเดียว ข้อนี้ดูประหลาดยิ่งนัก
 และทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึงเมืองไทยทันที เมื่อมานึกดู
 ข้าพเจ้าเข้าใจว่าน่าจะเห็นเพราะได้ไปเห็นที่นี้เอง ซึ่งทำให้
 ปัญหาเรื่องคนผสมนี้ฝังอยู่ในสมองของข้าพเจ้า และทำให้
 ข้าพเจ้าต้องระเบิดคังแจ็งอยู่ในหนังสือพิมพ์เนื่อง ๆ แต่นั้น
 มา . . . " 66

" อัสวพาหุ " ได้แสดงให้เห็นว่ามีจีนบางกลุ่มที่พยายามก่อความวุ่นวาย ชักจูง
 ชาวจีนให้เป็นพวก " สยามจีนนางกูร " หรือพวกไทยผสม โดยใช้หนังสือพิมพ์จีนเป็น
 เครื่องมือสำหรับสั่งสอน และอบรมให้รู้สึกว่าคุณเป็นชาติจีนซึ่งอยู่ในเมืองไทย

" . . . ก็จะเห็นได้ว่าสมัยนี้ มีคนอยู่หมู่หนึ่งหรือหลายหมู่ก็
 เป็นได้ คอยป้องกันเพื่อมิให้จีนกลายเป็นไทย คนเหล่านี้
 นี้ได้เดินวิธีโดยจัดการให้มีหนังสือพิมพ์จีนสำหรับ
 สั่งสอนและอบรมความปรารถนาและความรู้สึกเป็นชาติของ
 จีนซึ่งอยู่ในเมืองไทย ตั้งโรงเรียนจีนขึ้นสอนแต่ภาษาจีน
 ไม่สอนภาษาไทย . . . แท้จริงพวกจีนเหล่านี้ได้พยายามทำ
 ทุกสถานที่จะให้จีนกลายเป็น " นาคระผสม " ของเมืองไทย

66 ปัญญาญาณดุสิต (ชาวอเมริกา) ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ
 (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย ปีพ.ศ. 2458 - 2459) , หน้า 76 - 77 .

(และออกนามตนว่า " จีนสยาม " หรือ " สยามจีนนางกูร " ก็ยังคงตกอยู่ในฐานไทยผสม) . . . " 67

ไม่ชอบไทย ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2458 - 2459

" อัสวพาหุ " ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ในฐานะเป็นคนไทยที่มีความหวังดีต่อชาติ บ้านเมือง โดยเสนอข่าวเกี่ยวกับชาวจีนที่เป็นหัวหน้าจีนที่เมืองภูเก็ตขยงพวกจีนด้วยกันให้เกิดความไม่ชอบไทยให้เกิดขึ้นในหมู่อจีน โดยขยงให้รู้ว่าตนเป็นจีน ให้รักชาติจีน

" ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวมาจากเมืองภูเก็ตว่าที่เมืองภูเก็ตมีจีนอยู่คนหนึ่ง . . . ; จีนผู้นี้เป็นหัวหน้าพุดจายขยงพวกจีนให้ไม่ชอบไทย . . . เมื่อได้เข้ามาอยู่ที่ภูเก็ตแล้ว ได้เป็นครูในโรงเรียนจีนแห่งหนึ่ง และได้ถูกไล่ออกจากโรงเรียนนี้แล้ว จึงได้เป็นครูโรงเรียนจีนอีกแห่งหนึ่งซึ่งเขายังคงอยู่ในเวลานี้ จีนผู้นี้ฉวยเอาโอกาสในการที่เป็นครู เพื่อความไม่ชอบไทยให้เกิดขึ้นในหมู่อจีน ; คือเขาแสดงโอวาทเตือนนักเรียนอยู่มิได้ขาดให้รู้ตนว่าเป็นจีน , ให้รักชาติจีน , ตั้งใจมั่นคงเป็นจีน , และว่าไม่ต้องนับถือธรรมเนียมใดนอกจากของจีน และไม่ต้องอยู่ในกฎหมายใดนอกจากกฎหมายจีน นอกจากนี้ยังใช้วาจาและโวหารต่าง ๆ สำหรับเหนี่ยวนำใจพวกกุลบุตรจีนให้ห่างออกไปจากไทยด้วยประการทั้งปวง . . . " 68

67 เรื่องเดียวกัน , หน้า 79 - 80 .

68 ไม่ชอบไทย ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ (ถัดจากหนังสือพิมพ์ไทย ปีพ.ศ. 2458 - 2459) , หน้า 94 - 95 .

ทำชั่วได้ดี (แดงอุทาหรณ์แห่งจีนะธรรม)

" อัสวพาหุ " ได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนจีน และจีนมีธรรมะที่แปลกกว่าของชาติอื่นอย่างไรบ้าง ฉะนั้นที่เรานับถือคนจีน คอยหวังพึ่งพาอาศัยจีน อย่าคิดว่าจีนจะมีความจริงใจต่อไทย แม้แต่ธรรมะของจีนนั้นก็ขัดกับหลักธรรมะในพระพุทธศาสนาของไทย

นอกจากวรรณกรรมที่ต่อต้านชาวจีนอย่างเห็นได้ชัดดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีวรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " เรื่องอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีถ้อยคำที่วิจารณ์ชาวจีนแทรกอยู่ เช่นใน ความเพิกเฉยต่อความทุกข์เวทนา

" . . . หรือมิฉะนั้นก็ต้องจ้างเจ๊กซึ่งถ้าได้สินจ้างแล้วก็ยอมจะทำอะไรได้ทุกอย่าง . . . " 69

และหากปราศจากความรักชาติตามแนวความคิดของ " อัสวพาหุ " ก็จะเป็นเหมือนจีนในจดหมาย

จดหมาย ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2458

" อัสวพาหุ " ได้ปลุกใจคนไทยให้มีความรักชาติ โดยยกตัวอย่างประเทศจีนและโปรตุเกส

" . . . ข้าพเจ้าเชื่ออยู่โดยแน่นอนว่า ถ้าเมื่อใดไทยเราทั่ว ๆ ไปเริ่มคิดอย่างจีนและโปรตุเกส เมื่อนั้นควรเตรียมตัวเป็นจี๋ซ่า . . . เมืองจีนหรือโปรตุเกสจะเปรียบกับเมืองไทยเราไม่ได้ ส่วนเมืองจีนนั้นรอดตัวที่เป็นเมืองใหญ่ และชาติ

69 จดหมาย ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ. (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา) , 2494 หน้า 144 .

ฝรั้งแย่งกันอยู่มาก จึงยังไม่ละลายส่วนโปรตุเกสรอดตัวที่
อยู่ในยุโรปจึงยังไม่ละลาย ข้อความเหล่านี้คนไทยเราไม่ควร
จะลืมเป็นอันขาด "ไม่ควรคิดว่าจีน " รักชาติ " แล้วก็ยังไม่
ละลาย เพราะฉะนั้นไทยจะทำเช่นเขาบ้างก็คงไม่ละลาย
ถ้าคิดเช่นนี้เป็นคิดผิดโดยแท้ " 70

ใน ความเข้าใจผิด มีถ้อยคำเสียดสีพระเจ้าแผ่นดินของจีน

" ตรงกันข้าม นิสัยไทยเราไม่ชอบคนทำกบฏเลย เพราะฉะนั้นเจ้ากรุงจีน
ซึ่งไว้ศไม่ยอมให้ใครดูหน้า และใครเข้าไปเฝ้าต้องก้มหน้าอยู่ที่พื้นเสมอ ไทย ๆ เราจึง
เหมาเอาว่า อายเพราะหน้าเป็นหมา . . . " 71

กล่าวโดยสรุปเนื้อหาวรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ที่ต่อต้านชาวจีนนั้นแบ่งได้
เป็น 2 ประเด็นคือ การวิจารณ์การเมืองในเมืองจีน และการโจมตีชาวจีนในเมืองไทยที่
สวามิภักดิ์ต่อเมืองแม่ทั้งที่อาศัยแผ่นดินของไทยอยู่ เนื้อหาในวรรณกรรมที่มุ่งโจมตีคนจีนนั้น
ถือได้ว่าเป็นเพียงเครื่องมือในการกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมในหมู่คนไทย จุดมุ่งหมายเพื่อ
ให้คนไทยเกิดความรู้สึกไม่พอใจชาวจีน ซึ่งจะส่งผลทำให้เสื่อมความนิยมในสิ่งที่ เป็นของชาว
จีน โดยเฉพาะเรื่องลัทธิการเมืองซึ่งครั้งหนึ่งคนไทยเคยให้ความสนใจเป็นอย่างมาก การที่
" อัสวพาหุ " ทรงต่อต้านชาวจีนก็เนื่องมาจากกบฏหลังส่วนพระองค์ที่ทรงต่อต้านชาวจีนตั้งแต่
ยังไม่เสด็จขึ้นครองราชย์ ทั้งนี้เพราะชาวจีนได้ก่อปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
ให้แก่ไทย เช่น การนัดหยุดงานของชาวจีน การก่อความวุ่นวายของสมาคมลับอั้งยี่ ตลอดจน
การเข้ามาของ ดร. ซุนยัตเซ็น สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้พระองค์ทรงโจมตีชาวจีนมากขึ้น

70 ความเพิกเฉยต่อความทุกข์เวทนา ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ
(คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย ปี พ.ศ. 2458) , หน้า 77 .

71 ความเข้าใจผิด ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ , หน้า 30 .

1.2 การต่อต้านอิทธิพลชาวตะวันตก

ชาติตะวันตก มีสัมพันธไมตรีกับไทยมาช้านานตั้งแต่สมัยอยุธยา ประเทศแรก ก็คือ โปรตุเกส ซึ่งได้ส่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทยในปี พ.ศ. 2054 ต่อมาประเทศสเปน ได้ มาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทยในปี พ.ศ. 2141 จากนั้นก็มีฮอลันดาในปี พ.ศ. 2147 และอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2155 นอกจากจะติดต่อในด้านการค้าขายและการทูตแล้ว ประเทศทางตะวันตก ดังกล่าวแล้วนี้ได้เข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก แก่ชาวไทยอีกด้วย ความสัมพันธ์ได้หยุดชะงักลงเมื่อไทยแพ้สงครามแก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 ⁷¹

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศตะวันตกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น รัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 3 ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการค้าขาย และการเผยแพร่ศาสนา ถึงแม้ว่าจะมีการทำสนธิสัญญากับประเทศตะวันตกหลายประเทศก็ตาม แต่เป็นไปในรูปที่ เสมอภาคไม่มีอภิสิทธิ์หรือสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ให้แก่ชาวต่างประเทศ จนกระทั่งในสมัย รัชกาลที่ 4 ไทยต้องเผชิญหน้ากับการคุกคามของจักรวรรดินิยมอังกฤษเป็นสภาพการที่ล่อแหลมต่อระบบการเมืองในยุคนั้นมาก ประกอบกับชาติตะวันตกได้เปรียบไทยทั้งในด้านความรู้วิชาการ กำลังอาวุธสมัยใหม่ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เริ่มจากที่ไทยทำสนธิสัญญา เบาริง (Bowring Treaty) กับอังกฤษในพ.ศ. 2398 เป็นเหตุให้ไทยสูญเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ คือได้ รายได้จากภาษีศุลกากรน้อยลง และยัง ทำสัญญาแบบเดียวกันกับประเทศอื่น ๆ อีก 14 ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมนี สวีเดน เดนมาร์ก ตลอดจนการเสียดินแดนกัมพูชา ให้แก่ฝรั่งเศสใน พ.ศ. 2410 ⁷²

⁷¹ ชาติชาย พจนานนท์ , " ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3 : พ.ศ. 2325 - 2394) , " (ปรินญาณิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร) , หน้า 248 .

⁷² กรรภิรมย์ สุวรรณานนท์ " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติ ไทย " , หน้า 69 .

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมายุได้ 8 พรรษา ไทยก็ต้องเสียดินแดนแคว้นสิบสองจุไทยให้แก่ ฝรั่งเศสใน พ.ศ. 2431 และก่อนที่พระองค์จะเสด็จไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษใน พ.ศ. 2438 เพียง 38 วัน ฝรั่งเศสได้ส่งเรือปืนเข้ามาถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยาทำให้ไทยต้องยอมยกดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงและเสียดำปรับให้เป็นจำนวนมาก แม้ว่าขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ จะทรงมีพระชนมายุเพียง 13 พรรษาแต่ก็พอจะทรงเข้าพระทัยในเหตุการณ์คับขันที่สมเด็จพระราชบิดาต้องเผชิญ⁷³ และขณะที่ประทับอยู่ต่างประเทศ ก็ทรงได้รับพระราชหัตถเลขจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงเขียนเล่าถึงการกระทำของฝรั่งเศสที่คุกคามประเทศไทยอยู่เสมอ⁷⁴

เมื่อเสด็จกลับจากต่างประเทศก็ต้องทรงประสบกับเหตุการณ์ที่ไทยถูกคุกคามจากมหาอำนาจตะวันตกอีกคือ ต้องเสียดินแดนให้แก่ฝรั่งเศสได้แก่ ดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงกับมณฑลบูรพา ใน พ.ศ. 2446 และ พ.ศ. 2449 ตามลำดับ จนถึง พ.ศ. 2451 ก่อนหน้าที่จะเสด็จขึ้นครองราชย์ 2 ปี ไทยก็จำต้องเสียดินแดนหัวเมืองมลายู 4 รัฐ ได้แก่ ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานูและปะลิส รวมทั้งเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงให้แก่อังกฤษ ดังนั้น เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ไม่อาจที่จะทรงมั่นพระทัยได้ว่าในรัชกาลของพระองค์ ประเทศไทย จะไม่ถูกคุกคามจากมหาอำนาจอีก⁷⁵

73 จมื่นอมรรตุมารักษ์ (แจ่ม สุนทรเวช) , " เรื่องการศึกษาของชาติ " ใน พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2513) , หน้า 19 .

74 หจข . , ร. 5 ต 49 / 32 พระราชหัตถเลขพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธฯ ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) , อ้างถึงในกรรณิรมย์ สุวรรณานนท์ " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้ากับการสร้างชาติไทย , " หน้า 69 - 70 .

75 เรื่องเดียวกัน , หน้า 70 .

แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ จะได้เสด็จไปทรงศึกษา และใช้เวลาว่างท่องเที่ยวทอดพระเนตรความเจริญของบ้านเมืองต่างประเทศ และทรงทำความเข้าใจกับประมุขของประเทศเหล่านั้น แต่ผู้ใกล้ชิดกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เชื่อว่าพระองค์ไม่ได้ทรงมองอารยชาติเหล่านั้นด้วยความหลงชื่นชม แต่เพียงอย่างเดียว ทรงเข้าพระราชหฤทัยคิดว่าชาวต่างชาติ มีทั้งที่เป็นคนดีและไม่ดี หรือมีเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ 76 ฉะนั้นคงจะมีส่วนทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ไม่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยในชาติตะวันตก อีกทั้งยังทรงได้เห็นตัวอย่างสภาพตกต่ำของประเทศเพื่อนบ้านที่ล้าแล้วแต่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตก คือ เวียดนาม เขมร และลาว ต้องตกเป็นของฝรั่งเศส ส่วนพม่ากับแหลมมลายูตกเป็นของอังกฤษ เหลือแต่ไทยเท่านั้น ที่ยังคงดำรงเอกราชอยู่ได้ จึงทรงเกรงว่าไทยอาจจะตกอยู่ในภาวะเช่นประเทศเพื่อนบ้าน เหล่านั้นบ้าง และทรงถือเป็นพระราชภารกิจที่จะต้องรักษาชาติไทยให้อยู่รอดปลอดภัยสืบไป 77 ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องทรงวางนโยบายป้องกันภัย หรือความเดือดร้อนของชาติไทยที่จะเกิดจากชาติเหล่านั้น

อย่างไรก็ตามในรัชสมัยของพระองค์ อาจกล่าวได้ว่าชาติตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากกว่าในรัชกาลก่อนๆ ที่เห็นได้ชัดก็คือ เมื่อคราวที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกจัดเป็น 2 งาน คือ งานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมณเฑียร เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2453 ในครั้งแรกนี้เป็นพิธีการสวมพระมหามงกุฎและบำเพ็ญพระราชกุศลเท่านั้น และในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2454 ทรงมีพระราชประสงค์ จัดให้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกอีกเป็นครั้งที่สอง

76 บทสัมภาษณ์ ม.ล. ปิ่น มาลากุล เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2522 , อ้างถึงใน กรรณิรมย์ สุวรรณานนท์ " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้ากับการสร้างชาติไทย , " หน้า 73 .

77 กรรณิรมย์ สุวรรณานนท์ " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย , " หน้า 70 .

และในการทำพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในครั้งที่สองนี้เอง นับว่ามีเหตุการณ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเลย กล่าวคือ ทรงเชิญเจ้านายพระราชวงศ์ ตะวันตกมาในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกหลายพระองค์ . . . เป็นการเริ่มต้นที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนไทยเราได้รู้จักชนต่างชาติยิ่งขึ้น ในทำนองเดียวกันทำให้อิทธิพลทางชาติตะวันตกเริ่มเข้า มาอันมีผลสืบเนื่องมาจากงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในครั้งที่สองนี้ . . . 78

" ถ้าหากพิจารณาในด้านผลที่ได้จากการที่มีการรวมบุคคลสำคัญของต่างประเทศมากมายในครั้งนี้ ทำให้พระเกียรติยศตลอดจนเรื่องราวของชนชาติไทยได้เป็นที่รู้จักกับชาวต่างชาติมากขึ้น แต่หากเราพิจารณาในแง่ที่ว่า การเข้ามาของชาวยุโรปในครั้งนี้ทำให้เพิ่มการเผยแพร่อิทธิพลไปในตัวด้วย เช่น มีการส่งตัวแทนมาสำรวจเพื่อจะสร้างอาคาร ร้านค้า , ทำให้คนไทยเราได้รับรู้วัฒนธรรมตะวันตกต่าง ๆ ซึ่งแต่ก่อนคนไทยไม่เคยพบ ฉะนั้นก็นึกว่าเป็นผลเสียอยู่บ้างเหมือนกันที่เราตามอย่างเขาในแง่ที่ไม่ควรตาม " 79

แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จไปอยู่ต่างประเทศเป็นระยะเวลาไม่นานก็ตาม แต่พระองค์ก็ได้หลงใหลในความเป็นชาติตะวันตก กลับทรงนิยมความเป็นไทย ทรงทำการต่อต้านอิทธิพลตะวันตกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.2.1 การยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต
- 1.2.2 การต่อต้านศิลปวิทยาการและวัฒนธรรมของตะวันตก
- 1.2.3 การปลุกใจคนไทยให้รักชาติ

78 วิกรม ชุมสาย ณ. อยุธยา " การต่อต้านอิทธิพลตะวันตกของรัชกาลที่ 6 " , 4 (พฤศจิกายน , 2520) , หน้า 3 .

79 เรื่องเดียวกัน .

1.2.1 การยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ในสมัยรัชกาล พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยได้ยกเลิกสนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์ ซึ่งไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบในทุกทางได้สำเร็จ * ทำให้ประเทศไทยได้แก้ไขสนธิสัญญาซึ่งทำมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา . . . เป็นผลทำให้ประเทศไทยสามารถยกเลิกระบบภาษีร้อยชักสาม และ การมีสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของชาวต่างประเทศรวมทั้งในบังคับ ประเทศไทยมีโอกาสเก็บภาษีสินค้าในอัตราที่ไทยเป็นฝ่ายกำหนดขึ้นเอง ตลอดจนกฎหมายและศาลไทยมีอำนาจควบคุมการทำคามผิดของชาวต่างประเทศ , คนในบังคับต่างประเทศได้อีกด้วย 80

สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขสนธิสัญญาดังกล่าวก็คือ การที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงตัดสินพระทัยประกาศสงครามเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร **

* ในสมัยรัชกาลที่ 6 ชาวตะวันตกซึ่งมีบทบาทช่วยให้ไทยได้รับความเสมอภาคจากต่างประเทศคือ ชาวอเมริกา ชื่อ ฟรานซิส บี แซย์ (Francis B. Sayre) ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทาน บรรดาศักดิ์เป็น พระยาภักดียามไมตรี ท่านผู้นี้ได้เข้ามาเป็นที่ปรึกษาของกระทรวงการต่างประเทศ และได้ช่วยเหลือวงเงินให้ต่างประเทศยกเลิกสนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์ที่ไทยเสียเปรียบได้เป็นผลสำเร็จ

80 ธิดา วัฒนกุล , " แนวความคิดทางการเมืองในบทธศวรรษพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " หน้า 85 .

** ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการประกาศสงครามในเรื่อง แนวความคิดและอุดมการณ์ในการสร้างเจตนคติต่อการสงคราม และกลยุทธ์ในการรบ

ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งว่า

" เราทั้งหลายได้เข้าข้างฝ่ายผู้จะทำสงคราม เพื่อรักษาความ
ศักดิ์สิทธิ์แห่งธรรมระหว่างประเทศแล้ว และจะได้ตั้งใจ
ช่วยสัมพันธมิตรผู้กล้าหาญของเราต่อไป จนกว่าจะได้มี
ความสงบสุขอย่างสมศักดิ์ " 81

และพอสงครามสงบ ฝ่ายสัมพันธมิตรมีชัยชนะ ฉะนั้นจึงมีผลต่ออิทธิพลชาติ
ตะวันตก ที่ละเมิดสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของไทยเราให้หมดสิ้นไป กล่าวคือ สนธิ
สัญญาหมคความหมาย " . . . อเมริกาจึงทำสัญญาใหม่กับไทยโดยยอมสละสิทธิสภาพ
นอกอาณาเขตซึ่งเก่าแก่อายุนั้นเสีย และการให้สนธิสัญญาใหม่ เช่นนี้เป็นการปฏิบัติตาม
ทำนองคลองธรรม โดยไม่มีอะไรตอบแทนทั้งสิ้น . . . " 82 และกับประเทศอื่น ๆ เราก็
ได้รับอิสระเช่นกัน

1.2.2 การต่อต้านศิลปวิทยาการและวัฒนธรรมของตะวันตก พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระทัยในศิลปวิทยาการทุกสาขา อันเป็นการผดุงซึ่ง
ลักษณะของความเป็นไทยผลงานด้านทางด้านศิลปวิทยาการที่แสดงความเป็นไทย เพื่อเป็น
การต่อต้านอิทธิพลตะวันตกทางด้านศิลปที่กำลังเริ่มเผยแพร่เข้ามา อาทิเช่น

ด้านวรรณศิลป์ ได้แก่วรรณคดีต่าง ๆ ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมมากมาย
และถึงแม้จะนำเรื่องของต่างประเทศมานิพนธ์แต่ก็ได้ทรงปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะไทย ๆ

81 จมื่นอมรรตวรักษ์ " เหตุผลที่รัชกาลที่ 6 ทรงประกาศสงคราม " ใน
พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เล่ม 5 (พระนคร :
องค์การค้ำของคุรุสภา), 2512 หน้า 95 .

82 เรื่องเดียวกัน , หน้า 136 .

ด้านนาฏศิลป์ ทรงส่งเสริมการละครอย่างที่สุด ละครพูดแม้จะได้แบบแผนมาจาก ทางตะวันตกก็ตามแต่ทรงดัดแปลงมาเป็นแบบไทย

ด้านคีตศิลป์ อันได้แก่ประเภทดนตรี ทรงสนับสนุนดนตรีทุกประเภท โดยเฉพาะดนตรีไทย นับว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงเป็นผู้ที่ทรงผดุงไว้ซึ่งความเป็นไทยในด้านเพลงไทย เพื่อป้องกันเพลงตะวันตกที่เริ่มหลั่งไหลมากับบรรดานักเรียนนอกและภาพยนตร์ ซึ่งเพิ่งจะเริ่มมีขึ้นในสมัยนั้น

ด้านสถาปัตยกรรม จะเห็นได้จากสิ่งก่อสร้างที่มีขึ้นรัชสมัยของพระองค์ เช่น ตึกคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม้ในสมัยรัชกาลของพระองค์จะเริ่มมีอาคารที่สร้างแบบตะวันตก แต่พระองค์ก็ได้ทรงคล้อยตามไปกับสิ่งเหล่านั้น หากทรงผดุงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมของไทยอันสวยงาม

เป็นที่ปรากฏชัดว่าในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อารยธรรมตะวันตกได้แพร่หลายเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นอันมาก พระองค์จึงทรงส่งเสริมวัฒนธรรมไทยตลอดจนรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไม่ให้หายไปจากคนไทยเช่น การแต่งกายแม้ว่าในระยะหลังบุรุษจะสวมกางเกงที่เรียกว่า กางเกงฝรั่ง แต่เสื้อก็ยังคงไว้แบบราชปะแตน หรือสตรียังนิยมนุ่งโจงกระเบนก็ตาม แต่ได้เพิ่มเติมลวดลาย ลูกไม้ ตามแบบเสื้อของฝรั่งบ้าง ซึ่งยังคงมีเอกลักษณ์ของไทยอยู่ให้เห็นได้ชัด แม้แต่พระองค์ก็ทรงนิยมที่จะฉลองพระองค์แบบไทยจะเห็นได้จากทรงเครื่องพระมหาพิชัยยุทธตามแบบโบราณในโอกาสวันประกาศสงครามโลกครั้งที่ 1 83

83 วิกรม ชุมสาย ณ อยุธยา " การต่อต้านอิทธิพลตะวันตกของรัชกาลที่ 6 , " หน้า 12 .

ในด้านขนบประเพณีนั้นพระองค์ทรงดัดแปลงจากตะวันตกให้เหมาะสมกับประเพณีไทย เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ข้างเท่านั้น 84

1.2.3 การปลูกใจคนไทยให้รักชาติ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประการคือ ทางตรงและทางอ้อม

1. ทางตรง ได้แก่การตั้งกองเสือป่า และกองลูกเสือขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2454 โดยมีความมุ่งหมายในการตั้งกองเสือป่า และลูกเสือนี้ปรากฏหลักฐานในพระราชดำรัสของพระองค์ทรงแสดงพระราชทาน แก่ประชาชนว่า

" . . . การจัดตั้งเสือป่าก็ด้วยความมุ่งหมายจะให้คนไทยทั่วกัน ได้รู้สึกถึงความจงรักภักดีต่อผู้ดำรงรัฐสีมาอาณาจักร โดยต้องตามนิติธรรมประเพณี ประการ ๑ ความรักชาติบ้านเมืองและนับถือพระศาสนาประการ ๑ ความสามัคคีในคณะและไม่ทำลายซึ่งกันและกันประการ ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้เป็นมูลรากแห่งความมั่นคง จะทำให้ชาติเราดำรงอยู่เป็นไทยได้ " 85

84 เรื่องเดียวกัน .

85 กรมศิลปากร , " พระราชดำรัสตอบคำถามวชิรยงคตของพวกไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ . " จดหมายเหตุพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, หน้า 148 , อ้างถึงใน ยุภาพร เจือจินดา " เสือป่า : โครงสร้างขององค์กรและบทบาททางการเมือง " , หน้า 104 .

จากพระราชดำรินี้จะเห็นได้ว่าการที่ทรงจัดตั้งองค์กรเสือป่าตลอดจนลูกเสือขึ้นนั้น ทรงมุ่งหวังให้เป็นกลุ่มที่มีความจงรักภักดี ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นหลักทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่จะสนับสนุนและเผยแพร่อุดมการณ์ดังกล่าวไปสู่ประชาชนทั่วไปด้วย

2. ทางอ้อม ด้วยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงเป็นกษัตริย์นักปราชญ์สมกับพระนาม " พระมหาธีรราชเจ้า " ฉะนั้นพระองค์จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องต่าง ๆ ไว้หลายประเภท รวมทั้งการต่อต้านอิทธิพลชาวตะวันตก และเรื่องเหล่านี้มีแทรกไว้ด้วยสำนวนหรือบทปลุกใจให้เกิดความรักชาติอันเป็นผลทางอ้อมแก่ประชาชนที่ได้อ่าน

วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ที่มีแนวความคิดในการต่อต้านอิทธิพลชาวตะวันตก ได้แก่ เรื่อง

ลัทธิเอาอย่าง ลงในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2457

ในเรื่องนี้ " อัสวพาหุ " ได้มุ่งเตือนประชาชนชาวไทยให้ตระหนักถึงโทษของการเอาอย่างชาวตะวันตกโดยไม่มีความคิดริเริ่มของตนเอง ย่อมเป็นผลเสียแก่ชาติ และเป็นเครื่องกีดขวางความเจริญก้าวหน้าของชาติ " อัสวพาหุ " ให้แนวความคิดว่า คนไทยควรมองและพิจารณาตนเองให้ถ่องแท้ว่า ตนทำตัวสมกับความเป็นไทยดังชื่อประเทศหรือไม่ โทษของการเอาอย่างนั้นมีมากมายหลายประการ และเป็นสิ่งทำลายความเจริญก้าวหน้าในทุกยุคทุกสมัย ชาติที่จะพัฒนาจะต้องมีบุคคลที่มีความคิดริเริ่มที่ดี แม้ว่าบางอย่างต้องเอาแบบอย่างประเทศอื่น แต่ก็ควรจะพิจารณาไว้แต่สิ่งที่ดีงาม พร้อมทั้งใช้ความคิดของตนดัดแปลง ปรับปรุงให้เหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ของตน

" . . . เหตุไฉนหนอชาวเอเชียซึ่งประพดิกิริยา และขนบธรรมเนียมของฝรั่งดุจทาสเอาอย่างนาย จึงไม่รู้สำนึกดริ่กรองเห็นความข้อนี้อ่างเลย ! (เขาเอ็นดูเราเหมือนลูกหมา

ที่นั่งได้ เรากลับยินดีสำคัญว่าเขาขย่องเป็นคนเท่ากับเขา
อนิจจา !)" 86

" อัสวพาหุ " ได้กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ตนควรจะใช้ความคิดความสามารถของตนเองเพื่อช่วยพัฒนาประเทศชาติ และควรตัดสินใจทำในทันที โดยไม่ต้องรอรีให้ผู้อื่นทำขึ้นก่อน ตัวอย่างเช่น การตั้งกองเสือป่าของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้ริเริ่มขึ้นก่อน และต่อมาชาวต่างประเทศก็ได้นำไปเป็นแบบอย่าง แสดงให้เห็นว่า ถ้าหากเราคิดว่าสิ่งที่ทำไปจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ก็ควรทำทันทีโดยไม่ต้องรอรีให้เสียเวลา

" การเอาอย่างนั้น บางทีกลับเป็นเครื่องขัดขวางกีดกันความเจริญแห่งชาติ แต่แม้เช่นนั้นเราก็ยังเอาอย่างเขาอยู่เรื่อยไป ซึ่งเป็นการเสียเวลาที่ต้องรอให้ประเทศอื่นเขาทำก่อนแล้ว เราจึงจะกล้าทำตาม . . . แม้เช่นนั้นก็ดียังได้มีการบางอย่างซึ่งได้รู้สึกขึ้นในประเทศเราก่อนแล้วประเทศอื่น ๆ จึงได้กระทำตาม ยกตัวอย่างการตั้งคณะเสือป่า เป็นต้น ในขณะที่เริ่มตั้งขึ้นนั้นมีคนอยู่เป็นอันมากที่สิ้นศรัทธากล่าวว่าหาประโยชน์ไม่ได้เลย ทั้งประเทศอื่นทั้งหลายก็ไม่เห็นใครเขามีเหมือนจำเนียรกาลต่อมาอีก 3 ปี นายพลโท เซอร์โรเบิร์ตบาเดน เปาเวลล์ ผู้เริ่มคิดตั้งคณะลูกเสือ (บอยสเก๊าท์) ขึ้นนั้น รู้สึกความจำเป็นที่จะต้องขยายการใหม่ ซึ่งต่อมามีผลที่เกิดคณะขึ้นอีกคณะ ๑ เรียกว่า สมาคมผู้สืบข่าวป้องกันเมือง (The Scout ' s Defence League) สมาคมนี้มีความมุ่งหมายที่จะจัดให้มี

86 ลัทธินี้เอาอย่าง ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือ พิมพ์ไทยปี พ.ศ. 2458) , หน้า 6 .

กำลังหนุนขึ้นในประเทศ บ้านเมือง เพื่อป้องกันเกาะ
อังกฤษ อีกนัย ๑ คณะซึ่งบาเดน เปาเวลล์ ได้คิดตั้งขึ้น
นั้น ก็คือคณะเสือป่าของประเทศอังกฤษนั่นเอง เพราะ
ฉะนั้นถ้าเราจะประพุดตามลัทธิเขาอย่างแล้ว เราก็คงจะพึง
เริ่มคิดที่จะตั้งคณะเสือป่าขึ้นในกรุงสยามในปีนี้อเอง คงจะไม่
ได้มีอยู่แล้ว 3 ปีก่อนบาเดน เปาเวลล์ จัดขึ้นเปนแน่ . . ."87

" อัสวพาทุ " ได้เตือนสติให้ประชาชนชาวไทยควรเอาอย่างบรรพบุรุษไทย ควร
ตั้งมั่นอยู่ในความสามัคคี สละความมั่งคั่งใหญ่ใฝ่สูง ไม่แย่งชิงอำนาจกัน และมีความจงรัก
ภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง การทำเช่นนี้จะดีกว่าการเอาอย่างฝรั่ง

" ถ้าท่านเห็นว่าถึงเวลาแล้ว ท่านต้องเตรียมตัวที่จะเสีย
สละ คือสละความมั่งคั่งใหญ่ใฝ่สูงส่วนตัว ความถนอมรักษา
แค้นส่วนตัวเสียให้สิ้น แล้วและรวมกันจัดตั้งดวงจิตร์ซึ่ง
เปนอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้นเปนของพลิบนที่บูชาแห่งความ
รักชาติให้สมควรที่เราทั้งหลายได้มีชื่อว่า ไทย อันเปนนาม
ซึ่งให้ความภูมิใจแก่เราทั้งหลาย

แต่ถ้าใจของท่านยังมีความปรารถนาที่จะเอาอย่างคน
อื่นแล้ว ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านดูเยี่ยงอย่างแห่ง
บรรพบุรุษของเราทั้งหลายผู้เป็นวีรบุรุษที่ได้รวบรวมตั้งชาติ
แลรักษาชาติของเรามาแล้วในระหว่าง 200 ปี ขอให้เอา
อย่าง ท่านเหล่านี้ แล้วแหละเรามาชวนกันเตรียมพร้อมที่
จะสละสิ่งทั้งปวงซึ่งเราทั้งหลายย่อมรักและสงวนอยู่เปน
ปรกติ กล่าวคือความสุขก็ดี ความรักก็ดี เลือดเนื้อก็ดี

87 ลัทธิเขาอย่าง ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาทุ (คัดจากหนังสือพิมพ์
ไทยปี พ.ศ. 2458) , หน้า 12 - 14 .

ต้องสละให้สิ้น เพื่อเราทั้งหลายจะได้มอบกายถวายชีวิตไว้
 ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราด้วยความจงรักภักดี
 และยอมสละชีวิตของเราด้วยความเต็มใจ เพื่อรักษาพระ
 ศาสนาและบ้านเกิดเมืองนอน

สหายร่วมชาติทั้งหลาย ! ขอให้ตริตรองข้อนี้จึงดี
 การที่ท่านจะเอาอย่างบรรพบุรุษของท่านนั้น ย่อมให้
 ประโยชน์แก่ตัวท่านโดยแท้ ดีกว่าที่จะยอมให้ตัวท่านถูก
 พาหลงไปตามพวกเอาอย่างอันสิ้นคิดติดฝรั่งแล้วสำคัญว่าตน
 เองเป็นพวกนักธุรกิจการเมือง . . . เราทุก ๆ คนอาจที่จะช่วย
 บ้านเมืองของเราได้โดยพยายามทำกิจของเราตามหน้าที่ โดย
 สุจริตกำลังและความสามารถ และในที่สุดควร
 ละเว้น การพยายามที่จะทำตนให้เป็นผู้เอาอย่างฝรั่งโดยไม่
 พิจารณา " 88

โคลนติดล้อ ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2458

" อัสวพาหุ " ได้เปรียบเทียบสิ่งที่ขัดต่อความเจริญก้าวหน้าของชาติ ประดุจ
 โคลนที่ติดล้อ ทำให้รถแล่นไปไม่สะดวก จากนั้นก็กล่าวถึงอุปสรรคที่ขัดขวางความเจริญ
 ของประเทศไว้เป็นบท ๆ คือ การเอาอย่างโดยไม่ไตร่ตรอง การทำตนให้ต่ำด้อย การบูชา
 หนังสือจนเกินเหตุ ความนิยมเป็นเสมียน ความเห็นผิด ถือเกียรติยศ ไม่มีมูล
 ความจนไม่จริง แต่งงานชั่วคราวความไม่รับผิดชอบของบิดา มารดา การค้าหญิงสาว
 การขมขม และหลักฐานไม่มั่นคง

88 ลัทธิเอาอย่าง ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือ พิมพ์
 ไทย ปีพ.ศ. 2458) , หน้า 17 - 18 .

แนวคิดเรื่องต่อต้านชาวตะวันตกโดยตรงก็คือ การเอาอย่างโดยไม่ไตร่ตรอง การทำตนให้ต่ำต้อย การบูชาหนังสือจนเกินเหตุและความเห็นผิด เป็นเรื่องที่โจมตีบุคคลที่ยอมรับความคิดของชาวต่างชาติในทางที่ผิด ๆ มีการเอาอย่างชาวตะวันตก โดยรับวัฒนธรรมประเพณีที่ไม่ดีนำมาประพฤติปฏิบัติ จนล้มมารยาท จรรยา และธรรมะของไทยเสีย ชาวไทยจึงควรแก้ไขปัญหาเหล่านี้โดยใช้วิจารณ์ญาณไตร่ตรองให้รอบคอบ และไม่ควรรนำมาประพฤติปฏิบัติ

" อนิจจา ! แม้แต่ชื่อก็เหยียดตัวเอง ! เราทั้งหลายเรียกด้าวว่าไทยกลับเป็นทาสแห่งความประพฤติดุจทาสนั่นเอง คือความประพฤติที่ทำตนให้ต่ำต้อย ข้าพเจ้าจะไม่ว่าเลยแม้แต่เล็กน้อย ถ้าท่านพอใจจะตั้งคนชาติอื่นไว้ในที่สำหรับบูชา และเมื่อเขาอยากจะนั่งอยู่ที่อันสูงจนเวียนหัวเช่นนั้น ก็เชิญเถิด แต่เหตุใดท่านจึงต้องตีราคาคนร่วมชาติของท่านให้ต่ำไปเสียกว่า ชีตั้น ของคนจำพวกที่ท่านพอใจจะบูชานั้นด้วยเล่า ? " 89

อัสวภายิต หรือ " พระราชนิพนธ์โคลงสุภายิต เป็นบทพระราชนิพนธ์ร้อยกรอง " * ลงพิมพ์ในหนังสือคูสิตสมิต เริ่มพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2461 เรื่อยมา เป็นคำประพันธ์ที่แปลขยายสุภายิต ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ลาติน สเปน บาลี และจากความบางตอนในสุภายิตพระร่วง แบ่งเป็นบทๆ รวมทั้งสิ้นประมาณ 30 บท

89 โคลงติดล้อ ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ , หน้า 15 .

* ผู้เขียนมีความเข้าใจว่า อัสวภายิต เป็นวรรณกรรมประเภทร้อยกรองเพียงเรื่องเดียว ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงใช้พระนามแฝง " อัสวพาหุ "

เนื้อความเป็นเรื่องของการปลูกฝังการรู้สึกชาตินิยม บทประพันธ์บางบทเป็น
การแสดงถึงการระวิงภัยจากชาวตะวันตก

" การที่จะหวังให้ชาวยุโรปช่วยจัดการบ้านเมืองอยู่ตลอดชั่ว
กาลปาวสานนั้นก็เป็นอันไม่ได้ ถ้าชาวประเทศใดไม่สามารถ
ที่จะจัดการบ้านเมืองโดยลำพังเองได้แล้ว ประเทศนั้นก็
ต้องละลายกลายเป็นเมืองขึ้นของประเศยุโรป " 90

" การที่จะให้รู้จักชาวต่างชาติก่อน รู้จักบ้านเมืองของเขานั้น
เท่ากับมนุษย์ที่ยังมิได้สอนเดิน แต่พอลุกขึ้นได้ก็วิ่ง
ปร้อไปทีเดียว " 91

" อัสวพาหุ " เตือนให้เห็นถึงการเอาอย่างต่างชาติ เราควรพิจารณาใคร่ตรง
รอบคอบ ความเห็นนี้คล้ายกับเรื่อง ลัทธิเอาอย่าง

" การที่ตั้งใจลอกเขา ก็เท่ากับลอกตนเอง สิ่งใดที่
เหมาะสมกับประเทศหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องเหมาะสมกับ
ประเทศอื่นๆ

เราจะเอาอย่างธรรมเนียม หรือประเพณีนั้นๆ โดยมีได้
พิจารณาและวินิจฉัยเสียก่อนว่า จะเป็นทางที่เหมาะสมหรือ
ไม่แล้ว ก็ย่อมเป็นการสมควรอย่างยิ่ง " 92

90 อัสวภายิต (พระนคร : อักษรโสภณ , 2494) { พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจ
ศพนางทรัพย์ สํารวจ (พิมพ์ โชติบุปผะ) , อ้างถึงในไสว วัฒนเศรษฐ , เกียรติคุณพระมงกุฎ
เกล้า ฯ กษัตริย์นักปราชญ์ของชาติไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช , 2500) หน้า 515 .

91 เรื่องเดียวกัน , หน้า 522 .

92 เรื่องเดียวกัน .

2. แนวความคิดและอุดมการณ์ในการสร้างเจตนาคติเกี่ยวกับลัทธิการปกครอง

ประเทศไทยมีประเพณีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้นำในการปกครองประเทศ ลักษณะการปกครองก็มีวิวัฒนาการมาจากสมัยสุโขทัยที่มีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ในสมัยอยุธยาและในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น บทบาทของพระมหากษัตริย์เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเป็นสมมติเทพ หรือ นายกับบ่าว เมื่อมาถึงสมัยรัชกาลที่ 4 - 5 ไทยได้มีการติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น ประกอบกับได้มีการปรับปรุงและพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะทางด้านการปกครอง ทำให้ความรู้สึกรู้สึกต่อพระมหากษัตริย์ในฐานะเป็นสมมติเทพมีน้อยลง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมาย อิทธิพลทางด้านแนวความคิดต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยและสังคมนิยมได้แพร่หลายเข้ามา ตลอดจนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในต่างประเทศ ได้ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล มีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองตามอย่างต่างประเทศมากขึ้น จนกระทั่งเกิดคณะปฏิวัติ ร.ศ. 130 * ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2455 แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าทรงทราบแผนการเสียก่อน และได้ทำการจับกุมผู้ที่ก่อการกบฏขึ้น ข้อที่น่าสังเกตก็คือวันที่ที่คณะก่อการ ร.ศ. 130 ถูกจับกุม เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงบันทึกจดหมายเหตุร้ายวัน ส่วนพระองค์แสดงแนวพระราชดำริเกี่ยวกับประชาธิปไตย และอีกเดือนหนึ่งต่อมา (เมษายน 2454) ได้ทรงบันทึก จดหมายเหตุร้ายวัน เกี่ยวกับสังคมนิยม บันทึก หลังนี้ทรงติดต่อกัน 2 วัน (26 - 27 เมษายน) ยาวถึง 31 หน้า นับเป็นพระราชดำริเรื่องลัทธิการเมืองที่ละเอียดที่สุด แสดงความเอาพระทัยใส่ในแนวความคิดสังคมนิยมอย่างมาก ในขณะนั้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการที่พวกก่อการ ร.ศ. 130 ต้องการเปลี่ยนรูปการปกครอง

* อ่านรายละเอียด กบฏ ร.ศ. 130 ในบทที่ 2

เป็นสาธารณรัฐ ทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเข้าพระทัยว่า เป็นการนำเอาลัทธิสังคมนิยมมาใช้ด้วย⁹³

ข้อความในจดหมายเหตุรายวันทั้ง 2 ตอนนี้ แสดงไว้ชัดว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเข้าพระทัยในแนวความคิดและระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างดี แต่ทรงมีความโน้มเอียงไปในทางต่อต้านการนำการปกครองระบบนี้มาใช้ในสังคมไทย และยังทรงต่อต้านระบบสาธารณรัฐมากเป็นพิเศษอีกด้วย และการที่กบฏ ร.ศ. 130 ต้องการเปลี่ยนรูปการปกครองเป็นสาธารณรัฐนั้น ทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเข้าพระทัยว่าเป็นการนำเอาลัทธิสังคมนิยมมาใช้ด้วย⁹⁴

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพิจารณาว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีข้อดีในทางทฤษฎีในประเด็นที่ตัดความไม่แน่นอนเรื่องคุณสมบัติของพระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชไปได้เพราะอำนาจในการปกครองประเทศไม่ตกอยู่กับบุคคลคนเดียว แต่เมื่อนำมาใช้ในทางปฏิบัติแล้วกลับเป็นผลเสียเพราะมีข้อจำกัดหลายประการ คือ⁹⁵

ประการแรก ถ้าประชาชนไม่มีความรู้พอที่จะปกครองตนเองได้ ก็อาจสร้างมหิมาชนไปในทางที่ผิดเป็นผลร้ายต่อชาติ

⁹³ แถมสุข นุ่มนนท์ , " แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว " คุรุปริทัศน์ 4 (มีนาคม 2522) : 20 - 29.

⁹⁴ ชัยอนันต์ สมุทวณิช , การเมือง - การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย (พ.ศ. 2411 - 2475) (กรุงเทพฯ ฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย , 2523) หน้า 54.

⁹⁵ แถมสุข นุ่มนนท์ , " แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " : 22 - 23.

ประการที่สอง ประชาชนยังไม่รู้จักและเข้าใจการเลือกตั้ง จึงไม่อาจเลือกคนดีเข้าไปนั่งในสภา แต่จะเลือกเพราะมีคนมาชักจูงหรือคิดสินบนให้เลือก

ประการที่สาม การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีนักการเมืองอาชีพพลัดเปลี่ยนกันเข้ามาบริหารประเทศหรือเรียกว่า " รัฐบาล " ถ้าเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยเท่าใด การปกครองก็ยิ่งชอกช้ำมากเท่านั้น ทำให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ไม่ติดต่อกัน การงานล่าช้า ฉะนั้นจึงต้องมีข้าราชการประจำไว้เป็นกลไกของการปกครอง ซึ่งในการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็มีอยู่แล้ว เพราะในระบบนี้เสนาบดีที่ผลัดกันเข้าออก เป็นเพียงผู้วางนโยบาย ส่วนผู้ดำเนินการ คือ ข้าราชการประจำ

ประการที่สี่ พรรคการเมืองที่ผลัดกันเป็นรัฐบาลทำให้อำนาจไม่ได้อยู่ในมือของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะถ้าพรรคการเมืองใดมีทุนมากก็อาจจะล่อใจประชาชนด้วยประการต่าง ๆ นานา ให้เลือกพรรคของตน ฉะนั้นอำนาจจึงตกเป็นของคนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนบริจจาคเงินให้แก่พรรคมากที่สุด ก็มักจะมีอำนาจมากที่สุดด้วย การลงมติใด ๆ ในสภาก็เป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลเหล่านี้ ด้วยเหตุนี้ราษฎรจึงไม่ได้รับผลประโยชน์อะไร

ประการที่ห้า การมีรัฐสภาไม่สามารถแก้ไขปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงให้หมดไปเพราะ

" การมีปาร์ลีย์เมนต์ ก็ดี ถาถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนลักษณะการปกครอง เป็นริพับลิกไปทีเดียวกดี ไม่ตัดการฉ้อโกงถาการไม่สม่าเสมอให้หมดไปได้เลย ถ้าผู้ถืออำนาจยังมีทางที่เลือกให้บำเหน็จรางวัลแก่ใคร ๆ ได้ตามใจอยู่ตราบใด คนสอพลอและหัวประจบก็คงยังต้องมียู่ตราบนั่น จะผิดกันก็แต่ชื่อที่เรียกผู้มีอำนาจเท่านั้น " 96

96 จดหมายเหตุร้ายวัน ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , อ้างถึงใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช , การเมือง - การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย (พ.ศ. 2411 - 2475) , หน้า 61.

สำหรับแนวพระราชดำริเกี่ยวกับสังคมนิยมนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงเห็นว่า ผู้นิยมความคิดเกี่ยวกับศาสนาพระศรีอารีย์ในเมืองไทย คือ พวกที่นิยมในความคิด " โซเชี่ยลลิสต์ " นั้นเอง และได้เปรียบเทียบความคล้ายคลึงระหว่าง ผลดีอันพึงมีมาในศาสนาพระศรีอารีย์กันโดยทางการปกครองตามลัทธิของ " โซเชี่ยลลิสต์ " 97

ในจดหมายเหตุรายวันเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว ได้ทรงเปรียบเทียบศาสนาพระศรีอารีย์ กับลัทธิสังคมนิยมไว้ด้วยดังนี้ 98

พระศรีอารีย์กับโซเชี่ยลลิสต์
เปรียบเทียบผลดีกันจะพึงมีมาในศาสนาพระศรีอารีย์
กับโดยทางปกครองตามลัทธิของ " โซเชี่ยลลิสต์ "

พระศรีอารีย์	โซเชี่ยลลิสต์
1. บ้านเมืองจะราบคาบ เพราะคนจะพากันใจบุญ ไม่รบราฆ่าฟันกันอีกต่อไป 2. จะไม่มีใครต้องได้รับความโทมนัสในทางได้เปรียบเสียเปรียบเพราะคนทั้งหลายจะได้รับความเสมอหน้ากันหมด จนกระทั่งพอออกจากบ้านแล้วจำกันไม่ได้	1. เหมือนกัน เพราะจะเป็นสัมพันธมิตร ต่อกันและกันหมด โดยเหตุที่จะไม่มีเจ้าแผ่นดินยากคนมักใหญ่หาอำนาจในทางสงคราม 2. เหมือนกัน คนเสมอกันหมด ไม่มีใครมียศอำนาจสูงกว่าใคร

97 แถมสุข นุ่มนนท์ , " แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " : 23.

98 ชัยอนันต์ สมุทวณิช , การเมือง - การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย (พ.ศ. 2411 - 2475) , หน้า 68 - 69.

3. ไม่มีเสรีและไม่มีคนจน ใครมีอะไรก็มีเท่ากัน 4. มีดินกัลปพฤกษ์ขึ้น 4 มุมเมือง ใครจะต้องการสิ่งไรก็ไปปลิดเอาที่ต้น 5. พระสงฆ์จะไม่ผิดกับคนอื่น นอกจากมีแต่ผ้าเหลืองห้อยหู ก็คือแปลว่าเลิกพระพุทธรศาสนา	3. เหมือนกัน และเพื่อจะให้เป็นไปเช่นนี้ควรบังคับให้ผู้มีทรัพย์เอาทรัพย์ออกเฉลี่ยให้ผู้ไร้ทรัพย์ 4. รวบรวมบรรดาทรัพย์สมบัติ ในแผ่นดินไว้ในปกครองของรัฐบาล เช่น บ่อถ่าน บ่อแร่เป็นต้นเพื่อจะได้รวบรวมประโยชน์อันเกิดมาแต่บ่อนั้น ๆ ไว้อุดหนุนผู้ที่ต้องการความอุดหนุน 5. ศาสนาทั้งปวงเลิกล้มหมด เพราะเป็นการขัดแก่ความเจริญของคนเป็นการบังคับจิตใจให้คิดในทางแคบและเป็นบรรทัดให้เดินไปได้เฉพาะทางเดียว เป็นเครื่องมือบีบสมองคนไม่ให้ใช้ความคิดของตนเองโดยเต็มที่ ๆ มีอยู่

และในท้ายสุดได้ทรงกล่าวถึงลักษณะของแนวความคิดสังคมนิยมอย่างละเอียดไว้ในจดหมายเหตุรายวันว่า สังคมนิยมแท้นั้นมักจะหาไม่ค่อยได้มีแต่สังคมนิยมเก๊ ซึ่งได้แก่คน 4 จำพวก คือ

1. ผู้ไร้ทรัพย์และฤชาผู้มีทรัพย์ เมื่อตนไม่มีก็ไม่อยากให้ผู้อื่นมี
2. ผู้ที่มีความประสงค์จะหาชื่อ หาอำนาจ ในทางที่ตั้งตนเป็นผู้สงสารคนจน และเป็นปากของคนจน และคนทำงาน
3. ผู้ที่เป็นคนคิดฟุ้งสร้าน และมีโวหารดี อยากจะแสดงโวหาร และประสงค์จะแสดงอำนาจโดยทางเป่าถาเขี่ย ให้คนไม่พอใจและก่อเหตุยุ่งเหยิงต่าง ๆ
4. ผู้ที่มีความคิดหย่อนและสติหย่อน ได้ฟังเขาพูดกันก็หลงลมปากเขาไป คนจำพวกที่ 4 นี้มักเป็นคนที่ทำมาหาเลี้ยงชีพในทางที่ได้สินจ้างข้อมเขา อาทิเอาสินจ้างของตนไปเปรียบกับสินจ้างของผู้ที่ทำงานอย่างอื่น เห็นว่าตนเสียเปรียบ เพราะได้ฟังคำคนข้างพูดอธิบายก็เชื่อโดยมิได้ใช้พิจารณาญาณของตนเอง ไม่ได้ตริตrongดูให้ตลอดว่า งานที่ผู้อื่นทำ

นั้นจะหนักถากไปคนละทางกับงานของตน คนจำพวกนี้ไม่น่าซัง น่าสงสารมากกว่า 99

ด้วยเหตุนี้จึงทรงมีพระราชวิจารณ์ว่าการปกครองบ้านเมืองตามลัทธิ" โสเซียลิสต์ " แท้จริงนั้น เมืองไทยยังทำไม่ได้ และการที่รับเอาสังคมนิยมแก่เข้ามาจะทำให้ไทยแตกกัน จะทำให้คนที่ต่างชั้นแต่เป็นชาติเดียวกันมีความอิจฉาเกลียดชังกันและกัน และทำให้มุ่งล้างผลาญซึ่งกันและกัน ฉะนั้นจึงทรงเรียกร้องให้คนไทยช่วยกันขจัดภัยของชาติชนิดนี้ให้หมดไป 100

อย่างไรก็ดีแม้ว่าจะไม่ทรงเห็นด้วยกับแนวความคิดแบบสังคมนิยม แต่ก็ทรงมีพระราชดำริว่าวิถีทางที่จะเผชิญหน้ากับการเผยแพร่แนวความคิดนี้ มิใช่จะกระทำด้วยการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น หากจะต้องแสดงเหตุผลโต้ตอบให้เห็นว่าแนวความคิดสังคมนิยมไม่อาจจะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ด้วยแนวพระราชดำริเช่นนี้ จึงทรงเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยเสรี และพระองค์เองก็ทรงพระราชนิพนธ์บทความตอบโต้ผู้ที่วิจารณ์พระบรมราโชบาย และการปฏิบัติราชการอยู่เสมอ 101

99 จดหมายเหตุรายวัน ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , อ้างถึงใน แลมสุข นุ่มนนท์ , " แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " : 24.

100 เรื่องเดียวกัน.

101 สุวดี เจริญพงศ์ , " ปฏิกริยาของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อการเคลื่อนไหวตามแนวความคิดประชาธิปไตย และสังคมนิยมก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 , " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2519) หน้า 44.

สำหรับแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นไปในทางที่ไม่ทรงเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยจะเหมาะสมกับเมืองไทย แต่ก็ทรงตระหนักว่ากระแสความคิดประชาธิปไตยได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกที จนอาจจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิม ในขณะที่เดียวกันจากการเสด็จประพาสหัวเมืองทำให้พระองค์มั่นใจพระทัยว่า ประชาชนโดยทั่วไปมิได้ต้องการการเปลี่ยนแปลง คงมีแต่บุคคลบางกลุ่มในกรุงเทพ ฯ เท่านั้น และเป็นพวกที่ต้องการประโยชน์ส่วนตนมากกว่าที่จะเห็นแก่ประเทศชาติ 102 วิเทโศบายที่ทรงใช้ในการต่อต้านบุคคลเหล่านี้ก็คือ ทรงแสดงพระราชดำรินิพนธ์ของบทพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้ประชาชนเห็นว่าแนวความคิดลัทธิการปกครองสมัยใหม่ที่แพร่หลายในขณะนั้น ยังไม่สามารถจะใช้ได้ผลในไทย และเป็นการสร้างเจตนาคติของผู้อ่านต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ไปเป็นระบอบอื่นด้วยว่าเป็นระบบการปกครองที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยอย่างไรบ้าง และวรรณกรรมดังกล่าวนี้ล้วนเป็นไปในลักษณะที่ต่อต้านระบอบประชาธิปไตยและสังคมนิยมทั้งสิ้น

วรรณกรรมของ " อัสวาทุ " ที่มีเนื้อหาแสดงถึงแนวความคิดและอุดมการณ์ในการสร้างเจตนาคติเกี่ยวกับลัทธิการปกครองอย่างชัดเจน ได้แก่เรื่อง อุตตระกู อัสวาทิต ความกระจัดกระจายแห่งเมืองจีน ลัทธิเอาอย่าง พวกยิวแห่งบูรพทิศ เมืองไทยจึงตื่นเถิดความเป็นชาติโดยแท้จริง และโคลนตลกชื่อ (บางบท)

อุตตระกู (UTTARAKURU) An Asiatic Wonderland by Asvabahu ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามออฟเซอรัเวอร์ ลงพิมพ์เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2455 เป็นบทพระราชนิพนธ์ภาษาอังกฤษ พระราชนิพนธ์เรื่องนี้พระราชทานพระยาสิงหพสาคร (แฟรงค คุณดิลก) และพระยาสิงหพสาครได้นำไปพิมพ์ในวารสารสยามออฟเซอรัเวอร์ ภาษาอังกฤษ และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัติ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ได้ทรงแปลเป็นภาษาไทยเพื่อเป็นวชิราวุธานุสรณ์ในวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508

" อัสวพาหุ " ได้กล่าวถึงการจักระบบสังคมแบบสังคมนิยมของต่างชาติว่าเป็นความคิดที่มีมานานแล้วเมื่อหลายร้อยปีก่อน ดังปรากฏในเรื่องไตรภูมิพระร่วง ซึ่งเป็นเรื่องที่แต่งในสมัยสุโขทัย ในไตรภูมิพระร่วงกล่าวถึงอัครกฤทวิป ซึ่งเป็นทวีปที่บุคคลมีสิทธิเท่าเทียมกัน สังคมสงบสุข ไม่มีการแก่งแย่งชิงดีกัน เพราะใครต้องการอะไรก็สามารถคิดและได้ตามต้องการเสมอ โดยการขึ้นไปที่ดินกลับพฤษ์ความเป็นอยู่ของคนในเมืองอัครกฤท เช่นนี้ตรงกับกรปกครองระบอบสังคมนิยมที่คนทั่วไปเห็นว่าเป็นของใหม่สุด ซึ่งความจริงแล้วความคิดเช่นนี้มีในหนังสือโบราณเรื่องไตรภูมิพระร่วงมาก่อนแล้ว และเป็นความคิดในสมัยก่อน ฉะนั้น ที่ตีกันในตัวกันในเรื่องการปกครองแบบใหม่ ก็หาได้ใหม่ตามที่เข้าใจกัน 103

" อัสวพาหุ " ซึ่ให้เห็นว่าการจักระบบสังคมนิยมนี้ไม่เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองของประเทศไทย และเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในสังคมมนุษย์ ดังนั้นจึงเตือนสติประชาชนให้ไตร่ตรองคิดดูให้รอบคอบก่อนที่จะยอมรับตามแนวความคิดนี้ " อัสวพาหุ " ได้ล้อเลียนและพยายามที่จะดูถูกผู้นำของจีน โดยชี้ให้เห็นว่า ระบบสังคมนิยมมิใช่ความคิดใหม่ แต่เป็นแนวความคิดที่มีมาก่อนหน้านี้แล้วเป็นพัน ๆ ปี ดังจะเห็นได้จากที่ทรงตั้งคำถามติส้านวนว่า " ตราบเท่าที่มนุษย์ยังมีอยู่ จะมีสาวกผู้ตั้งทฤษฎีใหม่ ๆ ขึ้นมา เราจะเข้าไปถึงรัฐในอุดมคตินี้ได้หรือทฤษฎีเหล่านั้นจะปฏิบัตินอกดินแดนแห่งความฝันหรือความคิดบ้า ๆ นี้ได้จริงหรือ ? " 104

103 ลินดา วิชาดากุล , " วิเคราะห์บทพระราชนิพนธ์บางเรื่องในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงใช้พระนามแฝง " อัสวพาหุ " , " วชิราวุธานุสรณ์ สสาร 6 (มกราคม 2529) : 53.

104 อุดตกรุ , (พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย , 2508) [พิมพ์ในการบำเพ็ญพระกุศลวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครบ 40 ปี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2508] , อ้างถึงใน ยุพา ชุมจันทร์ , " พระบรมราโชบายในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " หน้า 28.

อัสวภานิต จากบางบทใน อัสวภานิต " อัสวพาหุ " ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องลัทธิการปกครองว่า การที่จะใช้วิธีการปกครองชนิดใดๆ โดยเฉพาะวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนในประเทศควรจะต้องมีความรู้พอที่จะทำการปกครองตนเองให้ได้เสียก่อน เพราะถ้าให้อำนาจสิทธิที่จะทำการตัดสินใจเองก็จะนำไปใช้ในทางผิดเป็นผลร้ายต่อชาติ

" การที่จะใช้วิธีการปกครองชนิดใด ๆ ที่ถือเอาเสียงของประชาชนเป็นใหญ่ให้เป็นผลสำเร็จนั้น มหาชนต้องมีความรู้เห็นเป็นขั้นซึ่งนับว่าพอใช้ได้เสียก่อน " 105

" อัสวพาหุ " เห็นว่าในการที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองของประเทศจะต้องอาศัยระยะเวลาอันนานเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับรูปแบบการปกครองแบบใหม่

" การเปลี่ยนแปลงแก้ลักษณะปกครองไมใช่ของที่จะทำไปได้ในชั่วพริบตา ไม่ใช่ของที่จะทำไปให้สำเร็จแต่โดยอาศัยปากพูดให้ดัง ๆ อย่างเดียว ต้องอาศัยความสามารถของผู้อื่นทำการเป็นไปได้จริง ๆ เหมือนปากพูด " 106

105 **อัสวภานิต** , (พระนคร : บริษัทอักษรโสภณ , 2494) [พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพนางทรัพย์สำราจ (พิณ โชติบุกกะ)] อ้างถึงใน ไสว วัฒนเศรษฐ์ , เกียรติคุณพระมงกุฎเกล้า ๆ กษัตริย์นักปราชญ์ของชาติไทย , หน้า 518.

106 เรื่องเดียวกัน , หน้า 534.

" อัสวพาหุ " ไม่เชื่อมั่นในระบบการเลือกตั้ง การเป็นตัวแทนและระบบพรรคการเมือง เพราะในการเลือกตั้ง พรรคการเมืองก็จะหาวิธีล่อใจประชาชนด้วยการเลี้ยงดู ติดสินบน

" ความประพฤดิรับสินบน ย่อมเป็นรากเหง้าแห่งการปกครองไม่ดี " 107

และมีแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองว่า

" การปกครองไม่ดีนั้น ถึงอย่างไร ๆ ก็คงเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ว่าผู้ที่รับผิดชอบนั้นจะเป็นคนเฉลียวฉลาดหรือคนบัดซบ " 108

" การปกครองไม่ดีนั้น อย่างไร ๆ ก็คงเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ว่าประเทศนั้นปกครองโดยลักษณะคอนสติตูชัน หรือโดยอำนาจสิทธิขาด " 109

" อัสวพาหุ " ได้วิจารณ์ถึงลัทธิการปกครองแบบประชาธิปไตยว่าไม่เหมาะสมกับเมืองไทยเปรียบเสมือนลาที่เอาหนังราชสีห์มาคลุมตัว

107 เรื่องเดียวกัน , หน้า 520.

108 เรื่องเดียวกัน , หน้า 525.

109 เรื่องเดียวกัน .

" ความหรรษาของชาติ ในการที่จะเอาลักษณะคอนสติตูชันมา
คลุมไว้ดุจเสื้อ ก็คล้ายกับความหรรษาของลาที่เอาหนังราชสีห์มา
คลุมตัวฉนั้น

ถ้าลาตัวนั้นไม่ตั้งต้นร้องขึ้นก็คงจับไม่ได้ แต่ลาตัวใดบ้างที่
อกร้องได้ " 110

ความกระจัดกระจายแห่งเมืองจีน เป็นเรื่องที่ทรงแปลจากเรื่องของคีอกเตอร์
เอมิล โยเซฟ คิลลอน ในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษชื่อ ไนทีน เซนจูรี แอน อาฟเตอร์
พระนามแฝง " อัสวพาหุ " พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ไทยในปี พ.ศ. 2456

" อัสวพาหุ " ได้กล่าวถึงการปกครองในประเทศจีน แต่เดิมจีนปกครองแบบราชา
ธิปไตย ถึงแม้จะหละหลวมอยู่บ้างแต่บ้านเมืองก็ยังอยู่ในความสงบ เมื่อ ดร. ชุนยัคเซ็นและ
ยวนซีไชกับพรรคพวกปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐ จีนก็เกิดความระส่ำ
ระสาย ประชาชนหาความสุขมิได้ " อัสวพาหุ " ได้พยายามชี้ให้เห็นว่า การปกครอง
ระบอบนี้นำแต่ผลร้ายมาสู่ประเทศจีน เป็นเหตุให้นานาชาติเข้าแทรกแซงในกิจการของชาติ
ได้ง่าย

ลัทธิเอาอย่าง ลงพิมพ์เป็นครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ไทยเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.
2457 นอกจากจะเป็นเรื่องที่ต่อต้านชาวต่างประเทศโดยชักจูงให้ชาวไทยเลิกตามอย่างตะวัน
ตกในทางวัฒนธรรมแล้ว " อัสวพาหุ " ยังได้แสดงให้เห็นว่าไทยไม่ควรตามอย่างฝรั่งในเรื่อง
ของรูปแบบการปกครองอีกด้วย

" ถ้าชาติของเราจะดำรงกิจการทำสิ่งใดลงไปไม่ได้้นอกจากต้อง
เอาไสรยความคิดเดินตามรอยตีนของชาติอื่น ความเปนไทยฤา

ความเป็นอิสรภาพส่วนตัวบุคคลจะมีประโยชน์อันใด ? ข้อแก้ตัวของพวกชอบเอาอย่างที่มีกกล่าวนั้นมืออยู่ว่า ฝรั่งเศสเป็นอาจารย์ของเราในทางความเจริญและความรุ่งเรืองต่าง ๆ " 111

พวกขิวแห่งบูรพทิศ ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2457 และทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษลงพิมพ์ในสยามออฟเซอรวอร์ " อัสวพาหุ " ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องของลัทธิการปกครองแบบสังคมนิยมซึ่งคล้ายกับยุคพระศรีอาริย์ในขณะนั้นว่าเป็นที่สนใจของประชาชน

" ในเวลาที่โลกยังสงบอยู่ และเมื่อมีคนพอใจที่จะฟังโวหารของพวกนักพูดซึ่งมีความคิดอย่างศาสนาพระศรีอาริย์ มากกว่าที่จะฟังถ้อยคำแห่งผู้ที่มีความคิดเป็นหลักฐานอยู่นั้น ข้าพเจ้าก็ยังไม่กล้าพอที่จะพูดออกมาได้โดยตรง เหมือนอย่างที่ข้าพเจ้าจะได้พูดต่อไปในที่นี้ " 112

เมืองไทยงตั้งถิ่นเกิด ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยเมื่อ พ.ศ. 2458 นอกจากจะเป็นวรรณกรรมที่ปลุกใจให้รักชาติแล้ว " อัสวพาหุ " ยังได้แสดงให้เห็นถึงที่มาของลัทธิประชาธิปไตย

111 ลัทธิเอาอย่าง ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2458) หน้า 16 - 17.

112 พวกขิวแห่งบูรพทิศและเมืองไทยงตั้งถิ่นเกิด , หน้า 27 , (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเรือตรี นายแพทย์ ม.ร.ว. ไกรธวัช ศรีธวัช ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริย์ราม วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2528) หน้า 27 .

" ความรุ่งเรืองย่อมเป็นผลอันบังเกิดขึ้นจากความสงบเรียบร้อย ความรู้สึกพื้นอันตรายแห่งยุทธภัยและพื้นจากความกลัวจะถูกขยำยี ย่อมให้เวลาแก่ชาติที่จะบำรุงตนเพิ่มพูนความดีงามความสมบูรณ์ แห่งประเทศ ผลแห่งการบำรุงนี้แหละเราเรียกว่า ความรุ่งเรือง ความสงบนี้ทำให้คนแสวงหาความสำราญและความสนุกสนาน ส่วนตัว จึงทำให้เราเห็นแก่ตัวมากขึ้นทุกที จนถึงเข้าใจเสียว่า ความรุ่งเรืองนั้นเป็นของที่มีขึ้นเพื่อความสำราญส่วนตัว

เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่เราจะต้องพิจารณาใคร่ครวญเหตุผล แห่งการนี้ เพราะโดยความพิจารณาเราจะได้ไม่หลงเชื่อในลัทธิ อันน่ากลัวอันตราย ซึ่งสอนให้คนสำคัญว่าความรุ่งเรืองจะมาถึงก็ เฉพาะโดยเที่ยวตะโกนร้องและเที่ยวก่อการวุ่นวายไม่สงบต่างๆ ซึ่ง เป็นลัทธิจะนำความพินาศมาสู่ชาติที่ล้อมใสในลัทธินั้น " 113

" อัสวพาหุ " ได้อธิบายให้เห็นว่าการได้มาซึ่งความรุ่งเรืองในระบอบการปกครอง ของยุโรปและอเมริกานั้น เป็นผลแห่งต่อสู้มานานหลายร้อยปี

" . . . ความรุ่งเรืองที่เขาได้เห็นในยุโรปและอเมริกานั้น เป็นผลแห่งการที่ได้เป็นมาหลายร้อยปี และเป็นขึ้นมาได้ อย่างช้าๆ โดยลำดับ ซึ่งได้รับความบำรุงด้วยเลือดเนื้อและ น้ำตาของคนนับไม่ถ้วน ส่งเสริมด้วยกำลังแห่งคนที่สืบทอดๆ กันลงมาอันเหลือที่จะคณนาได้ คนเหล่านี้ได้อาบเหงื่อต่าง น้ำต่อสู้ซึ่งชัยในสงครามมาหลายครั้ง เพื่อได้รับผลซึ่งเรา เห็นอยู่ในเวลานี้ . . . " 114

113 เรื่องเดียวกัน , หน้า 53

114 เรื่องเดียวกัน , หน้า 54.

ความเป็นชาติโดยแท้จริง ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2458

" อัสวาทุ " ได้แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่อ้างตัวว่าเป็นพวกหัวสมัยใหม่นั้น ยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องลัทธิการปกครองแบบประชาธิปไตยที่กำลังแพร่หลายในขณะนั้น

" ความเห็นของบุคคลจำพวกที่มักอ้างตนว่าเป็นคนสมัยใหม่ ใช้สมองได้ตามแบบฝรั่งแล้ว มักพอใจแสดงว่า ลักษณะแห่งชาติอันรุ่งเรืองแท้คือ " ต้องมีอิสรภาพแก่บุคคลทุกคนโดยบริบูรณ์ " วาทะอันนี้เป็นคำแสดงลัทธิอัน 1 ซึ่งถ้าเป็นอยู่แต่เพียงลัทธิแล้วก็คืออยู่ แต่ครั้งเมื่อนำลัทธินั้นมาใช้ในกิจการสำหรับทุก ๆ วันแล้วก็ย่อมบังเกิดความยุ่งเหยิงได้เป็นอันมาก เนื่องจากความเข้าใจของบุคคลที่มีอยู่ต่าง ๆ กัน และถ้าแม้เริ่มด้วยความเข้าใจผิดเสียแต่ในขั้นต้น ก็เริ่มด้วยแปลศัพท์ " อิสรภาพแห่งบุคคล " ว่าประพตติอะไร ๆ ได้ตามใจทั้งสิ้นนี้แล้ว ผู้ที่เข้าใจผิดเช่นนั้นยิ่งตรงไปก็ยิ่งจะมีแต่ความเห็นผิดกว้างขวางออกไปทุกที จนในที่สุดอาจที่จะหวน ไปดิเอาครูผู้แสดงลัทธิในขั้นต้นนั้นเองว่าเข้าใจผิด หรืออธิบายลัทธิผิดก็ได้ . " 115

โคลนติดล้อ ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2458 บางบทได้กล่าวถึงลัทธิการปกครอง

" . . . ลัทธิความเสมอภาคซึ่งเป็นลัทธิที่คนพอใจพูดถึงเนื่อง ๆ เข้าใจน้อยที่สุด และพาให้ผู้อื่นเข้าใจผิดไปด้วยนั้น เป็นบ่อเกิดแห่งความคิดอันน่าขันในเรื่องการถือเกียรติยศไม่มีมูล

ในเมื่อไม่สู้จะช้านานนัก ได้มีหนังสือพิมพ์บางฉบับในเมือง เราได้แสดงโอวาทซึ่งข้าพเจ้าใคร่จะเรียกว่า " ลัทธิคารโว " ซึ่งข้าพเจ้าจะขอยกขึ้นกล่าวแต่ข้อสำคัญโดยย่อดังต่อไปนี้

(1) คนยอมเสมอกันหมดโดยกำเนิด ความไม่เสมอกันย่อมบังเกิดขึ้นต่อภายหลัง เพราะความสามารถแห่งคนต่างกัน เพราะฉะนั้น

(2) การที่จะแสดงความเคารพต่อผู้ใดด้วย วาจาก็ดี ด้วยกิริยาคือคำนับหรือก้มศรีษะก็ดี เป็นเรื่อง แสดงความต่ำต้อย ไม่สมควรแก่เกียรติยศของผู้ที่มีสติ ปัญญาตามลัทธินี้ฟังดูก็เรียบร้อยคืออย่างลัทธิทั้งปวง แต่ครั้ง เมื่อนำมาใช้เข้าจริงจึงก็เห็นได้ว่า เป็นลัทธิที่ผิดเกือบตลอด ดันจนปลาย ความผิดในเรื่องนี้ ย่อมอยู่แก่ผู้สอน ซึ่งมี ความคิดแคบเกินไปที่จะใช้ลัทธินี้โดยกว้างขวางได้ ลัทธินี้ ซึ่งมีได้เกิดขึ้นในพื้นที่เมืองเราก็คงที่ผู้ซึ่งตั้งตนเป็นอาจารย์ นั้นจะเข้าใจได้ เพราะเขาเป็นคนหนังสือพิมพ์ คนไทยบ้าง ครึ่งไทยบ้าง นอกจากพวกหนังสือพิมพ์นี้แล้วยังมีข้าราชการ อยู่จำพวกหนึ่ง ซึ่งมีความนิยมไปในทางผิด อันเป็น ลักษณะอันหนึ่งแห่งการศึกษาในปัจจุบันสมัย ไปเชื่อถือ เลื่อมใสในลัทธินี้เข้าด้วย จึงเป็นเหตุให้ลัทธินี้มีรากฝังอยู่ ได้แน่นหนา เกินกว่าคุณความดีแห่งลัทธิที่ตนเองจะเป็นไปได้ 116

116 โคลนติดล้อ , ใน " ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ , " (พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์ , 2494) หน้า

เจ้าลัทธิต เป็นเรื่องที่ " อัสวพาหุ " ได้กล่าวถึงบรรดาบุคคลที่มีความเลื่อมใสใน
ลัทธิตการปกครองสมัยใหม่ในยุคนั้นว่าเป็นพวก " เจ้าลัทธิต "

" . . . ท่านผู้อ่านบางทีจะนึกถามว่า นี่ข้าพเจ้ามิปรารถนา
จะกล่าวโดยนัยว่า เมืองไทยก็มีเจ้าลัทธิตอยู่เหมือนกันเช่นนั้น
ฤ ? นั้นแหละ , ข้าพเจ้าก็ไม่สู้จะแน่ใจนัก และเหมือนยักษ์
ในเรื่องเทพปกรณัมฝรั่ง ข้าพเจ้าออกอยากจะเปล่ง
อุทานออกมาว่า " ฟุดฟิดฟอดแฟด " ฎได้กลืนเลือดของ
เจ้าลัทธิต ! 117

117 เจ้าลัทธิต ในความเห็น 9 เรื่องของอัสวพาหุ (ถัดจากหนังสือพิมพ์ไทยปี
พ.ศ. 2458 - 2458) หน้า 84.

3. แนวความคิดและอุดมการณ์เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต

การพัฒนาสังคมเป็นพระบรมราโชบายที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการบริหารราชการแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะความเจริญของสังคมเป็นรากฐานสำคัญที่เอื้ออำนวยให้พระบรมราโชบายการสร้างชาติ ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันประเทศ การปลูกใจให้เกิดความคิดชาตินิยม หรือการนำประเทศเข้าสู่สังคมนานาชาติ บรรลุผลสำเร็จสมดังพระราชประสงค์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพยายามสร้างค่านิยมในชีวิตการทำงาน และการปฏิบัติตนของชาวไทยให้สอดคล้องกับสภาพทางการเมืองในสมัยนั้นแบบแผนความรู้สึทางด้านจริยธรรมต่าง ๆ แนวความคิดและอุดมการณ์ชาตินิยมที่แทรกลงในวรรณกรรมของ " อิศวาทุ " เป็นสิ่งที่พยายามให้ชาวไทยมีคุณสมบัติที่ดีซึ่งอำนวยให้สภาพทางการเมืองไทยเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีความมั่นคง ดังที่ทรงมีพระราชปรารภว่า

" . . . ส่วนตัวข้าพเจ้าเองได้รู้สึกอยู่แล้วว่ากรณีเบื้องต้นของข้าพเจ้าก็คือ การทนุบำรุงประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุขให้ก้าวหน้าทันสมัยของโลก และเพื่อเหตุนี้จึงพยายามประดิษฐานภูมิธรรมของชาติ กล่าวคือตั้งหลักอันดีในทางสมาคมและครอบครัว เป็นต้น . . . " 118

ดังนั้น ตลอดรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงดำเนินการอย่างจริงจังที่จะพัฒนาสังคมไทย โดยทรงพยายามปรับปรุงระเบียบประเพณีของสังคมให้ได้มาตรฐานสากล ให้เป็นที่นับถือของนานาชาติว่าไทยเป็นอารยประเทศประเทศหนึ่ง ในขณะเดียวกัน ก็มุ่งทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไว้ด้วย และสิ่งสำคัญที่จะเอื้ออำนวยให้พระบรมราโชบายดังกล่าวเป็นไปตามแบบแผนที่พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ก็คือ ประชาชนในชาติ

118 ส. วัฒนเศรษฐ์, (รวบรวม) วาทพระมงกุฎฯ (พระนคร : ธรรมเสวี 2506) หน้า 328 .

คนเป็นทรัพยากรที่มีค่าประดุจรากแก้วของสังคมชาติ การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในชาติ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็คงจะทรงมีแนวพระราชดำริดังนี้เช่นกัน พระองค์จึงทรงมุ่งพัฒนาคนในกลุ่มสังคมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเน้นด้านสมองหรือสติปัญญา จิตใจ ความประพฤติเป็นพื้นฐานตามแนวพระราชดำริว่า " ชาติใดจะมีอำนาจหรือเกียรติได้นั้นมิใช่จะมีคนมากหรือคนน้อย ข้อสำคัญอยู่ที่ความประพฤติ ความปฏิบัติ นิสัยใจคอที่มีอยู่ในสันดานของคนที่จะจงรักภักดีต่อชาตินั้น . . . " 119

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้คนไทยมีทัศนคติหรือค่านิยมในวิถีการดำเนินชีวิตส่วนตัว และความรู้สึกรักชาติที่มีต่อเพื่อนร่วมชาติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ

ประการแรก ต้องสร้างและปลูกฝังความสำนึกขึ้นในจิตใจให้มุ่งศรัทธาที่จะประกอบความดีทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ คือ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นความสำคัญและความจำเป็นของสถาบันทั้งสามว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หรือรวมจิตใจของคนทั้งชาติ มีจิตใจเข้มแข็ง ซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ และต้องสำนึกอยู่เสมอว่า ตนมีหน้าที่จะต้องสั่งสอนอบรมอนุชนรุ่นหลังซึ่งจะเป็นกำลังของชาติต่อไปภายหน้า จะเห็นได้ว่าการสร้างและปลูกฝังความสำนึกดังกล่าวนี้ เป็นไปตามแนวความคิดและอุดมการณ์ชาตินิยมของพระองค์

ประการที่สอง เมื่อสร้างความรู้สึกรักชาติดังกล่าวเกิดขึ้นในจิตใจได้แล้ว ต่อไปก็ถึงขั้นการประพฤติปฏิบัติ เพื่อความดี ความเจริญแก่ตนเอง และเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนอันจะเป็นผลสะท้อนถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความเจริญรุ่งเรืองของสังคม

119 มัทนา เกษกมล , " การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เรื่องการเมืองและการปกครองในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453 - 2468) , " หน้า

จากกลุ่มย่อย ๆ ไปถึงสังคมใหญ่คือ ประเทศชาติ หลักการกว้าง ๆ ที่ทรงแนะนำให้คนไทยทุกคนยึดถือปฏิบัติก็คือ " ผู้ใดมีหน้าที่อย่างไรก็ควรตั้งใจกระทำหน้าที่อันนั้นไปให้ดีที่สุดที่สามารถจะกระทำได้ " 120 เช่นปฏิบัติอาชีพการงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เกียจคร้าน ไม่เป็นนักการพนัน ไม่สุรุษสุร่าย ให้ประพุดิตนเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ตัวอย่างเช่นในขณะนั้นมีประชาชนมีความมกมายในการเล่นการพนันหวย ก.ข. ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงมีพระราชดำริว่า นอกจากจะทำให้เสียทรัพย์แล้วยังเป็นเหตุให้ประพุดิตชั่วในทางอื่น ๆ เช่น น้อโกง , ขโมย , หลอกหลวง , ปอกลอก 121

" จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งว่า ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พระพุทธศักราช 2459 เป็นต้นไป ให้เลิกอากรหวยจีน ก.ข. ในมณฑลกรุงเทพ ฯ และ ให้แก่พระราชบัญญัติการพนัน ร.ศ. 111 โดยยกการพนันภาคที่ 2 ไปรวมไว้ในภาคที่ 1 เป็นประเภทการพนันต้องห้าม ผู้หนึ่งผู้ใดเล่นการพนันออกหวยหรือเล่นการพนันโดยใช้ทำนองเดียวกันกับการออกหวยต่อไป พิจารณาเป็นสัตย์ ให้ลงโทษผู้นั้น . . . " 122

120 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , ปลุกใจเสือป่า (ม.ม.ท.) , 2454 , หน้า 36 . อ้างถึงใน มัทนา เกษกมล , " การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เรื่องการเมืองและการปกครองในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453 - 2468) , " หน้า 163 .

121 ระว่างสี่พัน ! ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวาทู (ถัดจากหนังสือพิมพ์ไทยปี 2458) หน้า 94 .

122 เสรี ไชยสุต , " พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เลิกหวย , " ยุทธโภษ 74 (พฤศจิกายน 2509) : หน้าพิเศษ .

นอกจากนี้การที่จะเป็นคนที่มีความประพฤติดี ต้องมีความสมบูรณ์ทั้งทางสมอง จิตใจ และร่างกาย ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ จึงได้ทรงมุ่งถึงการพัฒนาสุขภาพพลานามัย ของประชาชนควบคู่ไปกับการให้การศึกษา การอบรมจิตใจ และความประพฤติ

กีฬาที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยให้การสนับสนุนอย่างมาก และได้เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในรัชสมัยของพระองค์คือ ฟุตบอล พระองค์ทรงชี้แจง ถึงประโยชน์ของการเล่นฟุตบอลว่า เป็นการเล่นที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้เล่นและผู้ดู และเป็นประโยชน์ด้านพลานามัยให้ผลดีกว่าอย่างอื่นในด้านเพาะความรู้สึกร่วมกันและชักนำให้บุคคลต่างหมู่เหล่าได้มีโอกาสพบปะทำความสนิทสนมและสามัคคีซึ่งกันและกัน แทนที่จะหมกมุ่นในการพนันหรือหาเรื่องก่อการทะเลาะวิวาทกัน 123

วรรณกรรมของ " อศวพาหุ " ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างและปลูกฝังค่านิยมในวิถีการดำเนินชีวิตอย่างเด่นชัด ได้แก่เรื่อง ระวังผีพนัน ! กิจการของเบงก๋้อย ขอบชวนท่านเป็นแมลงหวี่ " ความเพิกเฉยต่อความทุกข์เวทนา " อศวภามิต (บางบท) โคลนติดล้อ (บางบท) การเลือกคนเข้ารับราชการ มะพร้าวต้นคก รถสี่ล้อมันคงกว่ารถสองล้อมิใช่หรือ ! และ คำใช้แทนคำ " เอคิเตอร์ "

123 หจข. , ร 6 บ. 8/1 นิสิตออกซ์ฟอร์ด เรื่อง " ความนิยมฟุตบอลในเมืองไทย " ในวิทยานิพนธ์ของมัทนา เกษกมล เรื่อง " การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เรื่องการเมืองและการปกครองในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453 - 2468) อ้างอิงว่า นิสิตออกซ์ฟอร์ด คือพระนามแฝง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ แต่ใน มานวนสาร 8 (กุมภาพันธ์ 2528) : 10 , กล่าวว่า ในสารานุกรมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ปรากฏว่าทรงใช้นามนี้เป็นนามปากกา

ระว่างผีพนัน

" อัสวพาหุ " ได้เตือนใจคนไทยอย่าให้ผีพนันเข้าสิงเพราะการพนันทำให้เกิดความเสียหาย เสียทรัพย์ และนำไปสู่ความประพาศชั่ว เนื่องจากมีจดหมายลงความเห็นทักท้วงและเตือนผู้ที่ริอ่านเล่นการพนันจากการเล่นฟุตบอลถ้วยทองหลวง และ " อัสวพาหุ " ก็เห็นด้วยกับความคิดดังกล่าว

" ... ข้าพเจ้าได้เคยนึกเสียใจมานานแล้ว ที่รู้สึกว่าการพนันดูเป็นของที่เข้าเลือดชาวไทยเราเสียจริง ๆ จนน่าอนาถใจ จริงอยู่การพนัน ย่อมมีอยู่ในหมู่ชนไม่ว่าชาติใดภาษาใด แต่ข้าพเจ้าก็ยังไม่ได้เคยพบชนหมู่ใดเลยที่จะไม่ได้รับความเสียหายเพราะการพนัน ส่วนข้อที่เสียทรัพย์นั้นยกเสียเถิด แต่นอกจากนี้ยังเป็นเหตุให้ประพาศชั่วอย่างอื่น ๆ อีก เช่น น้อโกง , ขโมย , หลอกหลวง , ปอกลอก และถ้าเป็นคนที่ไม่รู้จักเล่นอย่างนักเลงกรีธา (สปอตสแมน) ก็เลยบังเกิดเหตุร้าย ๆ เช่น อาฆาตปองร้ายกัน หรือถึงแก่ทำร้ายกันบ้างก็มี ... " 124

กิจการของเบงกัลย่อย

เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นปัญหาทางเศรษฐกิจในสังคมสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี โดย " อัสวพาหุ " ซึ่งให้เห็นว่าไม่เพียงแต่ชาติไทยเท่านั้นที่ประสบปัญหาเรื่อง " เบงกัลล้ม " แต่ประเทศใหญ่ ๆ อย่างอังกฤษ ก็ประสบปัญหานี้เช่นกัน " อัสวพาหุ " จึงได้ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการออมทรัพย์และเตือนสติประชาชนว่าการที่จะนำเงินไปฝากที่ใด แม้ออกเบี่ยจะได้น้อยแต่ก็ได้แน่นอนเพราะเบงกัลนั้นมีกิจการที่มั่นคง แต่กิจการเบงกัลเล็ก ๆ มักจะทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

124 ระว่างผีพนัน ! ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2458) หน้า 95 .

" . . . สุภามิตที่ควรใช้เตือนใจเราทั้งหลายในเมื่อจะทำกิจการกับแบงก์ คือ " ซ้ำ ๆ ได้พรีาสองเล่มงาม " อธิบายว่าการที่จะนำเงินไปฝากแบงก์ใด ถึงแม้ว่าจะได้ดอกเบี้ยน้อยเป็นทางที่ทรัพย์ของเราจะผลิดอกออกผลเข้าไปหน่อยก็ช่างเถิด ถือเอาความได้โดยแน่นอนเป็นเกณฑ์ดีกว่าที่จะเอาเงินไปทิ้งเสียในบริษัท ซึ่งประกาศว่าจะทำให้เราได้มั่งมีเร็วแต่ซึ่งโดยมากมักมีผู้ที่ได้มั่งมีเร็วจริงแต่ผู้เป็นเจ้าของบริษัทกับพรรคพวกของเขาเองเท่านั้น " 125

จากเรื่อง กิจการของแบงก์ย่อย แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดของ " อัสวพาหุ " ในเรื่องของการประหยัดทรัพย์ ดังจะเห็นได้จากรายงานการประชุมเสนาบดีสภาเมื่อวันที่ 25 มกราคม ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) ซึ่งมีตอนหนึ่งว่า

" . . . ตามกระแสพระราชดำรินั้นว่า ราชการกระทรวงพระคลังเวลานี้ ถึงเวลาที่จะต้องจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับการประหยัดทรัพย์ . . . " 126

125 กิจการของแบงก์ย่อย ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ (อัสวพาหุ) (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2494) หน้า 125

126 อสังกนิพนธ์ นิตราคม " พระบรมราโชบายในการประหยัดเงินแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , " วชิราวุธานุสรณ์สาร 11 (พฤศจิกายน 2534) : 55 .

ขอชวนท่านเป็นแมลงหวี่

" อัสวพาหุ " ได้เขียนชี้แนะวิธีเรียไรชื่อเรือบได้เป็นอย่างดี มีเหตุมีผลในการเสนอแนะตลอดจนใช้ถ้อยคำให้ความรู้สึกว่ชาติมีบทบาทที่สำคัญต่อเรามาก เราควรจะหวงแทนโดยวิธีป้องกันไม่ให้ตกเป็นของชาติอื่น นอกจากนั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงวิธีทำงานของข้าราชการ โดยเตือนสติว่าการทำงานบางอย่างต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ถ้าต่างฝ่ายต่างไม่ให้ความร่วมมือ งานก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ ชาติไทยจะเจริญได้ก็อยู่ที่คนไทยประพฤติตัวดุจแมลงหวี่ ไม่เห็นแก่ตัว และให้คิดถึงส่วนรวมอยู่เสมอ ทุกคนที่เป็นไทยต้องเตรียมพร้อมที่จะสู้เสมอ เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ

" ความเพิกเฉยต่อความทุกข์เวทนา " ?

" อัสวพาหุ " ได้แสดงให้เห็นว่าการที่คนไทยไม่สามารถทำร้ายสัตว์ และฆ่าสัตว์ที่มีอาการเจ็บป่วยให้พ้นความทุกข์ทรมานได้นั้นเป็นเพราะว่า

" . . . เราได้อาไศรย โอวาทคำสั่งสอนในทางพระศาสนา ให้เกลียดชัง ความดุร้าย ทารุณ โหดเหี้ยม ตามที่เรามีอยู่ แล้วโดยบริบูรณ์ และด้วยอาไศรยการศึกษาเล่าเรียนซึ่งได้จัดให้ดีขึ้น และซึ่งกำลังแพร่หลายไปถึงชนทุกหมู่เหล่าโดยรวดเร็วอยู่แล้วนั้น เราก็ยังอาจจะได้เห็นคนไทย อีกหลายชั่ว เจริญไวยใหญ่โตขึ้นไม่ดุร้าย หรือเหี้ยมโหดมากไปกว่าชนชาติอื่น ๆ ฉะนั้น . . . " 127

127 " ความเพิกเฉยต่อความทุกข์เวทนา" ? ในความเห็น 10 เรื่องของอัสวพาหุ (คัดจากหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2458) , หน้า 78 .

อศฺวภษิต (บางบท) เป็นภษิตที่สั่งสอนเกี่ยวกับความประพฤติและวิถีการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี เช่น

" . . . มนุษย์เรายังมีความทะเยอทะยานส่วนตัว และยังมีคณนิยมในความผาสุก ความปราศจากอันตรายส่วนตัวมกกว่าสิ่งอื่นอยู่ตราบไค ชั่วตราบนั้น คนเราก็ยังจะคงต้องทิงผู้ที่มีคณแก่ตน และหนีเอาตัวรอดในเวลาที่ภัยจะมาถึง . . .

" ถ้าปรารถนาความสุข ก็ต้องเว้นจากสิ่งซึ่งจะนำมาซึ่งทุกข์ และต้องไม่ทำการไคที่ให้ทุกข์แก่ตนและผู้อื่น . . .

" ถ้าปรารถนาขุติธรรม ก็ต้องตั้งตนไว้ในที่ชอบประพฤติให้ต้องตามทำนองคลองธรรม รักษาความสุจริตไว้ไม่ให้บกพร่องและทรมาณจิตมิให้เอียงไปในทางริษยา อาธรรม์ต่าง ๆ . . .

" ถ้าปรารถนาความเจริญรุ่งเรืองแห่งชาติ ก็ต้องประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ไม่คิถึงประโยชน์แห่งตนและพวกพ้องยิ่งกว่าประโยชน์ แห่งชาติทั่วไป ย่อมสละความสุขและความสะดวกของตนเอง เพื่อให้ ความสุขและความสะดวกแก่ชาติ ต้องมี ความซื่อตรงจงรักภักคิต่อนิติธรรมประเพณี อันเป็นรัตนะประเสริฐของชาติเหมือนมณีรัตนะของพระเจ้าจักรพรรคิ์ ต้องเว้นจากความประพฤติหรือความคิดเห็น อันจะเป็นเครื่องเพาะความจราจลไม่สงบราบคาบให้บังเกิดมีขึ้นในหมู่เพื่อนพลเมือง " 128

128 อศฺวภษิต , (พระนกร : บริษัทอักษรโสภณ , 2494) อ้างถึงใน ไสววัฒนเศรษฐ , เกียรติคณพระมงกุฎเกล้าภษิตร์ยันักปราชญ์ของชาติไทย , หน้า 533.

โคลนติดล้อ (บางบท) นอกจากจะเป็นวรรณกรรมที่ปลุกใจ และต่อต้าน อธิปไตยชาวต่างชาติแล้วว่าสูงกว่าสามัญชนเสียอีก ผลเกิดจากการศึกษาที่ต้องการออกไป อีกด้วย ในบทที่ 4 ความนิยมเป็นเสมียน บทที่ 5 ความเห็นผิด บทที่ 7 ความจนไม่จริง บทที่ 8 แต่งงานชั่วคราว บทที่ 9 ความไม่รับผิดชอบของบิดามารดา และ บทที่ 10 การค้าหญิงสาว จะเป็นบทที่เน้นการดำเนินชีวิตในครอบครัวและสังคม " อัสวพาหุ " ให้ความคิดเห็นว่าคนไทยควรทำตนให้สมเป็นผู้เจริญ

วรรณกรรมเรื่อง โคลนติดล้อ " อัสวพาหุ " ได้เป็นตัวแทนและปากเสียงของสตรี และเด็ก ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีการให้ความสนใจมาก่อน กล่าวได้ว่า วรรณกรรมเรื่องนี้เป็น วรรณกรรมที่ยกระดับคุณภาพของการใช้ชีวิตในครอบครัว 129

" ผลอันหนึ่งแห่งประเพณีอันชั่วร้ายซึ่งให้ชื่อว่าการแต่งงานกันโดยธรรมดาโลก กับความไม่รับผิดชอบแห่งบิดามารดาทั้งสองประการนี้บันดาลให้มีการค้าขายขึ้นอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นที่น่าละอายอย่างยิ่ง คือการค้าหญิงสาว ซึ่งข้าพเจ้าได้ทราบว่ามีกฎหมายก็ไม่สามารถกำจัดได้ " 130

129 สุภิญญา ตีระวนิช , พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการหนังสือพิมพ์, หน้า 139 .

130 โคลนติดล้อ ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ , หน้า 53 .

และในวรรณกรรมเรื่อง การเลือกคนเข้ารับราชการ โดยการแข่งขันสอบวิชา พิจารณาลัทธิแห่งตำรา แลความเป็นไปจริงแห่งทางนั้น , รถสี่ล้อมั่นคงกว่ารถสองล้อ มีโซ่หรือ ? และ มะพร้าวต้นคอก " อัสวพาหุ " ได้แนะนำแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติตน ของข้าราชการ

ตัวอย่างเช่น ใน การเลือกคนเข้ารับราชการ ฯ โดยการแข่งขันสอบวิชาพิจารณา ลัทธิแห่งตำรา แลความเป็นไปจริงแห่งทางนั้น

" การเลือกคนเข้ารับราชการควรมุ่งเอา แต่คนที่ไม่มี อันตรายคนที่เรามีเหตุผลพอจะเชื่อได้ว่า เราอาจจะไว้วางใจ เขาได้ ไม่ว่า ในกาลไหน ๆ ร้ายหรือดี - ยิ่งกว่าที่จะแสวง หาบัณฑิตซึ่งเมื่อถึงบางคราวบางสมัยอาจจะทำให้เสียความ ไว้วางใจและกลับกลายเป็นทมิฬหินชาติไปก็ได้ " 131

มะพร้าวต้นคอก เป็นบทความสั้นๆ ลงในหนังสือพิมพ์ไทยฉบับประจำวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2458 มะพร้าวต้นคอก เป็นคำที่ " อัสวพาหุ " เปรียบชี้เข้าที่ได้ดีแล้วกำริบ จนเสียเหตุ เช่น เสมียนกวาดศาลาหรือโรงพัก สำคัญคนว่าสูงกว่าสามัญชนเสียอีก ผลเกิด จากการศึกษาที่ต้องการออกไปเป็นเสมียน และคิดว่าตนเป็นขุนนาง จึงต้องประพฤติอย่างขุน นาง คือ เลิกกิริยาสุภาพ และต้องดูถูกคนทั่วไป

" ข้าพเจ้ายังเดาไม่ถูกเลยว่าพวกมะพร้าวต้นคอกนั้น เขา เอาใครเป็นตัวอย่างในการที่ประพฤติกิริยาชั่วไม่สุภาพ และกล่าววาจาอวดดี ? หวังใจว่าไม่ใช่เอาอย่างข้าราชการผู้ ที่เป็นนายเหนือเขาขึ้นไปอีกต่อหนึ่ง ! " 132

131 การเลือกคนเข้ารับราชการ ในความเห็น 9 เรื่อง ของอัสวพาหุ (คัดจาก หนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2458 - 2459 ,) หน้า 69 .

132 มะพร้าวต้นคอก เรื่องเดียวกัน , หน้า 5 .

รถสี่ล้อ มันคงกว่ารถสองล้อมิใช่หรือ ?

" อัสวพาหุ " แสดงความคิดเห็นว่าการที่คนจะสมบูรณ์และเข้ารับราชการได้นั้น จะต้องมีคุณสมบัติครบ 4 ประการ โดยเปรียบเทียบกับรถที่ต้องมี 4 ล้อ คือ 1. อยู่ในถิ่น อันดี 2. พ่อแม่ดี 3. ตั้งตนดี 4. มีความรอบรู้ หากบุคคลใดมีคุณสมบัติครบ 4 ประการหรือ 4 ล้อนี้ ก็จะนับได้ว่าเป็นคนที่สมบูรณ์ประกอบการทำงานมีความเจริญรุ่งเรือง

4. การสร้างเจตคติต่อการสงครามและกลยุทธ์ในการรบ

สงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2457 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตัดสินพระราชนิพนธ์ให้ไทยรักษาสถานการณ์แห่งความเป็นกลาง ในส่วน ของชาวไทยทั้งชาตินั้นมีความรู้สึกเกลียดชังฝรั่งเศสและอังกฤษ โดยเหตุที่ทั้งสองประเทศได้ เข้ามาคุกคามและบีบบังคับให้ไทยยกดินแดนบางส่วนให้ ไทยจึงเสียดินแดนไปหลายครั้งเมื่อ เยอรมันทำสงครามกับฝ่ายฝรั่งเศสและอังกฤษเช่นนี้ชาวไทย จึงสนับสนุนให้ไทยร่วมทำ สงครามกับฝ่ายเยอรมัน ประกอบกับชาวไทยทั่วไปก็มีความสนิมสนมกับชาวเยอรมันที่มาตั้ง รกรากทำมาค้าขายในประเทศไทยเป็นอันมากด้วย ความรู้สึกเช่นนี้เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลทำให้ ชาวไทยต้องการเข้าร่วมสงครามกับเยอรมันมากขึ้น แต่ภายหลังเมื่อสงครามดำเนินมาได้เกือบ 3 ปี ในปี พ.ศ. 2460 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ก็ตัดสินพระทัย ประกาศสงครามเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร ดังพระราชดำรัสในการประกาศสงครามกับ เยอรมัน และออสเตรีย ฮังการี ณ พระที่นั่งอมรินทวินิจฉัย วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 ว่า

" ดูกรท่านทั้งหลาย

อาศัยเหตุที่งานมหาสงครามในยุโรปได้ปรากฏโดย แม่ซัดแล้วว่าเป็นสากลสงคราม ข้าพเจ้าได้วิเคราะห์ดูโดยดี ด้วยแล้ว รู้สึกว่าการที่กรุงสยามจะเพิกเฉยละเลยอยู่ต่อไป อีกนั้นหาได้ไม่ และเมื่อคำนึงถึงประโยชน์ของกรุงสยาม และสันติภาพของโลกแล้วก็ไม่เห็นหนทางอย่างอื่นที่จะเลือก ใด้นอกจาก จะต้องประกาศสงครามต่อประเทศเยอรมนีและ ออสเตรีย ฮังการี ซึ่งจะเพิกเฉยต่อธรรมะระหว่างประเทศ โดยมิได้ละลด . . .

เราทั้งหลายได้เข้าข้างฝ่ายผู้กระทำสงคราม
เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งธรรมะระหว่างประเทศแล้ว
และจะได้ตั้งใจช่วยสัมพันธมิตรผู้กล้าหาญของเราต่อไป จน
กว่าจะได้มีการสงบสุขอย่างสมศักดิ์ . . ." 133

การตัดสินใจพระราชหฤทัยของพระองค์ในครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์
และการกล่าวขานกันไปต่างๆ นานาทั้งภายในและภายนอกประเทศ บ้างก็กล่าวว่าสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว " ทรงเล็งผลเลิศอย่างยิ่งในสงครามโลกครั้งแรกนี้ และการตัดสินใจพระ
ราชหฤทัยก็เป็นไปอย่างเด็ดขาดไม่ทรงฟังเสียงทักท้วงใดๆ ทั้งสิ้น 134 พันเอกหลวงยุทธสาร
ประสิทธิ์ * ได้กล่าวว่า " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงเห็นว่าไทย

133 พระราชดำรัสในการประกาศสงครามกับเยอรมนีและออสเตรีย ฮังการี ณ
.พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 , อ้างถึงใน พระราชดำรัสร้อยครั้ง
หน้า 151-152 .

134 สุจิตรา ศิริไพล์ , พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสงครามโลกครั้งที่
ที่ 1 , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ,) 2528 . (คณะกรรมการมูลนิธิพระบรมรา
ชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดพิมพ์ในงานพระบรมราชานุสรณ์ 11
พฤศจิกายน 2528) หน้า 1 .

* พันเอกหลวงยุทธสารประสิทธิ์ (2435-2526) นามเดิมเมี้ยน โรหิตเสรณี รับ
ราชการเป็นนายร้อยตรีเมื่อ พ.ศ.2454 พ.ศ.2460 ไปราชการสงครามโลกครั้งที่ 1 ในยุโรป
เป็นนายทหารคนสนิทของพลเอก พระยาเทพหัสดินหัวหน้าคณะทูตทหาร กลับถึงกรุงเทพฯ
เมื่อ 1 พฤษภาคม 2462 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้
เป็นหลวงยุทธสารประสิทธิ์ เมื่อ พ.ศ.2466 .

เราอยู่เฉยๆ เป็นกลางต่อไปอีกไม่ได้แล้ว จึงได้ทรงเรียกประชุมเสนาบดีและเจ้านายองค์สำคัญๆ ซึ่งมีสมเด็จพระราชบิดากรมพระยาภาณุพันธุฯ, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานครสวรรค์วรพินิจ, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงพิชณุโลกประชานารถ และเจ้าพระยายมราช และคนสำคัญๆ อื่นๆ ซึ่งโดยมากเป็นองคมนตรีมาประชุมปรึกษาหารือในพระบรมมหาราชวังว่า ไทยเราควรจะทำอย่างไรจึงจัดเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติของเรา ซึ่งท่านผู้ใหญ่เหล่านั้นบางท่านก็มีได้ออกความเห็น เช่น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงพิชณุโลก เป็นต้น แต่ส่วนมากเห็นควรที่จะเข้าทางฝ่ายเยอรมัน เพราะกองทัพบกเยอรมันเป็นผู้เก่งกล้าสามารถมากในเวลานั้น และทั้งเป็นนักรบที่เก่งกล้าทางบกยิ่งกว่าประเทศใดๆ ในโลกด้วย

อันความเห็นของท่านที่เข้าประชุมเหล่านั้น คงจะไม่เป็นที่พอพระทัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์จึงหลบเข้าไปหลังพระฉากแล้วทรงเครื่องยศจอมพลโบราณออกสู่ที่ประชุมใหม่อีกครั้งหนึ่ง แล้วมีพระกระแสรับสั่งว่า " หม่อมฉันเป็นพระเจ้าแผ่นดินมีอำนาจเหนือกฎหมาย หม่อมฉันเห็นสมควรเราจะเข้าข้างฝ่ายราชสัมพันธมิตร ซึ่งมีฝรั่งเศส อังกฤษ , อเมริกา เป็นอาทิ " ¹³⁵ และพระองค์ทรงเชื่อว่า " . . . การที่อังกฤษกับฝรั่งเศสเขายอมให้กรุงสยามเป็นกลางอยู่นั้น ก็เพราะเขายังไม่เห็นความจำเป็นที่จะให้เราเข้ากับเขา แต่ถ้าเมื่อใดเขารู้สึกว่าความเป็นกลางของเราเป็นเครื่องกีดขวางแก่เขาแล้ว ไม่ต้องสงสัยเลย เขาคงจะไม่ยอมให้เราคงเป็นกลางอยู่เป็นแน่แท้ . . . เขาทำได้ที่ประเทศกรีซอย่างไรแล้ว เขาคงจะมาเกรงใจอะไรกับประเทศสยามมีแต่เขาจะเกรงใจน้อยกว่าเท่านั้น " ¹³⁶

¹³⁵ หลวงยุทธสารประสิทธิ์ , " พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสงครามโลกครั้งที่ 1 , " มานวสาร . 15 (กันยายน 2535) : 19-20 .

¹³⁶ กจช. ร.6 ต.15.1/1 พระราชธิบายเรื่องการรักษาความเป็นกลางในงานมหาสงคราม ณ ยุโรป อ่านในที่ประชุมเสนาบดีสภา 28 พฤษภาคม 2460 , อ้างถึงใน สุจิตรา ศิริไพล์ , พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง , หน้า 29 .

พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อการสงคราม และกลยุทธ์ในการรบนี้มิได้แสดงออกมาทันทีในคราวที่พระองค์ทรงประกาศสงคราม แต่พระองค์ได้เคยแสดงพระบรมราโชบายมาก่อนหน้านั้น โดยได้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมไว้หลายเรื่องที่ทำให้ความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนการกำหนดท่าทีต่อการสงคราม และกลยุทธ์ในการรบไว้หลายแง่มุม โดยพยายามโน้มน้าวจิตใจของประชาชนที่นิยมมหาอำนาจ กลางให้เอนเอียงมาสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตร โดยทรงแปลเรื่องราวเกี่ยวกับการสงครามที่แสดงถึงการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ ความโหดร้ายทารุณ และความปราชาขยของเยอรมัน จากนิตยสารและหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับต่าง ๆ พระราชทานไปตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และวารสารอื่น ๆ นับว่าพระองค์ทรงเตรียมการในการปูพื้นฐานให้แก่ชาวไทยไว้ล่วงหน้าในประเทศไทยจะเข้าร่วมสงครามอย่างเต็มที่

วรรณกรรมของพระองค์ที่ใช้พระนามแฝง " อัสวพาหุ " มีความประสงค์ที่จะให้ชาวไทยมีเจตนาคิดต่อการสงครามและกลยุทธ์ในการรบในทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ได้เห็นคุณประโยชน์ของสงครามในแง่ของการประพฤติปฏิบัติที่ชาวไทยควรจะได้ปรับปรุงตนเองให้สอดคล้องกับสภาพบ้านเมืองในขณะนั้น วรรณกรรมเหล่านั้น ได้แก่เรื่องโคลนติดล้อ (บางบท) คือ ยุทธภัย หนังสือเนื่องด้วยการสงคราม และเมืองไทยจึงตื่นเถิด

โคลนติดล้อ (บางบท) เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการสงครามคือ บทที่ 7 ความจนไม่จริง และ บทที่ 11 ความหยุมหยิม โดย " อัสวพาหุ " ได้กล่าวถึงผลแห่งการสงบจากศึกสงครามเป็นเวลานานว่า ทำให้คนแสวงหาความสุขส่วนตัว และคิดถึงประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงของชาติได้

" อัสวพาหุ " ได้ชักจูงใจให้ชาวไทยหันมาเอาใจช่วยฝ่ายสัมพันธมิตร โดยชี้แจงให้เห็นถึงความทะเยอทะยานที่ไม่ชอบธรรมของฝ่ายเยอรมัน เรื่องนี้ " อัสวพาหุ " ทรงพระราชนิพนธ์ในปี พ.ศ. 2459 ก่อนที่จะทรงประกาศสงครามในปี พ.ศ. 2460

"...แท้จริงการสงครามเป็นของที่ทำให้คุณโดยไม่รู้ตัว เพราะเป็นของที่บังคับให้เรานึกถึงสิ่งที่ใหญ่ และสำคัญกว่าตัวเราเอง การสงคราม

ทำให้คนตื่นจากความฝันถึงประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเป็นของ
ยากที่จะแก้ไขได้ด้วยวิธีอื่น นอกจากด้วยเสียงปืนใหญ่
และดาบปลายปืนผลสำคัญของความสงบศึกนั้น ก็คือความ
รู้สึกปราศจากอันตราย เมื่อมีความรู้สึกปราศจากอันตราย
แล้ว คนเราก็มีเวลาแสวงหาความสนุกสำราญส่วนตัว แต่
การหาความสนุกสำราญอย่างใด ๆ ทั้งสิ้นจำเป็นต้องสละ
ทรัพย์แลกเอามา จึงเกิดมีความเห็นผิดในเรื่องของความ
ยากจน . . ." 137

หนังสือเนื่องด้วยสงคราม ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2457

" อัสวาทุ " ได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่ประเทศไทยต้องประสบกับการทำสงคราม
อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าเป็นดังนี้แล้วหนทางที่จะนำไปสู่ชัยชนะก็คือ ความสามัคคีพร้อมเพรียง
กันในหมู่คณะ การเชื่อฟังรัฐบาล มีความรักชาติ ยินดีที่จะเสียสละเพื่อชาติ จะเห็นตัวอย่าง
ได้จากประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นฝ่ายได้เปรียบในสงคราม เพราะประชาชนร่วมมือกับรัฐบาล
เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในการสงครามประเทศคู่สงครามจะต้องรักษาสัญญาหรือกติกาสงคราม
ระหว่างประเทศรวมทั้งประเทศเป็นกลางก็ต้องปฏิบัติเป็นกลางอย่างเที่ยงธรรม

ยุทธภัย

" อัสวาทุ " มีแนวความคิดที่ต้องการให้ทุกคนเห็นภัยที่จะเกิดขึ้นกับประเทศชาติ
เพราะว่าแม้เราไม่ร่วมทำสงครามกับประเทศอื่น แต่ภัยที่เกิดขึ้นจากสงครามยากที่จะหลีกเลี่ยง
ได้ ฉะนั้นทางที่ดีที่สุดในการป้องกันภัยให้กับประเทศชาติ คือ การเตรียมพร้อม และทุกคน
ในชาติต้องมีความสามัคคีปรองดองกัน

137 โคลนติดล้อ ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ , หน้า 39 - 40 .

"... ยุทธภัยไม่ใช่ของที่จะหลีกเลี่ยงได้โดยง่าย ไม่ต้องแลดู
อื่นไกลดูแต่เมืองเราในคราวที่ชาติในยุโรปเขาทำสงคราม
กันคราวนี้ เรายังพลอยถูกหางพายุด้วย..." 138

เมืองไทยจตุตถ์ ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2458 นอกจากจะ
เป็นวรรณกรรมที่มีแนวความคิดในการต่อต้านชาวต่างชาติแล้ว " อัสวาทุ " ยังแสดงให้เห็นว่า
ไทยเราต้องระวังภัยสงคราม และเตรียมตัวให้พร้อมอยู่เสมอ ดังสุภาษิตที่ว่า

" แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ " 139

จากการศึกษาค้นคว้าการใช้วรรณกรรมเพื่อเผยแพร่แนวความคิดและอุดมการณ์ทาง
การเมืองของ " อัสวาทุ " นั้น จะพบว่างานวรรณกรรมดังกล่าว สอดแทรกแนวความคิด
และอุดมการณ์ชาตินิยมแทบทั้งสิ้น (มีเพียงเรื่อง " คำใช้แทนคำ " เอ็ดดิเตอร์ " เป็นเรื่องของการ
ใช้คำศัพท์ว่า บรรณาธิการ) และมีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับ " อุดมการณ์ชาตินิยม " ของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากความหมายของ
อุดมการณ์ชาตินิยมโดยทั่วไปคือ ความจงรักภักดีต่อชาติ และความรักชาติ ตามแนวความคิด

138 ยุทธภัย , ปกิณกคดี พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (กรุงเทพฯ ๑ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา , 2518) หน้า 222 .

139 พวงยิวแห่งบูรพทิศและเมืองไทยจตุตถ์ , (กรุงเทพฯ ๑ : ชวนพิมพ์ , 2527) หน้า 31 .

ของพระองค์นั้น หมายถึง ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ถ้าหากประชาชนคนใดไม่จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ก็จะต้องว่าคนนั้นไม่มีชาติ และการที่จะเรียกว่าเป็นคนไทยแท้ก็คือ ต้องมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ " อัสวพาหุ " ได้ใช้วรรณกรรมกระตุ้นให้ผู้อ่านเห็นผลดีของศาสนาพุทธ และชี้ว่าคนที่เชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจะไม่หนีการรบ พร้อมกันนั้นการที่ยึดมั่นในศาสนาพุทธ เป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์นั่นเอง

ลักษณะดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่า ศูนย์กลางของความรักชาติ ก็คือ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ อุดมการณ์ชาตินิยมอันหมายถึง ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกำหนดของพระองค์เอง ดังนั้นชาตินิยมในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็น เส้นทางเดินแห่งความรักชาติที่พระองค์เป็นฝ่ายกำหนด และผลที่พระองค์คาดหวังจากประชาชนก็คือ การยอมรับและปฏิบัติตามนโยบาย " ชาตินิยม " ของพระองค์ วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ที่สอดแทรกแนวความคิดและอุดมการณ์ชาตินิยมสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทคือ 1. แนวความคิดและอุดมการณ์ในการต่อต้านชาวต่างชาติ 2. แนวความคิดและอุดมการณ์ในการสร้างเจตนคติเกี่ยวกับลัทธิการปกครอง 3. แนวความคิดและอุดมการณ์เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต 4. แนวความคิดและอุดมการณ์ในการสร้างเจตนคติต่อการสงครามและกลยุทธ์ในการรบ โดยสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในสมัยของพระองค์ได้เป็นอย่างดี ใจความของวรรณกรรมบางเรื่องนอกจากจะสะท้อนภาพและเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้ว ยังได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ พร้อมกับการชี้แนะและแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้นไว้ด้วย

จะเห็นได้ว่าการใช้วรรณกรรมของ " อัสวพาหุ " ในการเผยแพร่แนวความคิดและอุดมการณ์ชาตินิยม มีลักษณะเป็นสื่อในการปกครองเพื่อให้ประชาชน ประพฤติ ปฏิบัติ ตามแนวทางของผู้ปกครอง ซึ่งจะสอดคล้องกับดังที่มีผู้กล่าวว่า

" นอกจากวรรณกรรมจะให้คุณค่าในการเป็นสื่อทางความคิด โดยการสั่งสอนประชาชนในที่นี้รวมถึง ผู้ที่เป็นประมุขในทางการปกครองด้วย เพื่อประชาชนอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข การสั่งสอนนี้เป็นการอบรมจิตใจในด้านจริยธรรม เพื่อให้

จิตใจคนในสังคมเจริญขึ้น ทำให้บ้านเมืองมีความเป็น
ระเบียบเรียบร้อย ให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขปลอดภัยไม่
อดอยากยากแค้น และให้คนทั้งหลายในสังคมนั้น ๆ เป็น
ผู้ประกอบด้วยคุณธรรม และความรู้ สามารถทำความ
เจริญให้แก่บ้านเมือง และสังคม จึงนับว่าวรรณกรรมมีส่วน
ในการเป็นเครื่องมือในทางการปกครอง " 140

140 เบญจมาศ พลอินทร์ , แง่คิดจากวรรณคดีและวรรณกรรม (กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ , 2525) , หน้า 60.